

371.10075

7 3180

7. 3

การวิเคราะห์บทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม

การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล

ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก

ปริญญานิพนธ์

ของ

จารีพรรณ รุ่งสว่าง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ธันวาคม 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

190331

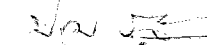
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

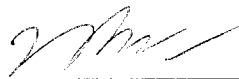
คณะกรรมการควบคุม

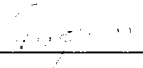
 ประธาน
(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)

 กรรมการ
(ผศ.ดร.พิตร ทองชั้น)

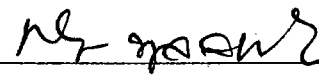
คณะกรรมการสอบ

 ประธาน
(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)

 กรรมการ
(ผศ.ดร.พิตร ทองชั้น)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 20 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2556

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยคำแนะนำและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น ซึ่งเป็นประธาน
และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ซึ่งได้ให้ความ
กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าโดยได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ แนวคิด และตรวจแก้ไขข้อ
บกพร่องในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคุณสุณี พุฒกลาง คุณสมชาติ พรหมศิริ คุณวารี ดันติเสาวภาพ คุณสุพิน เปรมศรี
คุณกาญจนา สุขประเสริฐ และคุณอุบลรัตน์ ชุมพันธ์ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สายสัมพันธ์ใน 4 จังหวัด
ชายฝั่งทะเลตะวันออก ที่ได้กรุณาให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อใช้ประกอบในการทำวิจัย และ
ขอขอบคุณครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ทั้ง 30 คน ที่ได้
กรุณาสละเวลาให้คำสัมภาษณ์ ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
บึงกาฬในการทดลองเครื่องมือ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อเจียง รุ่งช่วง คุณแม่สมบูรณ์ รุ่งช่วง พี่สาว
รุ่งช่วง และพี่สาวจารณ์ สมบุญมาก ที่ให้กำลังใจและทุนอุดหนุนการศึกษา ตลอดจนการทำ
ปริญญานิพนธ์ รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่รุ่น 11 และรุ่น 12 ทั้งหลาย
ที่มีส่วนช่วยให้ปริญญานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จารีพรรณ รุ่งช่วง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
การศึกษาทางไกล.....	11
ความหมายของการศึกษาทางไกล.....	11
การศึกษาทางไกลที่จัดโดยกรมการศึกษานอกโรงเรียน.....	12
วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกล.....	13
การจัดการศึกษาทางไกลกับปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน.....	14
หลักการจัดการศึกษาทางไกล.....	14
หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา.....	15
การจัดการศึกษาทางไกลในภาคตะวันออกเฉียง.....	16
การจัดการศึกษาทางไกลใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก.....	17
ความเป็นมา.....	17
การดำเนินงาน.....	18
บทบาทและการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม.....	24
ครูประจำกลุ่ม.....	24
บทบาทของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา.....	24

บทที่	หน้า
คุณสมบัติของครูประจำกลุ่ม.....	25
การสรรหา แต่งตั้ง และถอดถอนครูประจำกลุ่ม.....	28
ค่าตอบแทนครูประจำกลุ่ม.....	30
การจัดตั้งกลุ่ม.....	30
การพบกลุ่มและกิจการการพบกลุ่ม.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
งานวิจัยในประเทศ.....	32
งานวิจัยต่างประเทศ.....	36
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	37
รูปแบบการวิจัย.....	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	43
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม.....	50
ตอนที่ 3 ความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่ม.....	73
ตอนที่ 4 รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม.....	75
ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม.....	84

บทที่	หน้า
5 สรุปล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	98
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	98
พื้นที่สำหรับการวิจัย.....	99
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	99
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	100
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	100
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	101
อภิปรายผล.....	114
ข้อเสนอแนะ.....	120
บรรณานุกรม.....	122
ภาคผนวก.....	128
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	147

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถิติจำนวนครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ตั้งแต่ปี 2530 - 2536.....	20
2 สถิติจำนวนนักศึกษาและผู้จบการศึกษา วิธีเรียนแบบทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ปี 2530 - 2535.....	22
3 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
4 เหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม.....	46
5 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการประกอบอาชีพในอนาคตของครูประจำกลุ่ม.....	48
6 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ของครูประจำกลุ่ม.....	51
7 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านธุรการของครูประจำกลุ่ม.....	55
8 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านการประสานงานของครูประจำกลุ่ม.....	58
9 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านการพบกลุ่มของครูประจำกลุ่ม.....	60
10 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านการให้คำปรึกษาของครูประจำกลุ่ม.....	64
11 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านการวัดผลประเมินผลของครูประจำกลุ่ม.....	66
12 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านรายงานผลด้านการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม....	69
13 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายของครูประจำกลุ่ม.....	71
14 ความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่ม.....	74
15 ตัวอย่างแผนการเรียนตลอดหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	76
16 สรุปรกิจกรรมการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มในปีการศึกษา 2535.....	77
17 กิจกรรมการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มใน 1 ภาคเรียน โดยถือภาคเรียนที่ 2/2535 เป็นตัวอย่าง.....	78
18 แผนการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม ในภาคเรียนที่ 2/2535.....	79
19 กิจกรรมการปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง.....	81
20 ความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน.....	85
21 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม.....	91

บทที่ 1

บทนำ

บทนำ

การศึกษาเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือระบบการเรียนรู้ของบุคคล รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้สูงขึ้น สามารถปรับตัวให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ช่วยให้เป็นคนมีประสิทธิภาพ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง เพราะธรรมชาติของการศึกษามีได้จำกัดอยู่เฉพาะกิจกรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงการฝึกอบรม การเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อมวลชน การอบรมเลี้ยงดูสมาชิกภายในครอบครัว และการสืบทอดทางวัฒนธรรมของบุคคลในสังคม การศึกษาจึงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิด 3 ลักษณะ คือ การศึกษาในโรงเรียน (Formal Education) การศึกษานอกโรงเรียน (Non-formal Education) และการศึกษาแบบธรรมชาติวิสัย หรือการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ (Informal Education)

ปัจจุบันได้ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคคลและประเทศชาติ ในอดีตที่ผ่านมาการจัดการศึกษาในประเทศไทยได้เน้นที่การศึกษาในโรงเรียน แต่เนื่องจากการขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนความซับซ้อนต่าง ๆ ทำให้รัฐบาลไม่สามารถที่จะจัดการศึกษาในโรงเรียนให้สนองตอบต่อความต้องการทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วได้ (บรม นิคมานนท์, 2528:96) การศึกษานอกโรงเรียนจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษา การปรับปรุงและพัฒนาอาชีพ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

การศึกษานอกโรงเรียนที่กล่าวถึง ได้แก่ การฝึกอบรมหรือการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ที่ดำเนินการนอกโรงเรียน อาจมีการกำหนดหลักสูตรและระเบียบวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่เป็นระบบ และมีขั้นตอน หลักสูตร และระเบียบแบบแผนเหล่านี้ มักจะยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้บุคคลมีอิสระในการเข้ารับการศึกษ หรือการอบรม อย่างไรก็ตามการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศไทย

ยังนับรวมไปถึงระบบการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งไม่มีหลักสูตร และระเบียบวิธีหรือแบบแผนที่แน่นอนอีกด้วย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530:93) เป้าหมายที่เด่นชัดของการจัดการศึกษานอกโรงเรียน คือ การขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนที่พลาดโอกาสที่จะเข้าศึกษาในโรงเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังที่ เอกสารของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2524:47) ได้ชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษานอกโรงเรียน โดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนว่า "รัฐพึงเร่งรัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในโรงเรียนเป็นอันดับแรก" ดังนั้น การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ จึงถูกนำมาใช้ โดยพยายามที่จะจัดหลักสูตรและวิธีการเรียนให้สามารถเอื้ออำนวยต่อสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีสภาพปัญหา ความต้องการ และข้อจำกัดของแต่ละบุคคล ให้มากที่สุด (ทวีป อภิลิทธิ์. 2530:23)

สำหรับแนวทางหรือกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดขึ้นนั้น ได้ยึดหลัก 3 ประการคือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2535:4)

1. การให้ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต มุ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพ และรู้จักหาข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบการคิด การตัดสินใจ การจัดการกิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ การศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา เป็นต้น
2. การให้บริการข่าวสารข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ มุ่งช่วยให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน เพื่อป้องกันการลืมหนังสือ และพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แหล่งความรู้หมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดเคลื่อนที่ หน่วยโสตทัศนศึกษา เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ วิทยุ-โทรทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นต้น
3. การเพิ่มพูนความรู้และทักษะวิชาชีพ เนืองด้วยสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอ จึงจำเป็นต้องให้ความรู้ และทักษะวิชาชีพเพิ่มเติมกับผู้ประกอบอาชีพอยู่แล้วให้สามารถประกอบอาชีพได้ดียิ่งขึ้น หรือนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปแสวง

หาอาชีพใหม่ รวมทั้งเพื่อปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การจัดกลุ่มสนใจ การสอนวิชาชีพพระยะสัน การสอนวิชาชีพพระยะสันสู่ชนบท และการฝึกอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะที่ 1 ดังกล่าวข้างต้น คือ การให้ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตนั้น เป็นการยกระดับความรู้ด้านสามัญของประชาชนผู้ที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียน นับตั้งแต่การสอนผู้ไม่รู้หนังสือไปจนถึงการเรียนเพื่อเลื่อนวุฒิทางการศึกษา เทียบเท่าระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ และในบางรายสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะนี้จึงได้รับความสนใจจากประชาชนอย่างกว้างขวาง

การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา จัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งแต่ละระดับมี 3 วิธีเรียน คือ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน แบบทางไกล และแบบตนเอง

วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ขร.) หรือการศึกษาผู้ใหญ่ภาคค่ำ เดิมนั้น นักศึกษาจะต้องเข้าชั้นเรียนเช่นเดียวกับนักเรียนในโรงเรียน แต่เรียนในช่วงเวลาค่ำ สำหรับวิธีเรียนแบบทางไกล (ทก.) หรือการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ (ว.ปณ.) เดิมนั้น นักศึกษาไม่ต้องเข้าไปนั่งเรียนประจำ แต่จะใช้วิธีศึกษาจากแบบเรียนและตำราต่าง ๆ ด้วยตนเอง และสามารถรับฟังบทเรียนทางวิทยุเพื่อการศึกษาทางไกลตามตารางออกอากาศ และเรียนจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดบริการให้ ส่วนวิธีเรียนแบบตนเอง (ตอ.) หรือการสอบเทียบสำหรับบุคคลภายนอก (ศบน.) เดิมนั้นนักศึกษาไม่ต้องเข้าชั้นเรียนแต่จะใช้เวลาว่างศึกษาค้นคว้าอ่านตำราต่าง ๆ ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ แล้วไปเข้าสอบตามกำหนดในแต่ละปี นอกจากนี้ทั้ง 3 วิธีเรียน นักศึกษาจะต้องไปร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตรด้วย

ในปัจจุบัน การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนแบบทางไกล ได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนอย่างมาก เป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ที่อยู่ห่างไกล และผู้ที่มีภาระต้องประกอบอาชีพที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนเหมือนนักเรียนทั่วไป กล่าวคือ นักศึกษาทางไกลไม่ต้องไปนั่งเรียนในห้องเรียนทุกวัน สามารถติดตามบทเรียนด้วยการฟังวิทยุตามตารางเวลาที่กำหนด และศึกษาคู่มือผู้เรียนซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเรียนด้วย

ตนเอง แล้วไปพบครูประจำกลุ่มเพื่อร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มทุกสัปดาห์ หรือทุก ๆ 2 สัปดาห์ ตามเวลาและสถานที่ที่ได้ตกลงกันไว้

กิจกรรมการพบกลุ่ม มีความสำคัญยิ่งเพราะนักศึกษาได้ซักถามปัญหาต่าง ๆ จากครูประจำกลุ่มและเพื่อนร่วมกลุ่ม ครูประจำกลุ่มจะเป็นผู้อธิบาย ชี้แจงเนื้อหา ตลอดจนการแก้ปัญหา การเรียนที่พบจากการทำแบบฝึกหัด และในชีวิตประจำวันร่วมกับนักศึกษา โดยที่ครูประจำกลุ่ม มิใช่เป็นแต่เพียงครูที่ทำหน้าที่อธิบายเนื้อหาให้กับผู้เรียนเหมือนครูในโรงเรียนทั่วไป แต่จะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ปรีกษา ช่วยชี้แนะแนวทางต่าง ๆ ตลอดจนเป็นผู้ที่คอยทำหน้าที่กระตุ้นหรือ สร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนได้มีกำลังใจที่จะศึกษาเล่าเรียน และยังเป็นผู้ที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักปรับ ตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2530:70-71) ครูประจำกลุ่มจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนการศึกษา ทางไกลประสบผลสำเร็จ ดังนั้น คุณภาพของการจัดการศึกษาทางไกลจึงขึ้นกับครูประจำกลุ่ม เป็นอย่างมาก

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดบทบาทของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ไว้ 8 ประการ คือ งานประชาสัมพันธ์ งานธุรการ งานการประสานงาน งานการพบกลุ่ม งานการให้คำปรึกษา งานการวัดผลประเมินผล งานการรายงานผลการปฏิบัติงาน และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

แม้ว่ากรมการศึกษานอกโรงเรียน จะได้กำหนดบทบาทและภาระงานสำหรับครูประจำกลุ่มไว้ค่อนข้างชัดเจน คือกำหนดกลุ่มงานหลัก ๆ ออกเป็น 8 กลุ่มนั้น ไม่น่าเชื่อว่าครูประจำกลุ่ม จะปฏิบัติตามบทบาทนั้นจริง ๆ ได้เพียงไร ในเรื่องรายละเอียดและวิธีการปฏิบัตินั้น เป็นสิ่งที่ครูประจำกลุ่มจะเป็นผู้จัดทำเอง นอกจากนั้นครูแต่ละคนจะต้องแยกย้ายกันไปปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่ แต่ละคนวางแผนการทำงานในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบโดยอิสระ ต้องตัดสินใจเอง วางแผนการทำงานเอง จัดเรื่องเวลา สถานที่พบกลุ่มเอง ดังนั้นรูปแบบการปฏิบัติงานจึงน่าจะมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของครูแต่ละคน จึงกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของการสอนและคุณภาพของการศึกษาทางไกลในสภาพปัจจุบันขึ้นอยู่กับความสามารถและความรับผิดชอบของครูประจำกลุ่มแต่ละคน

ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปฏิบัติงานอยู่ในเขต 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก คือ จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด มีความเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม และให้ความช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มโดยตรง จึงสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทและการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม เพื่อหาทางพัฒนาการดำเนินงานของครูประจำกลุ่มให้เป็นระบบและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ปัญหาของการวิจัยเน้นการตรวจสอบ 2 ประเด็นหลัก คือ

1. บทบาทของครูประจำกลุ่มที่เป็นจริงมีความสอดคล้องกับบทบาทที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดให้มากน้อยเพียงใด

2. รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม ในสภาพที่เป็นจริง ซึ่งมีลักษณะหลากหลายนั้น ว่ามีรูปแบบและวิธีการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง

คำตอบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ สามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณา กำหนดบทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มให้เป็นระบบ เพื่อให้ครูประจำกลุ่มสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปสู่การวิจัยเรื่อง บทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มให้กว้างขวางและลึกซึ้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออกของประเทศ โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่เป็นจริงของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ว่ามีความสอดคล้องกับบทบาทที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดไว้เพียงใด
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ว่ามีลักษณะและรูปแบบการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของครูประจำกลุ่ม

เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการจัดฝึกอบรมและการนิเทศครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่
2. ช่วยให้ทราบรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม ที่มีความหลากหลาย เพื่อนำไปสู่การพิจารณาหาหนทางที่เป็นกลางที่ครูประจำกลุ่มสามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ให้มีความเป็นระบบและมีความชัดเจน เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น
3. ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูประจำกลุ่ม เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงการจัดการศึกษาทางไกลให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
4. ให้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การวิจัยหาแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มที่เป็นระบบและชัดเจนยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการในเขต 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเรียกว่ากลุ่มจตุรพัฒนา ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน

สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ครอบคลุมพื้นที่ดำเนินการ 26 อำเภอ และมีครูประจำกลุ่มทั้งสิ้น 470 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา

ช่วงเวลาที่ทำการวิจัยอยู่ในระหว่างภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 คือตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงตุลาคม 2536

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสำหรับการศึกษาค้นคว้า มี 2 เรื่องหลัก คือ

4.1 บทบาทของครูประจำกลุ่ม ได้ใช้แนวทางของกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งได้กำหนดบทบาทของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ออกเป็น 8 งานหลัก ดังนี้

- 1) การประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ การกระตุ้นให้ประชาชนสนใจสมัครเข้าเรียน หากกลุ่มผู้เรียน เป็นต้น
- 2) งานธุรการ ได้แก่ งานที่ครูประจำกลุ่มจะต้องเสนอเอกสารเพื่อเสนองานธุรการต่อศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชลบุรี หรืออนุญาตเพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป
- 3) การประสานงาน ได้แก่ การประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือ และให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษาทางไกล
- 4) การพบกลุ่ม ได้แก่ การพบกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนดของแต่ละระดับการศึกษา

5) การให้คำปรึกษา ได้แก่ การช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ
แนะแนว ให้นักศึกษา ด้านการเรียน ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัว

6) การวัดผลประเมินผล ได้แก่ การให้คะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน
ตามเกณฑ์ที่กำหนด ตรวจแบบฝึกหัด ทำการทดสอบ จัดทำคะแนนระหว่างภาคเรียนเป็นรายวิชา
ทุกวิชาที่นักศึกษาในกลุ่มลงทะเบียนเรียน

7) การรายงานผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ การเขียนรายงานผลการ
ปฏิบัติงานแต่ละเดือนส่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน

8) งานอื่น ๆ ได้แก่ ครูประจำกลุ่มจะต้องปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมอบหมาย

4.2 รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม ทำการวิเคราะห์งานหรือกิจ
กรรมที่ครูประจำกลุ่มปฏิบัติจริง โดยกำหนดช่วงเวลาสำหรับเป็นกรอบของการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) การปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา
- 2) การปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน
- 3) การปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกหรืองานที่ปฏิบัติจริงของครูประจำกลุ่ม
การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล โดยแบ่งเป็น 8 ด้าน ตามข้อกำหนด
ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน คือ การประชาสัมพันธ์ ธุรการ การประสานงาน การพบกลุ่ม
การให้คำปรึกษา การวัดผลประเมินผล การรายงานผลการปฏิบัติงาน และงานอื่น ๆ ที่ได้รับ
มอบหมายจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

1.1 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การกระตุ้นให้ประชาชนสนใจ
สมัครเข้าเรียน โดยวิธีการต่างๆ เช่น แผ่นปลิว แผ่นพับ โปสเตอร์ การบอกต่อกันไปปากต่อ
ปาก เป็นต้น

1.2 บทบาทด้านงานธุรการ หมายถึง การเสนอเอกสารเพื่อเสนองานธุรการ ต่อศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียนจังหวัดให้อนุมัติ อนุญาต เพื่อดำเนินการต่อไป เช่น การจัดตั้งกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงการพบกลุ่ม การทำกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต เป็นต้น

1.3 บทบาทด้านการประสานงาน หมายถึง การประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือและให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมของนักศึกษาทางไกล

1.4 บทบาทด้านการพบกลุ่ม หมายถึง การประสานงานให้เกิดกิจกรรมการพบกลุ่ม การอภิปราย ชี้แจง และสรุป เพื่อนำไปปฏิบัติหรือใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

1.5 บทบาทด้านการให้คำปรึกษา หมายถึง การช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ แนะนำ ทั้งด้านการเรียน อาชีพและส่วนตัวแก่นักศึกษาทางไกล

1.6 บทบาทด้านการวัดผลประเมินผล หมายถึง การศึกษาระเบียบ เกณฑ์การให้คะแนนระหว่างภาคที่ถูกต้อง การตรวจแบบฝึกหัด ข้อทดสอบ

1.7 บทบาทด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การเขียนรายงาน การปฏิบัติงานประจำเดือนและส่งถึงศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียนจังหวัดภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไปทุกเดือน

1.8 งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย หมายถึง กรณีที่ศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียนจังหวัดมีกิจกรรม ครูประจำกลุ่มจะต้องให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ตามที่ศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียนจังหวัดมอบหมาย เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ งานกีฬา เป็นต้น

2. รูปแบบการปฏิบัติงาน หมายถึง แบบแผนการทำงานของครูประจำกลุ่มการศึกษาเอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ที่จัดทำขึ้นมาเพื่อความสะดวกในการจัดกระบวนการเรียนการสอนหรือการพบกลุ่มในแต่ละครั้ง โดยแบ่งเป็นการปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา การปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน และการปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง ว่าครูประจำกลุ่มจัดเวลาอย่างไร ทำกิจกรรมอะไรบ้าง อย่างไร

3. ครูประจำกลุ่ม หมายถึง ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา
 วิธีเรียนทางไกล เป็นลูกจ้างชั่วคราว สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นการทำงาน
 กิ่งอาสาสมัคร เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่สมัครเรียนหลักสูตรการศึกษาทางไกล ครูประจำ
 กลุ่มอาจเป็นข้าราชการประจำที่สอนอยู่ในโรงเรียน หรือประกอบอาชีพอื่น หรือยังไม่มีงานอาชีพ
 ที่แน่นอนก็ได้ ทำหน้าที่เป็นครูประจำกลุ่มในลักษณะลูกจ้างชั่วคราวของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
 จังหวัด

4. การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล หมายถึง การจัดการ
 การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษา
 ตอนปลาย โดยจัดสอนทางวิทยุ ส่งบทเรียนทางไปรษณีย์ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และไปพบครู
 ประจำกลุ่มเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มตามที่ตกลงนัดหมายกันไว้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 4 เรื่อง คือ การศึกษาทางไกล การจัดการศึกษาทางไกลใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก บทบาทและการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทางไกล

ความหมายของการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกล มาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษ คือ Distance Education ได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความหมายไว้ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2527:18) อธิบายว่า การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาระบบเปิดที่เปิดโอกาสและขยายโอกาสให้ผู้เรียนโดยไม่จำกัด เพศ วัย อาชีพ หรือคุณวุฒิ โดยไม่ต้องเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ แต่มีระบบที่ทำให้ผู้เรียนที่อยู่ต่างถิ่น ต่างที่ ศึกษาหาความรู้ได้โดยพึ่งผู้อื่นน้อยที่สุด

วิรัช กุมพาศ (2532:10) อธิบายวิธีการศึกษานอกโรงเรียน ได้กล่าวถึง หลักการของการศึกษาทางไกลว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนจำนวนมากได้ศึกษาด้วยตนเอง

เชียรศรี วิวิธสิริ (2530:30) ได้กล่าวถึง การศึกษาทางไกลในแง่ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยไม่ต้องติดต่อกับผู้สอนโดยตรง ทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยอาศัยสื่อต่าง ๆ กันเอง ไม่ต้องมานั่งเผชิญหน้ากันในห้องเรียน ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ไกลกันในด้านระยะทาง ไม่เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และห่างไกลกันในเรื่องของเวลา คือ เวลาสอนและเวลาเรียนคนละ

เวลาไม่ตรงกัน การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ยึดหลักการผสมผสาน ระหว่างสังคมการเรียนรู้และสังคมเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าด้วยกัน โดยการเรียนการสอนจะอาศัยสื่อเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ ในเอกสารของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (2534:2) กรมการศึกษา
นอกโรงเรียน ได้กล่าวถึงข้อดีของการศึกษาทางไกลว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมแก่ผู้ที่มีภารกิจมาก
หรือผู้อยู่ในชนบททางไกล ซึ่งไม่สามารถเรียนในชั้นเรียนได้ โดยมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง
คือให้ผู้เรียนวางแผนและเรียนด้วยตนเองโดยใช้สื่อประสม ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ แบบเรียน ชุดการ
เรียน พร้อมกับรับฟังบทเรียนทางวิทยุควบคู่กันไป และต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มตามที่
กำหนด

ดังนั้น การศึกษาทางไกล จึงเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจได้ศึกษา
เล่าเรียนโดยไม่ต้องเข้ามานั่งฟังบรรยายในชั้นเรียน เมื่อสมัครเรียนแล้ว นักศึกษาจะเรียน
ด้วยตนเองโดยอาศัยสื่อประสม และปฏิบัติตามคำแนะนำในคู่มือเรียน แล้วไปพบครูประจำกลุ่ม
ตามที่นัดหมาย

การศึกษาทางไกลที่จัดโดยกรมศึกษานอกโรงเรียน

สืบเนื่องจากนโยบายของรัฐบาล ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) ซึ่งต้องการส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา โดยการเสริม
สร้างและขยายโอกาสในการศึกษาหาความรู้ของประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดย
เฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท กระทรวงศึกษาธิการจึงได้อนุมัติให้กองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญ
ศึกษาในขณะนั้นได้ทดลองจัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ขึ้น โดยคณะ
รัฐมนตรีได้อนุมัติเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2518 เน้นการหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัด
การศึกษาทางไกลในระบบเปิด มีการใช้สื่อหลายประเภทที่จะเอื้ออำนวยต่อการศึกษาของ
ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง ต่อมา เมื่อกองการศึกษาผู้ใหญ่ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกรมการ
ศึกษานอกโรงเรียนเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2522 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและ
ไปรษณีย์ (ว.ปณ.) จึงอยู่ในความรับผิดชอบของกองปฏิบัติการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน
ตั้งแต่นั้นมา โดยใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา พุทธศักราช 2522

ต่อมา พ.ศ.2530 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเดิมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนดำเนินการอยู่นั้น มี 3 ประเภท คือ การศึกษานอกโรงเรียนประเภทชั้นเรียน (ภาคค่ำ) การศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ (ว.ปณ.) และการศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก (ศบณ.)

แม้ว่าการจัดการศึกษาทั้ง 3 ประเภทนี้จะดำเนินงานโดยหน่วยงานเดียวกัน คือ กรมการศึกษานอกโรงเรียนก็ตาม แต่ขาดความสัมพันธ์ และเอื้อประโยชน์ต่อกัน เป็นต้นว่า น่าจะมีการถ่ายโอนการเรียนซึ่งกันและกันได้ และสามารถชี้แหล่งข้อมูลร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้มีการหลอมรวมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 3 วิธีเรียน คือ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ขร.) วิธีเรียนแบบทางไกล (ทก.) และวิธีเรียนด้วยตนเอง (ตอ.)

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกล

ในการจัดการศึกษาทางไกล กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดวัตถุประสงค์เป็น 4 ประการ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2533:5-6) คือ

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ด้อย พลาด หรือขาดโอกาสทางการศึกษา ได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น และเป็นการยกระดับการศึกษาของประชาชน
2. เพื่อใช้รูปแบบการศึกษาทางไกลในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญให้กับประชาชนที่ไม่ได้เรียนอยู่ในระบบโรงเรียน
3. เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกลุ่มในการเรียนการสอนและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน

การจัดการศึกษาทางไกลกับปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน

การศึกษาทางไกล ได้ยึดแนวคิดและปรัชญา "คิดเป็น" โดยพยายามจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับกระบวนการ "คิดเป็น" ซึ่งยังผลให้ผู้เรียนรู้จักคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ทวี นาบุตร (2530:12) ให้ความเห็นว่า การที่ผู้ใดจะคิดเป็นหรือไม่นั้นไม่มีผู้ใดทราบได้ นอกจากตัวบุคคลนั้นเอง เพราะเป็นนามธรรม เป็นความรู้สึกของแต่ละบุคคล ดังนั้น การศึกษาทางไกลจะให้การศึกษไปสู่การคิดเป็นนั้น จะทำได้แต่เพียงให้กระบวนการและทักษะในการคิด อันจะนำไปสู่การคิดเป็น โดยอาศัยพื้นฐานจากการตัดสินใจด้วยข้อมูล 3 ด้านมาประกอบการคิด คือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลด้านสังคม และข้อมูลด้านวิชาการ

ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับตนเองนั้นจะต้องทราบถึงความถนัด ทักษะ ประสบการณ์ ความต้องการ ความสนใจของตนเอง ว่าเป็นอย่างไร สำหรับข้อมูลหรือความรู้ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม จะต้องทราบถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม สภาพภูมิศาสตร์ และสภาพเศรษฐกิจของสังคมนั้นว่าเป็นอย่างไร ส่วนข้อมูลหรือความรู้ด้านวิชาการเป็นความรู้ในวิชาการแขนงต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยมาแล้วว่ามีความถูกต้องเชื่อถือได้ มีหลักการ กระบวนการ และวิธีดำเนินการอย่างไร จึงทำให้ประสบผลสำเร็จ

การจัดการศึกษาเพื่อฝึกให้คนคิดเป็น อาจทำได้โดยการศึกษาปัญหาและวิธีแก้ปัญหของตนในอดีต การนำเอาปัญหาปัจจุบันที่พบ นำเอามาเรียนและฝึกแก้ไขเมื่อมาพบกลุ่ม การนำเอาปัญหาที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตมาลองคิดและลองแก้ หรือจะนำวิธีการทั้ง 3 มาลองใช้ผสมกันคือ คิดทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

หลักการจัดการศึกษาทางไกล

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล มีหลักการในการจัดดังต่อไปนี้ (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2532:14)

1. เป็นการจัดการศึกษาทางไกล โดยใช้สื่อประสม (Multi-media) ในการเรียน

การสอน คือ สื่อเอกสาร (Texts) วิทยุ (Radio) การติดต่อสื่อสารทางไปรษณีย์ (Correspondence) กลุ่มผู้เรียน (Learning Group) โดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ประสานให้เกิดกิจกรรมกลุ่มผู้เรียน การจัดวิทยากรสอนเสริม และสื่อเสริมอื่น ๆ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ เทปเสียง โทรทัศน์ เป็นต้น

2. เป็นการเรียนระบบเปิด (Open Learning) ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความต้องการของตนเอง

3. เป็นการศึกษาด้วยตนเอง (Self-Study) ผู้เรียนจะต้องศึกษาด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ ในข้อ 1 ข้างต้น

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2530:3-4) ได้กำหนดหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 รับผู้ที่ไม่มีความรู้มาก่อน และผู้ที่จบการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่าเข้าเรียน ซึ่งแบ่งการเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม สภาพ คือ กลุ่มสภาพประสบการณ์พื้นฐาน (บังคับ) 190 สภาพการเรียน และกลุ่มสภาพประสบการณ์เสริม(เลือก) ไม่น้อยกว่า 60 สภาพการเรียน ใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 500 ชั่วโมง โดยเปิดสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วัน ละไม่น้อยกว่า 2 คาบ ๆ ละ 50 นาที เมื่อจบหลักสูตรแล้วจะได้วุฒิเท่ากับประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533:3)

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 รับผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3 เดิม) หรือประถมศึกษาปีที่ 7 (ป.7) หรือประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) หรือการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 3 หรือเทียบเท่า เข้าเรียน ซึ่งแบ่งการเรียนออกเป็น 2 หมวด คือ หมวดวิชาบังคับ 4 หมวดวิชา และหมวดวิชาเลือก 6 หมวดวิชา ให้เลือกเรียนอย่างน้อย 3 หมวดวิชา และต้องเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน (2 ปี) หากมีการเทียบโอน

สามารถจบก่อนเวลาที่กำหนด เมื่อจบหลักสูตรแล้วจะได้วุฒิเท่ากับมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3)
(กรมการศึกษานอกโรงเรียน.2533:2-16)

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 รับผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6 เดิม) หรือ ประถมมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.ศ.3) หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) หรือการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 4 หรือเทียบเท่า เข้าเรียน ซึ่งแบ่งการเรียนออกเป็น 2 หมวด คือ หมวดวิชาบังคับ 5 หมวดวิชา และหมวดวิชาเลือก 11 หมวดวิชา ให้เลือกเรียนอย่างน้อย 3 หมวดวิชา และต้องเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่ม ตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน (2 ปี) หากมีการเทียบโอนสามารถจบก่อนเวลาที่กำหนด เมื่อจบหลักสูตรแล้ว จะได้วุฒิเท่ากับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533:2-6)

การจัดการศึกษาทางไกลในภาคตะวันออกเฉียง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดครบทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียง เมื่อเดือนตุลาคม 2528

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตภาคตะวันออกเฉียง ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี สมุทรปราการ นครนายก และฉะเชิงเทรา โดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียง ซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดระยอง ให้ความช่วยเหลือ ดูแลให้คำปรึกษาด้านวิชาการแก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียง

ต่อมากรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกลุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (จารัส สุขประเสริฐ. 2533:14)

1. เพื่อช่วยเหลือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในกลุ่มศูนย์ฯ เดียวกันทางด้านการบริหาร เพื่อให้การปฏิบัติกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ประสพผลตามนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

2. เพื่อช่วยเหลือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในกลุ่มศูนย์ฯ เดียวกันทางด้านวิชาการ เช่น แต่ละศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีการพบปะหารือกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน รวมทั้งการร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมของแต่ละศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

การดำเนินงานของกลุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายให้การบริหารงานการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว เป็นการฝึกกำลังประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่อยู่ใกล้กัน ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดระบบหมุนเวียน การแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ตลอดจนการใช้สื่อ และเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุง ขยาย การเสริมสมรรถภาพบุคลากรจัดกิจกรรมการศึกษาอกโรงเรียน

กลุ่มศูนย์การศึกษาอกโรงเรียนภาคตะวันออก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มจตุรพัฒนา เป็นกลุ่มเขตชายฝั่งทะเล ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการประมง ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด
2. กลุ่มบูรพาพิภพ เป็นกลุ่มเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ พื้นที่เหมาะกับการทำนา ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก และสมุทรปราการ

การศึกษาอกโรงเรียนหลักสูตรที่นิยมเรียนกันมากในภาคตะวันออก ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 ซึ่งแบ่งเป็น 3 วิธีเรียน ได้แก่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน ตนเอง และทางไกล (ศูนย์การศึกษาอกโรงเรียนภาคตะวันออก, 2532) การศึกษาอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนแบบทางไกล เป็นวิธีเรียนที่มีจำนวนนักศึกษามากที่สุดของศูนย์การศึกษาอกโรงเรียน จังหวัดทุกจังหวัดในภาคตะวันออก (วาริทิพย์ อินบัว, 2535:3)

การจัดการศึกษาทางไกลใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาทางไกลใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย 4 จังหวัด

คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญขั้นศูนย์การศึกษา
ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจันทบุรี ได้เริ่มตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4
ทางวิทยุและไปรษณีย์ (ว.ปณ.) ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 ส่วนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ระยองและชลบุรี เริ่มจัดเมื่อ พ.ศ. 2528 และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตราด ได้
เริ่มจัดเมื่อ พ.ศ. 2529 โดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง ซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดราชบุรี
เป็นผู้ดำเนินการ และมอบให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นหน่วยการพบลุ่ม

ต่อมา พ.ศ. 2530 กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ จาก
หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ (ว.ปณ.) เป็นหลักสูตรการศึกษานอก
โรงเรียนสายสามัญศึกษา พุทธศักราช 2530 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง ซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดราชบุรีได้มอบโอนงานให้ศูนย์การ
ศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก (จัดตั้งขึ้นภายหลัง) ซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดระยองเป็นผู้รับช่วง
ดำเนินการต่อโดยรับผิดชอบ 8 จังหวัด คือ สมุทรปราการ จันทบุรี ชลบุรี ระยอง นครนายก
ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และตราด โดยเริ่มตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2530 เป็นต้นมา

สำหรับหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับประถมศึกษา ซึ่งมีการเปลี่ยน
แปลงหลักสูตรใหม่ และรอการอนุมัติหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับประถม
ศึกษา พุทธศักราช 2531 อยู่ จึงได้เริ่มดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533
เป็นต้นมา ในขณะที่เดียวกันการเรียนการสอนตามหลักสูตรเก่าก็ดำเนินการต่อไปโดยค่อย ๆ
ทยอยลดลงไป และหมดไปในปี 2534

การดำเนินงาน

สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก
ส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานโดยตรงเพียงศูนย์ละ 1 คน ต้องทำงานเต็มรูปแบบตามที่กรม
การศึกษานอกโรงเรียนกำหนดเหมือนกับกลุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอื่น ๆ เป็นต้นว่า
ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตามปกติ มีการประชุมครูประจำกลุ่มทุกเดือน จัด
กีฬาเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา ครูประจำกลุ่ม กับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอก

โรงเรียน นอกจากนี้มีการนิเทศการพบกลุ่มเป็นครั้งคราว เนื่องจากมีปัญหาคำคัญด้านการนิเทศ และการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม เพราะขาดยานพาหนะ คือ ในแต่ละจังหวัด มีรถยนต์เพื่อการนี้เพียง 1 คัน ประกอบกับเจ้าหน้าที่มีงานประจำอื่นที่ต้องทำ และบางครั้งต้องไปราชการต่างจังหวัดเป็นเวลาหลายวัน จึงกล่าวได้ว่าคุณภาพของงานการศึกษาทางไกลจึงขึ้นอยู่กับความสามารถและความรับผิดชอบของครูประจำกลุ่มแต่ละคน แม้ว่าทุกคนจะผ่านการอบรม การเป็นครูประจำกลุ่มมาแล้วก็ตาม และการที่ครูประจำกลุ่มปฏิบัติหน้าที่อยู่ห่างไกล ขาดการดูแล เอาใจใส่ การทำงานต้องตัดสินใจเอง วางแผนการทำงาน จัดเวลา และจัดสถานที่การพบกลุ่มเอง รูปแบบการปฏิบัติงานจึงน่าจะมีหลากหลาย แตกต่างกันไปตามท้องถิ่น ตามความสามารถ และความเอาใจใส่ของครูประจำกลุ่มแต่ละคน

จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาทางไกลของผู้วิจัย เป็นเวลากว่า 2 ปี และจากข้อมูลงานการศึกษาสายสามัญใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สายสามัญทั้ง 4 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ได้ให้ข้อมูลพอจะสรุปปัญหา อุปสรรค และลักษณะการดำเนินงานการศึกษาสายสามัญได้ดังนี้

1. การเป็นครูประจำกลุ่ม เป็นการทำงานที่ต้องเสียสละ มีรายได้น้อย เป็นเพียงลูกจ้างชั่วคราว ทำงานในลักษณะกึ่งอาสาสมัคร และต้องทำงานอยู่โดดเดี่ยวในพื้นที่ชนบทห่างไกล จึงมีครูประจำกลุ่มลาออกอยู่ตลอดเวลาเมื่อได้งานใหม่ที่ดีกว่า

2. นักศึกษาทางไกลมาจากพื้นฐานทางครอบครัวและสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน เช่น ต่างกันด้านอายุ อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจ เมื่อมาร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มด้วยกันในระยะแรก จึงอาจเกิดปัญหาบ้าง แต่ถ้าครูประจำกลุ่มเข้าใจบทบาทของตน และรู้จักใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มาใช้ในกระบวนการพบกลุ่ม ก็จะสามารถลดปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างบุคคลได้แล้วปัญหาต่าง ๆ ก็จะค่อย ๆ ลดลงไป

3. ระบบการเรียนการสอนของการศึกษาทางไกล โดยเฉพาะเรื่องการพบกลุ่มเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนวิธีนี้ ตามที่ครูประจำกลุ่มได้เข้ารับการอบรมมาแล้ว และเมื่อกลับมาปฏิบัติงานก็ไม่สามารถทำตามได้โดยเฉพาะการพบกลุ่ม ซึ่งตามที่อบรมเห็นว่า นักศึกษาต้องช่วยตัวเองด้วยการฟังวิทยุ อ่านหนังสือ ทำแบบฝึกหัด เมื่อไม่เข้าใจเรื่องใดจึงจะนามาปรึกษากันในวันพบกลุ่มโดยครูประจำกลุ่มจะเป็นผู้ช่วยแก้ปัญหาการเรียนให้ แต่ความเป็นจริงแล้วนักศึกษาส่วน

มากช่วยตัวเองไม่เป็น และไม่พยายามช่วยตัวเอง รอให้ครูประจำกลุ่มอธิบายให้ฟังตลอดเวลา ดังนั้น เมื่อครูประจำกลุ่มจัดกิจกรรมตามที่อบรมมา นักศึกษาส่วนหนึ่งจะไม่เข้าใจเพราะไม่คุ้นเคยกับวิธีดังกล่าวจึงรู้สึกว้ามา เรียนแล้วไม่ได้เนื้อหาวิชาหรือไม่ได้ความรู้ นอกจากมาร้องรำทำเพลงเท่านั้นครูประจำกลุ่มจึงอดที่จะสอนโดยการบอกวิชาในบทเรียนตามแบบในระบบโรงเรียนไม่ได้ เพราะเป็นความคาดหวังซึ่งเกิดจากความคุ้นเคยวิธีเรียนของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเห็นว่าได้วิชาความรู้จริง

สถิติจำนวนครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนแบบทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วยจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ดังตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 สถิติจำนวนครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ตั้งแต่ปี 2530 - 2536

พ.ศ.	ครูประจำกลุ่ม			ชลบุรี			ระยอง			จันทบุรี			ตราด		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
2530	7	13	20	9	6	15	9	10	19	10	6	16	70		
2531	14	36	60	13	15	28	18	17	35	13	14	27	150		
2532	49	55	84	17	23	40	22	38	60	10	20	30	214		
2533	46	93	139	30	35	65	39	56	95	13	20	33	332		
2534	109	120	229	64	86	150	55	75	130	12	21	33	542		
2535	118	159	227	93	140	233	93	102	195	13	21	36	691		
2536*	70	104	174	54	75	129	41	80	121	18	28	46	470		

ที่มา : ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนและวัดผล ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เดือนกันยายน 2536

หมายเหตุ : * เฉพาะภาคเรียนที่ 1/2536

จากตาราง 1 สถิติจำนวนครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่าทั้ง 4 จังหวัด ครูประจำกลุ่มเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนครูประจำกลุ่มเพิ่มมากขึ้นทุกปีตั้งแต่มีการจัดการศึกษาแบบทางไกลตั้งแต่ พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี จำนวนครูประจำกลุ่มต้องเพิ่มตามจำนวนนักศึกษา ดังนั้นถ้าจังหวัดใดมีครูประจำกลุ่มมาก แสดงว่าจังหวัดนั้นก็มีนักศึกษามากด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ในตาราง 2 ได้นำเสนอสถิติจำนวนนักศึกษาและผู้จบการศึกษาวีธีเรียนแบบทางไกลใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 - 2535 รายละเอียดดังตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 สถิติจำนวนนักศึกษาและผู้จบการศึกษา วิจัยเรียนแบบทางไกลใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ปี 2530 - 2535

	ชลบุรี		ระยอง		จันทบุรี		ตราด	
	ประจ.ม.	ม.ค.	ประจ.ม.	ม.ค.	ประจ.ม.	ม.ค.	ประจ.ม.	ม.ค.
จำนวน จบ	จำนวน จบ	จำนวน จบ	จำนวน จบ	จำนวน จบ	จำนวน จบ	จำนวน จบ	จำนวน จบ	จำนวน จบ
2530	-	266	-	41	-	250	-	288
2531	-	1,014	58	408	12	-	888	50
2532	-	1,770	206	840	125	-	1,698	228
2533	518	147	2,877	288	1,545	292	171	41
2534	851	242	5,036	850	2,539	705	345	126
2535	992	465	6,779	1,686	3,591	1,052	807	346
รวม	2,361	854	17,732	3,148	8,964	2,186	1,323	513
รวม 14,138 2,515 6,881 809 1,230 385 17,662 3,793 7,420 2,160 555 188 6,630 892 3,392 503								

ที่มา : ข้อมูลจากฝ่ายทะเบียนและวัดผล ศูนย์การศึกษาทางไกลแห่งจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เดือนกุมภาพันธ์ 2536

จากตาราง 2 สถิติจำนวนนักศึกษาและผู้จบการศึกษา วิธีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 - 2535 หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 มีนักศึกษาเข้าเรียนตามหลักสูตรนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ส่วนหลักสูตรระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ประกาศให้เริ่มใช้หลักสูตรนี้เมื่อปี พ.ศ. 2533 จึงมีจำนวนนักศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา

จำนวนนักศึกษาที่สมัครเรียนวิธีเรียนทางไกล พบว่า ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนนักศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาระดับประถมศึกษาตามลำดับ ที่เป็นเช่นนั้น เพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษานอกโรงเรียน คือ ช่วยผู้ที่พลาดโอกาสเรียนในระบบโรงเรียนให้ได้รับการศึกษา และทำงานควบคู่กันไปได้ด้วย โดยผู้ที่เรียนระดับประถมศึกษาจะต้องมีอายุ 14 ปีบริบูรณ์ นับถึงวันรับสมัคร ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถ้าจบการศึกษามาแล้วแล้วแม้ว่าอายุไม่ถึง 14 ปีก็สามารถสมัครเรียนได้ จึงมีผู้ที่จบระดับประถมศึกษาแล้วสมัครเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นจำนวนมาก เพราะใช้เวลาเรียนเพียง 2 ปี หรือก่อนถ้ามีการเทียบโอน เมื่อจบมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนมากมุ่งไปเรียนด้านวิชาชีพ เช่น วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา เพราะหางานทำได้คล่องตัวกว่าการเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะมุ่งเน้นสอบเข้ามหาวิทยาลัย ถ้าสอบเข้าไม่ได้ก็ต้องเรียนมหาวิทยาลัยเปิดอีก 4 - 8 ปี จึงจะมีงานทำ ซึ่งต่างกับจบมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วเรียนสายอาชีพ 3 - 5 ปี แต่หางานทำได้คล่องตัว และสะดวกกว่า แล้วจึงหาทางเรียนต่อในภายหลัง

จำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนแบบทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ทั้ง 3 ระดับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 - 2535 มีจำนวนทั้งสิ้น 18,413 คน โดยแยกเป็นระดับประถมศึกษา 2,307 คน, ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 10,448 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2,568 คน ตามลำดับ

บทบาทและการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม

ครูประจำกลุ่ม

ครูประจำกลุ่ม คือ ผู้ที่ผ่านการอบรมและได้รับการแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนั้น ๆ

การเรียนทางไกลนั้นนอกจากผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนต่าง ๆ ได้แก่ การอ่านคู่มือเรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านทางประสาทตา การฟังรายการวิทยุซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการฟังแล้ว นักศึกษาจะต้องไปพบครูประจำกลุ่มและเพื่อนร่วมกลุ่ม ทำให้มีโอกาสอภิปราย พูดคุยกันในเรื่องที่ได้อ่านได้ฟังมาแล้ว ได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ฝึกหัดการคิดและวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มและตนเอง ในการที่นักศึกษาไปพบกลุ่มแต่ละครั้งนั้นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด คือ ครูประจำกลุ่ม "...ซึ่งจะเป็นผู้ประสานงานให้เกิดกลุ่มผู้เรียน เกิดการอภิปรายกลุ่ม เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำช่วยเหลือ แก้ปัญหาการเรียนของผู้เรียน แนะนำแนวการลงทะเบียนเรียน การเลือกวิชาเรียน ตรวจสอบแบบฝึกหัด..." (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2530:68)

บทบาทของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา

เนื่องจากครูประจำกลุ่มจะต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2534:26) จึงได้กำหนดบทบาทของครูประจำกลุ่มไว้ดังนี้

1. ประสานสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ
2. ทำหน้าที่ครูธุรการของกลุ่ม เช่น จัดทำบัญชีนักศึกษา แผนการจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม แนะนำและตรวจสอบการขึ้นทะเบียน ลงทะเบียนของนักศึกษา
3. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อขอความร่วมมือ และให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษา

4. พบกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มตามระยะเวลาที่กำหนด
5. ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือการเรียนการสอนของนักศึกษา
6. ตรวจสอบแฟ้มหัตถ์ ข้อทดสอบ และจัดทำคะแนนระหว่างภาคเรียน ส่งศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด
7. รายงานผลการปฏิบัติงานถึงศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ภายในวันที่ 5
ของทุกเดือน
8. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมอบหมาย

คุณสมบัติของครูประจำกลุ่ม

บุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียน
ทางไกล ต้องมีคุณสมบัติดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2533:50)

1. มีบุคลิกดี มีความประพฤติดี เป็นที่ศรัทธาเชื่อถือของประชาชนในท้องถิ่น
2. อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
3. ไม่เป็นโรคติดต่อที่สังคมรังเกียจ
4. มีความสนใจในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน
5. ในกรณีที่ เป็นผู้มีงานประจำ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเป็นลายลักษณ์อักษร
6. ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด
7. มีวุฒิครู คือ ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่าขึ้นไป

นอกจากคุณสมบัติทั้ง 7 ประการข้างต้นแล้ว ครูประจำกลุ่มยังต้องมีบทบาทเช่นเดียวกับครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่โดยทั่วไปด้วย มีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทและคุณสมบัติของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่ ไว้ดังนี้

โกรเทลูเชน และคนอื่น ๆ (Grotelueschen and others. 1973 : 208-210)
ได้ทำการศึกษาและสรุปว่า ผู้สอนจะมีบทบาทในด้านต่าง ๆ หลายบทบาทด้วยกัน เช่น บทบาทในฐานะผู้สอน ที่ปรึกษา ผู้ประเมินผลผู้ช่วยแก้ไขปัญหา ผู้ช่วยเหลือสมาชิกใหม่ และเป็นผู้มีบทบาทในการปรับปรุงการสอนให้มีคุณภาพ

คิตต์ (Kidd, 1973:293) ได้ศึกษาและแสดงทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่กล่าวโดยสรุปคือ

1. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่หรือกิจการที่ตนได้กระทำไปแล้วเป็นอย่างดี
2. เป็นผู้ที่เข้าใจตนเองได้เป็นอย่างดีหรือเป็นผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับตนเองเพื่อปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น
3. ครูผู้สอนศึกษาผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กล่าวโดยสรุปคือ มีทักษะในวิชาชีพของตนได้เป็นอย่างดี

ซิมป์สัน (Simpson, 1972:210-211) ได้กล่าวว่า ครูที่สอนศึกษาผู้ใหญ่เป็นบางเวลาที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมก่อนที่จะไปเป็นครูสอน เพราะการฝึกอบรมนั้นเป็นการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ให้แก่พวกเขา นอกจากนี้การฝึกอบรมจะเป็นแนวทางให้ครูที่ไปสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ได้รู้แนวทางในการที่จะให้กิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี

โนลส์ (Knowles, 1970:163) นักการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงแห่งสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึงบทบาทของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่ ดังนี้

1. ครูผู้สอนควรมีเพียงความรู้ตัวอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องมีทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพด้วย
2. ครูผู้สอนจะต้องมีความกระตือรือร้น ค้นคว้า ศึกษาวิชาการ ตลอดจนมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น
3. ครูผู้สอนจะต้องมีอารมณ์ดี มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน และมีความสนใจผู้อื่นด้วย
4. ครูผู้สอนจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความตั้งใจที่จะค้นคว้า ทดลองหาวิธีการที่จะเข้าถึงความเปลี่ยนแปลง และความสนใจของผู้ใหญ่
5. ครูผู้สอนจะต้องให้ความสนิทสนม และให้กำลังใจต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของปัจเจกบุคคลมากกว่าการหยิบนินทาให้
6. ครูผู้สอนจะต้องระลึกเสมอว่าผู้ใหญ่มีความแตกต่างจากเด็กนักเรียน

ฮันดา นพคุณ (2527:193-194) ได้สรุปบทบาทของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ไว้กว้าง ๆ 2 ประการ คือ

1. ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนควรจะเป็นมิตรมีอัธยาศัย เป็นผู้ประสานงานของกลุ่ม แสดงความคิดเห็น และร่วมเสนอแนะ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
2. ในฐานะผู้รับผิดชอบบรรยากาศในการเรียนการสอนผู้สอนควรจะสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ช่วยสนับสนุนความคิดเห็นของผู้เรียน และพยายามให้ผู้เรียนสนับสนุนความคิดเห็นของตน พยายามหาโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมวางแผนและจัดกิจกรรม ให้โอกาสผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนหรือสรุปสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว ให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และในการให้ข้อเสนอแนะ

สุนทร โคตรบรรเทา (2524:106-107) ได้กล่าวว่า บทบาทของครูประจำกลุ่มควรจะเป็นดังนี้

1. เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
2. เป็นผู้ร่วมวางแผนการเรียน
3. เป็นผู้รับผิดชอบและช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และวิธีเรียน
4. ครูสอนผู้ใหญ่วัยควรจะมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนและจัดหาอุปกรณ์การเรียน จูงใจผู้เรียน และให้กำลังใจผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

นอกจากนี้เอกสารของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2534:27-29) ได้สรุปบทบาทของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ว่ามีงานหลักต้องรับผิดชอบ 3 ประการ ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์และการแนะแนว

การประชาสัมพันธ์ ครูประจำกลุ่มจะต้องประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเรื่องแผ่นปลิว แผ่นพับ ใบปลิว เรื่องเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล โดยการประกาศทางเสียงตามสาย หรือหอกระจายข่าว เสนอข่าวทางหนังสือพิมพ์ ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ และใช้สื่อบุคคลโดยให้ นักศึกษาบอกต่อกันไป

การแนะแนว ครูประจำกลุ่มต้องให้การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เช่น แนะนำการเรียน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน และเป็นข้อ

มูลนิธิในการศึกษาต่อ ส่วนการแนะแนวด้านอาชีพ ครูประจำกลุ่มต้องให้ข้อมูลข่าวสารแหล่ง วิทยาการ สถานประกอบการ ตลอดจนแนวโน้มของแต่ละอาชีพในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เห็น ช่องทางการประกอบอาชีพ และการแนะแนวด้านส่วนตัว ครูประจำกลุ่มต้องให้ความสำคัญเป็น อย่างมาก เพราะนักเรียนนอกโรงเรียนเป็นผู้ที่ต้อย พลาดโอกาสอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อเป็นนัก ศึกษาของกรมการศึกษานอกโรงเรียน จึงหวังเป็นที่พึ่งทั้งทางกายและจิตใจ ครูจึงต้องให้คำ บริหารหรือเกี่ยวกับข้อมูลในการที่จะดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. งานธุรการ

ครูประจำกลุ่มจะต้องเสนอเอกสาร เพื่อเสนองานธุรการต่อศูนย์การศึกษานอก โรงเรียนจังหวัดเพื่ออนุมัติ หรืออนุญาต และดำเนินการต่อไป

3. งานประเมินผล

ครูประจำกลุ่ม จะต้องทำหน้าที่งานทะเบียนที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด เพราะงาน นี้มีความสำคัญมาก เช่น จัดทำทะเบียนประวัตินักศึกษาที่ขึ้นทะเบียนทุกภาคเรียน เพื่อความ สะดวกในการแจ้งสถิติข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับจำนวนนักศึกษา บันทึกวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน และผลการสอบทุกภาคเรียน ตรวจสอบแผนการลงทะเบียนเรียนและการบันทึกผลการเรียนใน แผนการเรียนของนักศึกษา ของครูประจำกลุ่มและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดให้ตรงกัน และต้องเก็บสำเนาแจ้งผลการสอบ (รบ.1, รต.1, รย.1) แต่ละภาคเรียน และจะต้องเป็นผู้ แนะนำให้นักศึกษา ลงทะเบียนเรียนให้เป็นไปตามโครงสร้างของแต่ละหลักสูตร ตามที่กรมการ ศึกษาออกโรงเรียนกำหนด

การสรรหา แต่งตั้ง และถอดถอนครูประจำกลุ่ม

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการสรรหา แต่งตั้งและถอด

ถอนครูประจำกลุ่ม ให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดปฏิบัติดังนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา, 2533:51)

1. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการอบรมให้ทำหน้าที่เป็นครูประจำกลุ่ม

2. เกณฑ์ในการสรรหาครูประจำกลุ่ม จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของครูประจำกลุ่ม และเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่จัดตั้งกลุ่มหรือสามารถเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสะดวก

3. เมื่อดำเนินการคัดเลือกแล้วให้ส่งผู้ที่ได้รับการคัดเลือกไปเข้ารับการอบรมที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค โดยทำเรื่องผ่านผู้บังคับบัญชาตามสายงานตามลำดับ

4. การเสนอขอแต่งตั้ง ให้เสนอตามสายงานของครูประจำกลุ่ม

4.1 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานการเสนอชื่อผู้ผ่านการคัดเลือก และผ่านการอบรม เสนอเพื่อแต่งตั้ง

4.2 ถ้าเป็นข้าราชการครูสังกัด สปจ. ให้เสนอผ่านทางสายงาน สปจ.

4.3 ถ้าเป็นข้าราชการสังกัดอื่น ๆ หรือประชาชนให้ผ่านทางสายงานศึกษาธิการจังหวัด

5. ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้แต่งตั้งหรือถอดถอนครูประจำกลุ่ม

ในการแต่งตั้งครูประจำกลุ่ม หลักฐานที่ใช้ในการสมัคร คือ รูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว จำนวน 2 รูป สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาแสดงคุณวุฒิทางการศึกษา สำเนาใบวุฒิบัตรผ่านการอบรมการเป็นครูประจำกลุ่ม ใบสมัครครูประจำกลุ่ม และสำเนาใบเปลี่ยนชื่อ-สกุล (ถ้ามี)

ครูประจำกลุ่มจะถูกถอดถอน ในกรณีที่มีบกพร่องต่อหน้าที่ ขาดคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมหลักฐาน นำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามคำสั่งถอดถอน และประกาศ หลังจากนั้นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบต่อไป

ค่าตอบแทนครูประจำกลุ่ม

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจะเบิกจ่ายเงินค่าตอบแทนให้แก่ครูประจำกลุ่มที่ได้รับการแต่งตั้งและอนุญาตให้จัดตั้งกลุ่มได้ ซึ่งได้ดำเนินการพบกลุ่มนักศึกษาตามปกติ เบิกได้ภาคเรียนละไม่เกิน 5 เดือน (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2534:29) หมายถึงครูประจำกลุ่มจะได้รับค่าตอบแทนตามระยะเวลาที่มีการเรียนการสอนเท่านั้น

การจัดตั้งกลุ่ม

การจัดตั้งกลุ่มผู้เรียนนั้น ครูประจำกลุ่มจะต้องทราบในเรื่องต่อไปนี้ คือ จำนวนนักศึกษาต่อครู 1 คน ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดไว้ดังนี้ (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. 2534:29-30)

ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น นักศึกษาไม่เกิน 100 คน (2 กลุ่ม) กรณีไม่ใช่ครูประจำการ และไม่เกิน 50 คน (1 กลุ่ม) กรณีเป็นครูประจำการ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษาไม่เกิน 70 คน (2 กลุ่ม) กรณีเป็นครูประจำการ และไม่เกิน 35 คน (1 กลุ่ม) กรณีเป็นครูประจำการ โดยยื่นแบบคำร้องขอจัดตั้งกลุ่มผู้เรียนตามแบบฟอร์มที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดต่อศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ก่อนเปิดภาคเรียน 1 เดือน

การพบกลุ่มและกิจกรรมการพบกลุ่ม

การเรียนการสอนทางไกลนั้น กิจกรรมพบกลุ่มเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนที่จะขาดเสียมิได้ ทั้งนี้ เพราะการพบกลุ่มมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเอง ที่เรียกว่า คิดเป็น ต้องการปลูกฝังให้รู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการทำงานตามระบอบประชาธิปไตย และต้องการฝึกการฟังเชิงวิเคราะห์ และสรุปความให้ได้หรือที่เรียกว่า ฟังเป็น การที่จะให้ผู้เรียนเกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นนั้น การเรียนรู้จากคู่มือผู้เรียนและฟังวิทยุโดยไม่มาพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมดังกล่าวย่อมเป็นไปได้ยาก ฉะนั้นจึงต้องมีการพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529:91)

จุดมุ่งหมายของการพบกลุ่มมีดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530:71-72)

1. เพื่อแก้ปัญหาการเรียนจากบทเรียน ด้วยกระบวนการกลุ่มและการพึ่งตนเอง
2. เพื่อฝึกทักษะ กระบวนการกลุ่ม การคิดและการตัดสินใจอย่างมีระบบ และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม
3. เพื่อประยุกต์ความรู้จากบทเรียนและประสบการณ์มาใช้กับปัญหาในชีวิตประจำวัน และสังคม
4. เพื่อร่วมหาแนวทางและปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรม และ ประเพณี

5. เพื่อใช้เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทั่วไปตามหลักสูตร

ลักษณะการพบกลุ่มมี 2 ประเภทด้วยกันคือ การพบกลุ่มย่อย และการพบกลุ่มใหญ่

(กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530: 72)

การพบกลุ่มย่อย ให้ผู้เรียนมีการพบกลุ่มในลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่อไปนี้

1. พบกลุ่มสัปดาห์ละครั้ง ๆ ละไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง
2. พบกลุ่มรายบักซ์ ๆ ละครั้ง ๆ ละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง
3. พบกลุ่มเดือนละครั้ง ๆ ละ 2 วัน ๆ ละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

การพบกลุ่มใหญ่ จัดขึ้นเพื่อให้โอกาสนักศึกษาฟังการบรรยายโดยวิทยากรพิเศษ เป็น รายวิชาและมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้มีการรวมกลุ่มผู้เรียนตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปเข้าด้วยกันเพื่อพบวิทยากรเดือนละครั้ง
2. ให้แบ่งกลุ่มผู้เรียนตามหมวดวิชาที่ลงทะเบียนเรียน
3. ให้ครูประจำกลุ่มประสานงานเชิญวิทยากรมาให้ความรู้โดยทาแผน และขออนุมัติ

ต่อสถานศึกษาล่วงหน้า

4. วิทยากรทำหน้าที่สรุปเนื้อหาสำคัญที่มีการเรียนการสอนในรอบเดือน และแก้ปัญหา การเรียนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ

5. วิทยากรพบกลุ่มผู้เรียนแต่ละหมวดวิชาครั้งละไม่เกิน 3 ชั่วโมง หากมีความ จำเป็นหัวหน้าสถานศึกษาอาจพิจารณาให้วิทยากรพบกลุ่มผู้เรียนเกินกว่า 3 ชั่วโมง

6. ให้ครูประจำกลุ่มสรุปรายงานการปฏิบัติหน้าที่ของวิทยากรเสนอต่อสถานศึกษาทุก ครั้งและเก็บสำเนาไว้ที่กลุ่มผู้เรียน เพื่อการนิเทศตรวจสอบเยี่ยมด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาโดยตรง เท่าที่ค้นคว้ายังไม่ปรากฏ แต่มีผลงานวิจัยที่พอจะเกี่ยวข้องกับงานวิจัยชิ้นนี้บ้าง ทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศแยกเป็น 3 ประเด็น คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านเทคนิคการสอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของครูประจำกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่ ได้มีผู้ทำการค้นคว้า วิจัยไว้ ดังนี้

เบญจพร ใช้เทียมศิลป์ (2525:จ-ฉ) ทำการศึกษบทบาทที่คาดหวัง และที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ คาดหวังว่าผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ควรปฏิบัติบทบาทอยู่ในเกณฑ์มากทุกด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน และด้านความสัมพันธ์กับนักศึกษา ผลการเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังกับบทบาทที่เป็นจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ ในแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน และด้านความสัมพันธ์กับนักศึกษา

เหรียญ แก้วประการ (2526:64) ได้ศึกษาบทบาทของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ ครูสอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ในเขตการศึกษา 8 โดยแบ่งบทบาทออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านการปกครอง ด้านบริหารอบรมและแนะแนว ด้านคุณธรรมและความประพฤติ และด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนะต่อบทบาทในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านบริการอบรมและแนะแนว ด้านคุณธรรมและความประพฤติ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ที่นักศึกษามีทัศนะอยู่ในระดับปานกลาง

นิสัย วิจารณ์โพธิ์ (2527:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนผู้ใหญ่ โดยศึกษาจากทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ในจังหวัดอุดรธานี พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูตามที่คาดหวังของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่เป็นจริง

สุเทพ อ่วมเจริญ (2529:71-74) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและโปรซณีย์ พบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มว่าสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำกลุ่มได้มากขึ้น เพราะ ผู้มีอายุมากขึ้นจะมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้พร้อมที่จะมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทางด้านประสิทธิภาพของครูประจำกลุ่มพบว่า ครูประจำกลุ่มที่มีประสิทธิภาพการสอนผู้ใหญ่มาากจะสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำกลุ่มได้ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพการสอนผู้ใหญ่ นั้นเป็นประสิทธิภาพการสอนระดับเดียวกัน หลักสูตรเดียวกัน งานในหน้าที่จึงมีความคล้ายคลึงกันจึงทำให้ผู้มีประสิทธิภาพมาแล้วสามารถปฏิบัติได้ดีกว่าผู้มีประสิทธิภาพน้อย หรือไม่มีประสิทธิภาพเลย

อุษา เทียนทอง (2530:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและโปรซณีย์ ในเขตภาคกลาง พบว่า การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของครูประจำกลุ่มนั้น ผู้เรียนต้องการให้ครูประจำกลุ่มสอน เน้นเฉพาะวิชาการ เนื่องจากผู้เรียนอ่านคู่มือเรียนบางวิชาด้วยตนเองไม่เข้าใจ และปัญหาที่พบคือครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการจัดกิจกรรมกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านเทคนิคการสอน

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านเทคนิคการสอนของครูประจำกลุ่ม ดังนี้

วิเชียร ประยูรชาติ (2520:77) ได้ศึกษาพฤติกรรมด้านการเรียนการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ผลปรากฏว่า ครูใช้พฤติกรรมด้านการเตรียมการสอนร้อยละ 47.52 และใช้พฤติกรรมด้านการใช้อุปกรณ์การสอนร้อยละ 40.17 นับว่าพฤติกรรมทั้งสองด้านมีน้อยไม่ถึงร้อยละ 50 และยิ่งไปกว่า พฤติกรรมการสอนของครูนั้นมักจะสอนตามเนื้อหาของบทเรียน มิได้ขยายให้กว้างขวางออกไป สรุปคือ พฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น ยังไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

จันทร์ภา บุญช่วย (2526:41-45) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูประจำกลุ่มที่ส่งเสริมการอภิปรายของผู้เรียนในโครงการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ ผลการวิจัยในส่วนของสภาพทั่วไปของครูประจำกลุ่มและสภาพทั่วไปของผู้เรียน พบว่า การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มส่วนใหญ่ มีการจัดกิจกรรมพบกลุ่มทุกสัปดาห์ และสาเหตุที่ครูประจำกลุ่มไม่สามารถมาพบกลุ่มได้ทุกครั้ง เพราะติดราชการ วันพบกลุ่มตรงกับวันสำคัญทางราชการ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการอภิปรายกลุ่มของผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนไม่ได้ศึกษาค้นคว้ามาก่อน ผู้เรียนไม่กล้าอภิปราย ผู้เรียนมาพบกลุ่มน้อย สำหรับจุดนัดพบกลุ่มนั้น ร้อยละ 66.67 พบกลุ่มอยู่ในหมู่บ้านที่ผู้เรียนอาศัย ร้อยละ 33.33 ไปพบกลุ่มนอกหมู่บ้าน โดยในจำนวนผู้เรียนที่ต้องพบกลุ่มนอกหมู่บ้านนี้มีจุดนัดพบกลุ่มต่างหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือจุดนัดพบอยู่ต่างอำเภอ และจุดนัดพบอยู่ต่างตำบล แต่ระยะทางในการเดินทางมาพบกลุ่มมิได้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางพบกลุ่ม

สุนทร โคตรบรรเทา (Kothbantau.1987:136) ได้ศึกษาวิธีและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาผู้ใหญ่ทั้งในชั้นเรียน และนักศึกษาทาง ว.ปณ. ในประเทศไทย พบว่า การสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทาง ว.ปณ. มีปัญหาเกี่ยวกับด้านครูประจำกลุ่มมีเวลาเพียงเล็กน้อยในการให้คำแนะนำช่วยเหลือในการเรียน ทั้งนี้เพราะครูประจำกลุ่มจะต้องใช้เวลาในการพบกลุ่มแต่ละครั้งเพื่อให้คำแนะนำแก่

ผู้เรียนอีกหลายวิชา และนอกจากนี้ครูประจำกลุ่มขาดทักษะและประสบการณ์ในการสอนผู้ใหญ่อายุ และมีพื้นฐานทางด้านต่าง ๆ ต่างกันในกลุ่มเดียวกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของครูประจำกลุ่ม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของครูประจำกลุ่ม ได้มีผู้ค้นคว้าไว้ดังนี้

ระหัน แดงจวง (2527:14) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถภาพของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 พบว่า สมรรถภาพที่มีความสำคัญ คือ มีความรู้ในหน้าที่บทบาทและความรับผิดชอบของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ มีทักษะเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการเข้าให้นักศึกษาสนใจเรียน มีทักษะในการช่วยให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็น หรือ "คิดเป็น" มีความรู้และทักษะในการส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาทักษะและความรู้ในเรื่องของเทคนิคการเพิ่มประสิทธิภาพในการอาชีพ มีเทคนิคทางการศึกษาต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น กระบวนการกลุ่ม มีความรู้ และทักษะในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา มีความสามารถในการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนเพื่อการศึกษา มีทักษะในการวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษาของชุมชน และมีทักษะในการสอน การติดต่อสื่อสาร

กนกพรหม สุวรรณพิทักษ์ (2532:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีเรียนทางไกล ตามทัศนะของผู้ดำเนินงาน ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1. ผู้ดำเนินงาน ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา มีทัศนะเกี่ยวกับสมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประจำกลุ่ม ในด้านวิชาการ ด้านการสอน และด้านมนุษยสัมพันธ์โดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์มาก
2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประจำกลุ่มระหว่างผู้ดำเนินงาน ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพทางด้านการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสมรรถภาพทางด้านการสอนนั้น ความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่

พบว่า ความคิดเห็นของผู้ดำเนินงานกับครูประจำกลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่ระหว่างผู้ดำเนินงานกับนักศึกษา และครูประจำกลุ่มกับนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพทางด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพทางด้านมนุษยสัมพันธ์พบว่า ความคิดเห็นของทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบว่า ความคิดเห็นของผู้ดำเนินงานกับครูประจำกลุ่ม และผู้ดำเนินงานกับนักศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ระหว่างครูประจำกลุ่มกับนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

เพอวิส (Pervis. 1980:163-175) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่า การที่ครูมีเอกสารประกอบการสอนอยู่แล้ว ทำให้ครูไม่ขวนขวาย ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม และในบางครั้งผู้เรียนจะยึดมั่นเฉพาะเอกสารการสอนของมหาวิทยาลัยทำให้ไม่รู้กว้าง ส่วนสื่อการเรียน ใช้สื่อประสมประเภททางเดียว ผู้เรียนไม่มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น ได้ตอบได้ เป็นเหตุให้ผู้เรียนขาดทักษะในการแสดงออกทุกด้าน

บีเดอร์และดาร์เคนวัลด์ (Beder and Darkenwald. 1982:142) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างวิธีสอนของเด็กและของผู้ใหญ่ พบว่า ในการสอนผู้ใหญ่ ครูจำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนแบบอภิปราย และต้องใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี ต้องสามารถยืดหยุ่นได้ นอกจากนี้ครูจะต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งวิเคราะห์หาค่าและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเป็นการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive Research) มีรายละเอียดของวิธีดำเนินการเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรเป้าหมายสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด มีครูประจำกลุ่มทั้งสิ้น 470 คน (ดูรายละเอียดในตาราง 1) กระจายกันปฏิบัติงานในท้องที่ 26 อำเภอ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกมาจากกลุ่มประชากรในข้อ 1 โดยการจับฉลากเลือกมาอำเภอละ 1 คน รวม 26 คน และเลือกเพิ่มเติมจากอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัดอีกอำเภอละ 1 คน เป็น 4 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครูประจำกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ได้ปฏิบัติจริงตามกรอบที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด 8 ด้าน พร้อมทั้งรูปแบบการปฏิบัติงานของแต่ละคน

รายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือ มีดังนี้

วิธีดำเนินการสร้าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์บทบาทของครูประจำกลุ่มทั้ง 8 ด้าน ตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด โดยแตกออกเป็นกิจกรรมย่อยที่ครูถือปฏิบัติ
2. เขียนกระทงคำถามตามจำนวนกิจกรรมย่อยที่วิเคราะห์ได้ในข้อ 1 แล้วจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์แบบร่าง
3. นำแบบสัมภาษณ์แบบร่างเสนอเพื่อขอความเห็นจากประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาพันธ์
4. ปรับแก้แบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอนี้จากคณะกรรมการ แล้วนำเสนอขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมทั้งด้านภาษาและขอบข่ายงานแต่ละคำถาม

ของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้มีความชัดเจน และครอบคลุมวัตถุประสงค์

5. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลในจังหวัดปทุมธานี ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน

7. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง แล้วจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับจริงต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured interview) แบ่งข้อความออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา สถานภาพการสมรส ประสบการณ์ในการเป็นครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล และอื่น ๆ แบบสัมภาษณ์เป็นแบบเลือกตอบโดยผู้สัมภาษณ์เขียน เครื่องหมาย / ลงใน [] หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแต่ละคน

ตัวอย่างคำถาม

(0) เพศ	[] ชาย
	[] หญิง
(00) สถานภาพการสมรส	[] โสด
	[] แต่งงาน

ฯลฯ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่มทั้ง 8 ด้าน คือ บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านธุรการ ด้านการประสานงาน ด้านการพบกลุ่ม ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน และด้านงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการปฏิบัติงาน

ตัวอย่างคำถาม

บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์

1. การหากลุ่มผู้เรียน ใช้วิธีการใดบ้าง
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์

ฯลฯ

บทบาทด้านธุรการ

1. ได้ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดหรือไม่ อย่างไร
2. งานที่ได้รับมอบหมายด้านธุรการมีอะไรบ้าง

ฯลฯ

บทบาทด้านการประสานงาน

1. เคยติดต่อประสานงานก่อนการพบกลุ่มหรือไม่ อย่างไร
2. เรื่องอะไรบ้างที่เคยติดต่อ ติดต่อกับใคร

ฯลฯ

บทบาทด้านการพบกลุ่ม

1. วางแผนการพบกลุ่มอย่างไร กับใคร
2. การพบกลุ่มแต่ละครั้ง เตรียมตัวล่วงหน้าอย่างไร

ฯลฯ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มแต่ละคนที่ได้กระจายกันไปปฏิบัติงานเต็มพื้นที่ว่ามีรูปแบบการปฏิบัติงานเหมือนกันหรือมีลักษณะหลากหลายอะไรบ้าง โดยยึดกรอบเวลาเป็น 3 ช่วง คือ การปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา การปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน และการปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้งว่าได้ปฏิบัติงานอะไรบ้าง

ตัวอย่างคำถาม

- ช่วงที่ 1 ปีการศึกษา 2535 ได้ปฏิบัติงานอะไรบ้าง มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอะไรบ้าง
- ช่วงที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ได้ปฏิบัติงานอะไรบ้าง โดยยกตัวอย่างแต่ละเดือนว่าทำอะไรบ้าง
- ช่วงที่ 3 การปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ทำอะไรบ้าง เช่น ก่อนการพบกลุ่ม ระหว่างการพบกลุ่ม และหลังการพบกลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง ช่วงปลายเดือนกรกฎาคม - กลางเดือนสิงหาคม 2536 โดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่สายสามัญศึกษาทั้ง 4 จังหวัดเพื่อนัดแนะกับครูประจำกลุ่มเกี่ยวกับสถานที่ วันเวลา เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ครูประจำกลุ่มเป็นรายบุคคลตามรายชื่อที่ได้คัดเลือกไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง การสัมภาษณ์ได้ทำเมื่อครูเข้ามาประชุมหรือมาติดต่อราชการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแต่ละแห่ง สำหรับผู้ที่ไม่ได้เข้ามาติดต่อราชการในช่วงนั้นผู้วิจัยจะเดินทางไปเก็บข้อมูลยังท้องถิ่นที่ครูประจำกลุ่มปฏิบัติงานอยู่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และจัดกระทำกับข้อมูลแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำกลุ่ม ทำการวิเคราะห์โดยเสนอในรูปสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม ทำการวิเคราะห์โดยเสนอในรูปสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ตอนที่ 3 ความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

ตอนที่ 4 รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม ทำการวิเคราะห์โดยเสนอในรูปแบบสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และจัดรูปแบบการปฏิบัติงานที่เป็นกลาง ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม ทำการวิเคราะห์ทั้ง 8 ด้าน เสนอในรูปสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม
- ตอนที่ 3 ความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่ม
- ตอนที่ 4 รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม
- ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลที่น่าสนใจในตอนที่ 1 แบ่งเป็น 3 ตอนย่อย คือ

- 1.1 ข้อมูลส่วนตัว
- 1.2 เหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม
- 1.3 แผนการประกอบอาชีพในอนาคต

รายละเอียดของข้อมูลในตอนย่อยแต่ละตอนข้างต้น มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1.1 ข้อมูลส่วนตัว

กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์เป็นครูประจำกลุ่มจำนวน 30 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง แสดงในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	30	100.00
1. เพศ		
ชาย	6	20.00
หญิง	24	80.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี (ต่ำสุด = 23)	3	10.00
26 - 30 ปี	10	33.33
31 - 35 ปี	12	40.00
36 - 40 ปี	2	6.67
41 ปีขึ้นไป (สูงสุด = 42)	3	10.00
3. วุฒิทางการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี (ป.ศ.สูง)	2	6.67
ปริญญาตรี	28	93.33
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
4. สถานภาพการสมรส		
โสด	16	53.33
แต่งงาน	14	46.67
5. จำนวนปีของการเป็นครูประจำกลุ่ม		
ต่ำกว่า 3 ปี	11	36.67
3 - 5 ปี	17	56.67
5 ปีขึ้นไป	2	6.66
6. ระดับของกลุ่มที่ทำการพบ		
ประถมศึกษา	3	10.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	13	43.34
มัธยมศึกษาตอนปลาย	9	30.00
ประถมกับมัธยมศึกษาตอนปลาย	1	3.33
มัธยมศึกษาตอนต้นกับมัธยมศึกษาตอนปลาย	4	13.33
7. การอบรมการเป็นครูประจำกลุ่ม กศน.		
ผ่านการอบรมแล้ว	26	86.67
ยังไม่ได้เข้ารับการอบรม	4	13.33

จากตาราง 3 สรุปลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และเป็นหญิง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00
2. อายุ กลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุระหว่าง 23 - 42 ปี โดยช่วงอายุระหว่าง 31 - 35 ปี มีมากที่สุด คือ มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 26 - 30 ปี มี 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 นอกนั้นมีช่วงอายุ 2 - 3 คน
3. วุฒิทางการศึกษา ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ที่จบต่ำกว่าปริญญาตรี คือวุฒิประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) เป็นหญิงทั้ง 2 คน จบจากวิทยาลัยครูราไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี และวิทยาลัยพลศึกษาสมุทรสาคร ในขณะที่กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี
4. สถานภาพการสมรส มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ยังเป็นโสด และอีก 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 แต่งงานแล้ว ส่วนสถานภาพอื่น ๆ เช่น เป็นหม้าย หย่าร้าง ไม่ปรากฏ
5. จำนวนปีการเป็นครูประจำกลุ่ม ส่วนใหญ่จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 เป็นครูประจำกลุ่มมาแล้ว 3 - 5 ปี รองลงมา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 เป็นครูประจำกลุ่มต่ำกว่า 3 ปี และที่เหลือมีเพียง 2 คนคิดเป็นร้อยละ 6.66 ที่เป็นครูประจำกลุ่มตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป
6. ระดับของกลุ่มที่ทำการพบ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.34 พบกลุ่มนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 พบกลุ่มนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 พบกลุ่มทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย, 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 พบกลุ่มนักศึกษาระดับประถมศึกษา และมีเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ที่พบกลุ่มระดับประถมศึกษา 1 กลุ่มกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอีก 1 กลุ่ม
7. การอบรมครู กศน. ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 ผ่านการอบรมการเป็นครูประจำกลุ่มแล้ว ส่วนที่เหลือจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ยังไม่ได้ผ่านการอบรม คือยังไม่ได้เข้ารับการอบรม เพราะครูไม่พอจึงต้องสอนไปก่อนจนกว่า

ทางศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด หรือศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค จะจัดให้มีการ
อบรมครั้งต่อไป

ตอนที่ 1.2 เหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 คน ได้ให้เหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม ซึ่งมีคำตอบที่แตกต่างกัน
สรุปดังตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 เหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม

เหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม	จำนวนคำตอบ*	ร้อยละ
จำนวนคำตอบทั้งหมด	77	100.00
1. ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	22	28.57
- ดีกว่าตักงาน	7	9.09
- ดีกว่าอยู่เฉย ๆ	5	6.49
- ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4	5.19
- อยากมีงานทำ	3	3.90
- ยังหางานอื่นทำไม่ได้	2	2.60
- เพื่อนครูวิชาชีพชวน	1	1.30
2. อยากช่วยเหลือผู้พลาดโอกาส	15	19.48
- อยากให้เด็กในชนบทได้รับการศึกษา	6	7.79
- อยากให้เด็กได้เรียนสูง ๆ	4	5.20
- อยากให้เยาวชน/ประชาชนทำงานด้วยเรียนด้วย	3	3.89

ตาราง 4 (ต่อ)

เหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม	จำนวนคำตอบ*	ร้อยละ
- ตั้งใจอยากช่วยเหลือผู้พลาดโอกาสใน ชนบทให้มากที่สุด	2	2.60
3. ต้องการหาประสบการณ์	13	16.88
- อยากได้ประสบการณ์ต่าง ๆ จาก กศน.	6	7.79
- อยากช่วยงาน กศน.	4	5.19
- อยากทดลองสอนนักศึกษาของ กศน.	3	3.90
4. ขอบอาชีพครู	12	15.59
- ต้องการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา กศน.	5	6.49
- ใช้ความรู้ที่เรียนมาทำประโยชน์ให้แก่สังคม	4	5.20
- ชอบสอนเด็ก ๆ โดยเฉพาะผู้พลาดโอกาสในชนบท	2	2.60
- ชอบผลิตสื่อการสอน	1	1.30
5. เพื่อหารายได้	10	12.98
- ต้องการมีรายได้	6	7.79
- ต้องการมีรายได้เพิ่มจากงานประจำ	4	5.19
6. ต้องการพัฒนาศักยภาพชีวิต	5	6.50
- ต้องการยกระดับจิตใจของเยาวชนให้สูงขึ้น	2	2.60
- อยากช่วยเหลือสังคมด้านการศึกษา	1	1.30
- อยากพัฒนาสังคมทั้งด้านวัตถุ-จิตใจให้ดีขึ้น	1	1.30
- พัฒนาค้นหาทันเหตุการณ์	1	1.30

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 4 จากการสัมภาษณ์ครูประจำกลุ่ม จำนวน 30 คน เพื่อทราบความคิดเห็นเรื่องเหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม ปรากฏว่าได้จำนวนคำตอบทั้งสิ้น 77 คำตอบ เรียงตามลำดับความถี่ในการตอบได้ ดังนี้

1. ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (28.57%)
2. อยากช่วยเหลือผู้พลานโอกาส (19.48%)
3. ต้องการหาประสบการณ์ (16.88%)
4. ชอบอาชีพครู (15.59%)
5. เพื่อหารายได้ (12.98%)
6. ต้องการพัฒนาศักยภาพชีวิต (6.50%)

ตอนที่ 1.3 แผนการประกอบอาชีพในอนาคต

สำหรับข้อความเกี่ยวกับแผนการประกอบอาชีพในอนาคต กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 30 คน ได้ให้คำตอบดังเส้นอินตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการประกอบอาชีพในอนาคตของครูประจำกลุ่ม

แผนการในอนาคต	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	30	100.00
1. ยังคงเป็นครูประจำกลุ่มต่อไป	17	56.67
- เป็นต่อไปเรื่อย ๆ	10	33.34
- เป็นต่อไปดีกว่าอยู่เฉย ๆ	4	13.33
- เป็นต่อไปจนกว่าจะย้าย	2	6.67
- เป็นต่อไปจนกว่าจะเบื่อ	1	3.33

ตาราง 5 (ต่อ)

แผนการในอนาคต	จำนวน	ร้อยละ
2. ลาออกเมื่อสบโอกาสดีกว่า	9	30.00
- เมื่อได้งานใหม่ที่ดีกว่า	4	13.33
- เมื่อสอบบรรจุได้งานราชการ	3	10.00
- เมื่อมีการะทางครอบครัวมากขึ้น	2	6.67
3. อื่น ๆ	4	13.33
- จะสอนเพียงกลุ่มเดียวถ้าสอบงานใหม่ได้	3	10.00
- ไม่แน่แล้วแต่สถานการณ์ ถ้าพอใจก็ทำต่อไป	1	3.33

จากตาราง 5 คำตอบเกี่ยวกับแผนการประกอบอาชีพในอนาคตของกลุ่มตัวอย่าง แยกเป็น 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ยังคงเป็นครูประจำกลุ่มต่อไป (56.67%) แยกเป็นคำตอบย่อย คือ เป็นต่อไปเรื่อย ๆ, เป็นต่อไปจนกว่าจะย้าย, เป็นต่อไปดีกว่าอยู่เฉย ๆ และเป็นต่อไปจนกว่าจะเบื่อ
2. ลาออกเมื่อสบโอกาสดีกว่า (30.00%) แยกเป็นคำตอบย่อย คือ เมื่อได้งานใหม่ที่ดีกว่า เมื่อสอบบรรจุได้งานราชการ และเมื่อมีการะทางครอบครัวมากขึ้น
3. อื่น ๆ (13.33%) แยกเป็นคำตอบย่อย คือ จะสอนเพียงกลุ่มเดียว ถ้าสอบงานใหม่ได้ และไม่แน่แล้วแต่สถานการณ์ ถ้าพอใจก็ทำต่อไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม

ข้อมูลที่น่าสนใจในตอนนี้ เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม ตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ซึ่งแยกเป็น 8 บทบาท ดังนี้

1. บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์
2. บทบาทด้านธุรการ
3. บทบาทด้านการประสานงาน
4. บทบาทด้านการพบกลุ่ม
5. บทบาทด้านการให้คำปรึกษา
6. บทบาทด้านการวัดผลประเมินผล
7. บทบาทด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน
8. บทบาทด้านงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครู ได้แบ่งเป็น 8 ตอนย่อย เรียงตามลำดับบทบาทข้างต้น ข้อมูลที่น่าสนใจเป็นจำนวนความถี่และค่าร้อยละของจำนวนคำตอบในแต่ละข้อ

ตอนที่ 2.1 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์

ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนนั้น การประชาสัมพันธ์เป็นบทบาทหนึ่งที่มีความสำคัญมากทำให้งานการศึกษานอกโรงเรียนได้รับความสนใจ และกระจายไปยังท้องถิ่นชนบทห่างไกลสมความมุ่งหมาย สำหรับข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ มี 4 ข้อ คือ (1) วิธีการหากกลุ่มผู้เรียน, (2) เวลาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์, (3) กลุ่มเป้าหมายที่ประชาสัมพันธ์ และ (4) ความเพียงพอของการประชาสัมพันธ์ คำตอบแสดงในตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6 ค่าตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ของครูประจำกลุ่ม

บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์	จำนวน*	ร้อยละ
1. วิธีการพากลุ่มผู้เรียน	71	100.00
1) แจกเอกสาร/สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ	25	35.21
- แจกกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง	12	16.90
- ให้นักศึกษาในกลุ่มไปแจก	10	14.08
- ให้ครูอาสาสมัครฯ นำไปแจก	3	4.23
2) พูดคุยปากต่อปาก	23	32.40
- พ่อแม่ผู้ปกครองนักศึกษา	10	14.09
- นักศึกษาที่ไม่ได้เรียนต่อ ที่ลาออกกลางคัน	7	9.86
- ผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	6	8.45
3) ติดโปสเตอร์ตามสถานที่ต่าง ๆ	5	21.12
- ที่พบนักศึกษาทางไกล	6	8.45
- ห้องสมุดประชาชนจังหวัด/อำเภอ	5	7.04
- ร้านค้า/ตลาด/ชุมชน	3	4.23
- วัด	1	1.40
4) ใช้บริการเสียงตามสาย	8	11.27
- ของหมู่บ้าน	4	5.63
- ของวัด	3	4.23
- ที่ตลาด	1	1.41

ตาราง 6 (ต่อ)

บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์	จำนวน*	ร้อยละ
2. เวลาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์	30	100.00
1) ทำไปเรื่อย ๆ ตลอดเวลา	20	66.67
- เน้นช่วงใกล้รับสมัครแต่ละภาคเรียน	10	
- ตลอดเวลาที่มีโอกาสเจอกลุ่มเป้าหมาย	6	
- บอกนักศึกษาที่มาพบกลุ่มทุกครั้งช่วงใกล้รับสมัคร	4	
2) ประมาณ 1 - 2 เดือน	10	33.33
- ก่อนเปิดรับสมัคร 1 เดือน	5	16.67
- ก่อนเปิดรับสมัคร 2 เดือน	3	10.00
- หลังสอบเสร็จแต่ละภาคเรียน	2	6.66
3. กลุ่มเป้าหมายที่ประชาสัมพันธ์	63	100.00
1) ประชาชนทั่วไป	21	33.33
- พ่อแม่ผู้ปกครองของนักศึกษา	11	17.46
- ผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการสภาตำบล	10	15.87
2) นักเรียน/นักศึกษา	19	30.16
- นักศึกษาที่จบ ป.6 แล้วไม่ได้เรียนต่อ	7	11.11
- นักเรียนที่ออกกลางคัน	5	7.94
- นักศึกษาทางไกล	4	6.35
- นักศึกษาวิชาชีพ	2	3.17
- นักเรียนในระบบโรงเรียน ป.6/ม.3	1	1.59

ตาราง 6 (ต่อ)

บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์	จำนวน*	ร้อยละ
3) คนที่ทำงานตามสถานที่ต่าง ๆ	15	23.81
- คนที่ทำงานโรงงาน	8	12.70
- คนที่ทำงานตามบ้าน	4	6.35
- คนที่ทำงานร้านอาหาร	3	4.76
4) คนที่พลาดโอกาสต่าง ๆ	8	12.70
- คนยากจนที่อยู่ห่างไกล	6	9.53
- เด็กเร่ร่อน	2	3.17
4. ความเพียงพอของการประชาสัมพันธ์	30	100.00
1) เพียงพอแล้ว	7	23.33
เพราะ - นักศึกษาในกลุ่มเกินเป้าหมายแล้ว	5	16.66
- นักศึกษาให้ความร่วมมือช่วย ปชส. ด้วย	2	6.67
2) ยังไม่เพียงพอ	21	70.00
เพราะ - การ ปชส. น้อยทำให้กระจายข่าว ไม่ค่อยทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย	10	33.33
- ไม่ค่อยมีเวลา ปชส. ต้องทำงาน ประจำด้วย	6	20.00
- ยังมีคนที่พลาดโอกาสในชนบทอีก มากที่ไม่ทราบข่าว	5	16.67
3) ไม่แสดงความคิดเห็น/ไม่แน่ใจ	2	6.67

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 6 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ ครูประจำกลุ่มได้ตอบคำถาม 4 ข้อดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. วิธีการหากลุ่มผู้เรียน ครูประจำกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นเรื่องนี้ ได้จำนวน คำตอบ 71 คำตอบ คำตอบส่วนใหญ่ 25 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 35.21 หากกลุ่มผู้เรียนโดยแจกเอกสาร/สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รองลงมา 23 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 32.40 พูดคุยปากต่อปาก, 15 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 21.12 ติดโบสเตอร์ตามสถานที่ต่าง ๆ และ 8 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 11.27 ใช้บริการเสียงตามสาย
2. เวลาที่ใช้ ครูประจำกลุ่ม จำนวน 30 คน ให้คำตอบดังนี้ ครูจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ใช้เวลาในการประชาสัมพันธ์หากกลุ่มผู้เรียนตลอดเวลา และจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ประมาณ 1 - 2 เดือนก่อนเปิดเรียน
3. กลุ่มเป้าหมาย จากจำนวนคำตอบ 63 คำตอบ ส่วนใหญ่จำนวน 21 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 33.33 เป็นประชาชนทั่วไป รองลงมาจำนวน 19 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 30.16 เป็นนักเรียน/นักศึกษา, 15 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 23.81 เป็นคนที่ทำงานตามสถานที่ต่าง ๆ และ 8 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 12.70 ได้แก่ คนที่พลาดโอกาสต่าง ๆ
4. ความเพียงพอของการประชาสัมพันธ์ จากคำถามที่ว่า การประชาสัมพันธ์ของครู คิดว่าพอเพียงหรือไม่นั้น ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 ให้ความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ยังไม่เพียงพอ โดยให้เหตุผลประกอบ คือ การ บชส.น้อย, กระจายข่าวไม่ค่อยทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย, ไม่ค่อยมีเวลา บชส.เพราะต้องทำงานประจำด้วย และยังมีคนที่พลาดโอกาสในชนบทอีกมากที่ไม่ทราบข่าว รองลงมาจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ให้ความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์เพียงพอแล้ว โดยให้เหตุผลประกอบ คือ นักศึกษาในกลุ่มเกินเป้าหมายแล้ว และนักศึกษาให้ความร่วมมือช่วย บชส.ด้วย และมีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ไม่แสดงความคิดเห็น หรือไม่แน่ใจว่าการประชาสัมพันธ์เพียงพอหรือยัง

ตอนที่ 2.2 บทบาทด้านธุรการ

ในด้านธุรการนี้ มีครูประจำกลุ่มส่วนหนึ่ง ได้แก่ ผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นใด ต้องไปช่วยทำงานธุรการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และอีกส่วนหนึ่งซึ่งมีอาชีพอยู่แล้ว เช่น เป็นข้าราชการในสังกัดหน่วยงานอื่น หรือประกอบอาชีพส่วนตัว เป็นผู้ที่ไม่ได้ช่วยงานธุรการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

สำหรับคำตอบของครูประจำกลุ่มเกี่ยวกับบทบาทด้านธุรการ นำเสนอในตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 7 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านธุรการของครูประจำกลุ่ม

บทบาทด้านธุรการ	จำนวน	ร้อยละ
1. การช่วยงานที่ศูนย์ฯ จังหวัด	30	100.00
1) ช่วยงานที่ศูนย์ฯ	11	36.67
เพราะ - ได้สอนนักศึกษา 2 กลุ่ม	11	36.67
2) ไม่ได้ช่วยงานที่ศูนย์ฯ	19	63.33
เพราะ - เป็นข้าราชการประจำ	10	33.33
- ทำงานส่วนตัวสอนเพียงกลุ่มเดียว	9	30.00
2. ช่วยงานบ่อยเพียงใด*	11	100.00
- สัปดาห์ละ 3 วัน	2	18.18
- สัปดาห์ละ 4 วัน	8	72.73
- สัปดาห์ละ 5 วัน	1	9.09

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทด้านธุรการ	จำนวน	ร้อยละ
3. งานที่ได้รับมอบหมาย*	11	100.00
- งานธุรการทั่วไป เช่น พิมพ์งาน ถ่ายเอกสาร จัดเรียงเอกสาร	11	100.00
- งานสายสามัญ เช่น การเบิกเงินค่าตอบแทน ช่วยรับสมัครนักศึกษา	10	90.91
- งานทะเบียน-วัดผล เช่น ช่วยงานเทียบโอน กรอกข้อมูลผลการเรียน	5	45.45
- อื่น ๆ เช่น แบบเรียนที่นักศึกษาสั่งซื้อ คู่มือแนะแนว	2	18.18

หมายเหตุ : * การเฉพาะผู้ที่ช่วยงานธุรการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

จากตาราง 7 บทบาทด้านธุรการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน มีครูประจำกลุ่ม จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 ที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 ไม่ได้ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เหตุผลที่ครูประจำกลุ่ม จำนวน 11 คน ได้มีโอกาสช่วยทำงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เพราะครูประจำกลุ่มได้สอนนักศึกษาจำนวน 2 กลุ่มโดยไม่มีงานประจำทำที่อื่น และเหตุผลที่ครูประจำกลุ่มจำนวน 19 คน ไม่ได้ช่วยทำงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพราะจำนวน 10 คน เป็นข้าราชการครู ต้องสอนนักเรียนในโรงเรียนภาคปกติ โดยใช้เวลาพบกลุ่มนักศึกษาในวันหยุดราชการ ได้สอนนักศึกษาเพียงกลุ่มเดียว และอีก 9 คน ประกอบอาชีพส่วนตัว โดยสอนนักศึกษาเพียงกลุ่มเดียวเช่นกัน

2. ช่วยงานบ่อยเพียงใด จากครูประจำกลุ่มจำนวน 11 คน ที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด ส่วนใหญ่จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 ช่วยงานสัปดาห์ละ 4 วัน
คือ วันจันทร์ อังคาร พุธ และพฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 08.30 - 16.30 น. รองลงมาจำนวน
2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ช่วยงาน 3 วัน คือ วันจันทร์ พุธ และพฤหัสบดี เวลา 08.30 -
16.30 น. และมีครูประจำกลุ่มเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัดทั้ง 5 วัน คือ จันทร์ถึงศุกร์

3. งานที่ได้รับมอบหมาย จากครูประจำกลุ่ม 11 คน ที่ได้มาช่วยงานที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัดนั้นทั้ง 11 คน ได้รับมอบหมายงานธุรการทั่วไป เช่น ช่วยพิมพ์งาน
ถ่ายเอกสาร จัดเรียงเอกสาร รองลงมาจำนวน 10 คน ทำงานสายสามัญ เช่น ช่วยรับสมัคร
นักศึกษา ให้บริการนักศึกษาที่มาติดต่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด, 5 คน ทำงาน
ทะเบียน-วัดผลการเบิกเงินค่าตอบแทน กรอกรายข้อมูลผลการเรียน และจำนวน 2 คน ช่วย
งานอื่น ๆ เช่น แบบเรียนที่นักศึกษาสั่งซื้อ และช่วยดูแลมณเฑาะ

ตอนที่ 2.3 บทบาทด้านการประสานงาน

การประสานงาน เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครูประจำกลุ่ม ซึ่งการประสานงาน
โดยทั่วไป ได้แก่ การขอใช้สถานที่เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ทำการพบกลุ่มนักศึกษา ปฐม
นิเทศนักศึกษา ตลอดจนขอใช้สถานที่สอบปลายภาคของนักศึกษา จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
ผู้วิจัยพบว่า มีครูประจำกลุ่มส่วนหนึ่งไม่ต้องทำหน้าที่ประสานงานดังกล่าว นอกจากการพบกลุ่ม
ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว และครูกลุ่มนี้เห็นว่าตนเองไม่ต้องทำหน้าที่ประสานงานแต่อย่างใด

ข้อความที่ใช้ในตอนที่ 4 ข้อ คือ ต้องทำหน้าที่ประสานงานหรือไม่ ถ้าทำเรื่องที่
ประสานงานมีอะไรบ้าง ประสานงานกับใคร และประสานงานบ่อยเพียงใด คำตอบแสดงใน
ตาราง 8 ต่อไปนี้

ตาราง 8 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านการประสานงานของครูประจำกลุ่ม

บทบาทด้านการประสานงาน	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. ต้องทำหน้าที่ประสานงานหรือไม่	30	100.00
1) ทำ	14	46.67
เพราะ - ให้ความสะดวกในการพบกลุ่ม	8	26.67
- เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ	6	20.00
2) ไม่ต้องทำ	16	53.33
เพราะ - มีคนรับผิดชอบอยู่แล้ว	10	33.33
- พบกลุ่มนักศึกษาที่ศูนย์ฯ	6	20.00
2. เรื่องที่ประสานงาน*	20	100.00
- ขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่พบกลุ่มนักศึกษาทางไกล	14	70.00
- การกระจายข่าวสารให้ครูประจำกลุ่มและนักศึกษาทราบ	4	20.00
- ขอความอนุเคราะห์ขอใช้สถานที่สำหรับปฐมนิเทศนักศึกษา	2	10.00
3. ประสานงานกับใคร*	17	100.00
- ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน	10	58.82
- ผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	4	23.53
- เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน	3	17.65
4. ประสานงานบ่อยเพียงใด*	14	100.00
- เดือนละครั้ง	1	7.14
- ภาคเรียนละครั้ง	10	71.43
- ไม่แน่นอน	3	21.43

หมายเหตุ : * 1. ถามเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงาน 14 คน
 2. คำถามข้อ 2,3 และ 4 ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 8 บทบาทด้านการประสานงาน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การประสานงาน จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน พบว่าครูประจำกลุ่มจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 ต้องทำหน้าที่ประสานงาน และครูประจำกลุ่มจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ไม่ต้องทำหน้าที่ประสานงาน เพียงแต่พบกลุ่มผู้เรียนอย่างเดียว

เหตุผลที่ครูประจำกลุ่มจำนวน 14 คน ต้องทำหน้าที่ประสานงาน เพราะทำให้มีความสะดวกในการพบกลุ่ม และเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ ส่วนครูประจำกลุ่มจำนวน 16 คน ที่ไม่ได้ทำหน้าที่ประสานงานในการพบกลุ่ม เพราะมีคนรับผิดชอบเรื่องนี้อยู่แล้ว และพบกลุ่มนักศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

2. เรื่องที่ประสานงาน มีคำตอบในเรื่องนี้ 20 คำตอบ ส่วนมาก 14 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 70.00 เป็นการขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่พบกลุ่ม รองลงมาจำนวน 4 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 20.00 เป็นการกระจายข่าวสารให้ครูประจำกลุ่มและนักศึกษาทางไกล และจำนวน 2 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 10.00 เป็นการขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่ปฐมนิเทศนักศึกษา

3. ประสานงานกับใคร ในการประสานงาน จากจำนวน 17 คำตอบ มีจำนวน 10 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 58.82 เป็นการประสานงานกับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน รองลงมาจำนวน 4 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 23.53 ประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน และจำนวน 3 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 17.65 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน

4. ประสานงานบ่อยเพียงใด จากจำนวนครูประจำกลุ่มที่เคยประสานงานจำนวน 14 คน ครูจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 ประสานงานภาคเรียนละครั้ง รองลงมาจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ประสานงานไม่แน่นอน คือ อาจจะเดือนละครั้ง เทอมละครั้ง หรือประสานงานครั้งแรกเท่านั้นต่อไปไม่ต้องเพราะได้รับความเชื่อถือแล้ว และมีครูเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ที่ได้ประสานงานเดือนละครั้ง โดยประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เจ้าของสถานที่พบกลุ่ม เพื่อให้การดำเนินการพบกลุ่มเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ตอนที่ 2.4 บทบาทด้านการพบกลุ่ม

ครูประจำกลุ่มทุกคนจะต้องพบกลุ่มนักศึกษาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ ในที่นี้มี 8 ข้อคำถาม คือ วางแผนล่วงหน้านานเพียงใด พบกลุ่มแต่ละครั้งเตรียมตัวนานเพียงใด วางแผนร่วมกับใคร พบกลุ่มอย่างไร วันเวลาที่พบกลุ่ม แหล่งอุปกรณ์การสอน การมาพบกลุ่มของนักศึกษา และความจำเป็นในการพบกลุ่ม คำตอบแสดงในตาราง 9 ต่อไปนี้

ตาราง 9 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านการพบกลุ่มของครูประจำกลุ่ม

บทบาทด้านการพบกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
1. วางแผนล่วงหน้านานเพียงใด	30	100.00
- 1 - 2 สัปดาห์	12	40.00
- 1 เดือนก่อนเปิดภาคเรียน	11	36.67
- 1 ภาคเรียน	2	6.67
- ไม่แน่นอน	5	16.67
2. พบกลุ่มแต่ละครั้งเตรียมตัวนานเพียงใด	30	100.00
- 1 - 2 วัน	4	13.33
- 3 - 4 วัน	4	13.33
- 1 สัปดาห์	14	46.67
- ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความถนัดของแต่ละวิชา	8	26.67
3. วางแผนร่วมกับใคร	30	100.00
- ตัวเองโดยดูจากคู่มือครู จุดประสงค์แต่ละวิชา	15	50.00
- เพื่อนครูประจำกลุ่มในกลุ่มเดียวกัน	10	33.33
- เจ้าหน้าที่/หัวหน้างานสายสามัญ	5	16.67

ตาราง 9 (ต่อ)

บทบาทด้านการพบกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
4. พบกลุ่มอย่างไร	30	100.00
- สัปดาห์ละครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง	30	100.00
- เดือนละ 2 ครั้ง ๆ ละ 6 ชั่วโมง	0	-
- อื่น ๆ /ไม่แน่นอน	0	-
5. วันเวลาที่พบกลุ่ม	30	100.00
- เสาร์ 09.00 - 12.00 น.	24	80.00
- เสาร์ 13.00 - 16.00 น.	3	10.00
- อาทิตย์ 09.00 - 12.00 น.	2	6.67
- อังคาร 09.00 - 12.00 น.	1	3.33
6. แหล่งอุปกรณ์การสอน*	75	100.00
- หามาเอง/ทำเอง/ซื้อ	28	37.33
- นักศึกษานำมาเป็นกลุ่ม/เดี่ยว	22	29.33
- ยืมจากโรงเรียน/เพื่อนครูกลุ่มเดียวกัน	14	18.67
- เบิกจากศูนย์ฯ จังหวัด	11	14.67
7. การมาพบกลุ่มของนักศึกษา	30	100.00
- มาทุกครั้งที่มีการพบกลุ่ม	23	76.67
- นาน ๆ ขาดครั้ง	7	23.33
- ไม่มาพบกลุ่มเลย	0	-

ตาราง 9 (ต่อ)

บทบาทด้านการพบกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
8. ความจำเป็นในการพบกลุ่ม	30	100.00
1) มีความจำเป็น	28	93.34
เพราะ - นักศึกษาได้แสดงออก ทำกิจกรรม ร่วมกับเพื่อน ๆ	16	53.34
- นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้กับเพื่อนและครู	12	40.00
2) ไม่มีความจำเป็น	2	6.66
เพราะ - บางครั้งนักศึกษาไม่ค่อยให้ความสนใจ ทำกิจกรรมกลุ่ม	1	3.33
- นักศึกษาบางคนชอบชวนเพื่อนคุย	1	3.33

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 9 บทบาทด้านการพบกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. วางแผนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 เดือน จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ครูประจำกลุ่มจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ได้วางแผนการพบกลุ่มล่วงหน้า 1 - 2 สัปดาห์ รองลงมา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 วางแผนการพบกลุ่มล่วงหน้า 1 เดือนก่อนเปิดภาคเรียน และจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ตอบว่าไม่แน่นอน กล่าวคือ บางภาคเรียนอาจจะ 1 เดือน และบางภาคเรียน 1 - 2 สัปดาห์ นอกจากนั้นอีก 2 คนที่เหลือ คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตอบว่าใช้เวลาวางแผนการพบกลุ่มล่วงหน้า 1 ภาคเรียน

2. พบกลุ่มแต่ละครั้งเตรียมตัวนานเพียงใด ครูประจำกลุ่มจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 ได้เตรียมการพบกลุ่มแต่ละครั้งนาน 1 สัปดาห์ รองลงมาจำนวน 8 คน คิด

เป็นร้อยละ 26.67 ใช้เวลาสำหรับเตรียมการพบกลุ่มไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความถนัดในแต่ละวิชา และจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ใช้เวลาเตรียมวางแผนการพบกลุ่ม 1 - 2 วัน และ 3 - 4 วัน

3. วางแผนร่วมกับใคร จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 วางแผนการพบกลุ่มด้วยตัวเอง โดยดูจากคู่มือครู และจากจุดประสงค์ของแต่ละวิชา รองลงมาจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 วางแผนการพบกลุ่มโดยปรึกษาเพื่อนครูประจำกลุ่มในกลุ่มเดียวกัน และจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ปรึกษาเจ้าหน้าที่/หัวหน้างานสายสามัญ

4. พบกลุ่มอย่างไร จากครูประจำกลุ่มจำนวน 30 คน ได้ทำการพบกลุ่มนักศึกษาทางไกลเหมือนกันทั้ง 30 คน คือ พบกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง

5. วันเวลาที่พบกลุ่ม ส่วนมากจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 พบกลุ่มวันเสาร์ เวลา 09.00 - 12.00 น. นอกจากนั้นพบกลุ่มวันเสาร์ เวลา 13.00 - 16.00 น., วันอาทิตย์ เวลา 09.00 - 12.00 น. และวันอังคาร เวลา 09.00 - 12.00 น.

6. แหล่งอุปกรณ์การสอน จากจำนวนคำตอบ 75 คำตอบ มี 28 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 37.33 ตอบว่าหามาเอง จัดทำเอง และบางครั้งต้องซื้อเอง รองลงมาจำนวน 22 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 29.33 ให้นักศึกษานำมาเป็นกลุ่มหรือเดี่ยว, 14 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 18.67 ยืมจากโรงเรียน จากเพื่อนครูกลุ่มเดียวกัน และ 11 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 14.67 เบิกจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

7. การมาพบกลุ่มของนักศึกษา ครูประจำกลุ่มส่วนมาก จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 76.67 ตอบว่า นักศึกษามาพบกลุ่มทุกครั้งที่มีการพบกลุ่ม และครูจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ตอบว่า นักศึกษาบางคนนาน ๆ จะขาดการพบกลุ่มสักครั้ง

8. ความจำเป็นในการพบกลุ่ม ครูประจำกลุ่ม จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 บอกว่าจำเป็นต้องมีการพบกลุ่ม เพราะนักศึกษาได้แสดงออกโดยทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ และนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้กับเพื่อน และครูประจำกลุ่มเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 บอกว่าไม่มีความจำเป็นในการพบกลุ่ม เพราะบางครั้งนักศึกษาไม่ค่อยให้ความร่วมมือทำกิจกรรมกลุ่ม และนักศึกษาบางคนชอบเพื่อนคุย

ตอนที่ 2.5 บทบาทด้านการให้คำปรึกษา

ครูประจำกลุ่ม นอกจากมีหน้าที่พบบกลุ่มนักศึกษาตามปกติแล้ว บทบาทที่มีความสำคัญอีกด้าน คือ การให้คำปรึกษา แนะนำ แนะนำ แก่นักศึกษา ในที่มีข้อคำถาม 3 ข้อคือ โอกาสในการให้คำปรึกษา แนะนำแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาแบบเรียนไม่เพียงพอ คำตอบแสดงในตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทด้านการให้คำปรึกษาของครูประจำกลุ่ม

บทบาทด้านการให้คำปรึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1. โอกาสในการให้คำปรึกษา	30	100.00
1) เคย	26	86.67
เรื่อง - การเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น	20	35.71
- การค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ	15	26.78
- การเรียนแบบทางไกล/การลงทะเบียนเรียน	10	17.86
- การเตรียมเอกสารเพื่อขอจบหลักสูตร	8	14.29
- การเทียบโอนวิชาชีพ	3	5.36
2) ไม่เคย	4	13.33
เพราะ - เพิ่งสอนเทอมแรก ยังไม่มีความรู้งาน	4	13.33
กศน. มากนัก		
2. แนะนำแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม*	57	100.00
- ห้องสมุดประชาชนจังหวัด/อำเภอ/โรงเรียน/	24	42.10
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน/แหล่งความรู้		
- พังรายการวิทยุเพื่อการศึกษา/คู่มือทัศน์	16	28.07

ตาราง 10 (ต่อ)

บทบาทด้านการให้คำปรึกษา	จำนวน	ร้อยละ
- ถามผู้รู้/แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ	9	15.79
- อ่านวารสาร/นิตยสาร/หนังสือพิมพ์	8	14.04
3. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาแบบเรียนไม่เพียงพอ*	66	100.00
- ใช้บริการยืม - อ่านในห้องสมุด	22	33.33
- ขอบริจาคจากนักศึกษาเก่า	20	30.30
- ยืมเพื่อนในกลุ่มอ่านก่อนพบกลุ่ม	15	22.73
- ซื้อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	6	9.09
- ครูทำบรรยายสรุปในแต่ละวิชา	3	4.55

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1

จากตาราง 10 บทบาทด้านการให้คำปรึกษา สรุปได้ดังนี้

1. โอกาสในการให้คำปรึกษา จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ปรากฏว่ามีครูจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 เคยมีโอกาสดำเนินการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษา และครูประจำกลุ่มอีก 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ยังไม่มีโอกาสดำเนินการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษา ครูประจำกลุ่มที่มีโอกาสดำเนินการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษา ส่วนมากเป็นการให้คำปรึกษาในเรื่องการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น การค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ การเรียนแบบทางไกล การลงทะเบียนเรียนให้เหมาะสม การเตรียมเอกสารเพื่อขอจบหลักสูตรและการเทียบโอนวิชาชีพ ตามลำดับ ส่วนครูประจำกลุ่มที่ไม่เคยให้คำปรึกษาให้คำแนะนำแก่นักศึกษา เพราะสอนเป็นเทอมแรก สอนได้เพียงเดือนกว่า ๆ จึงยังไม่มีความรู้งานการศึกษานอกโรงเรียนมากนัก และยังไม่ได้อบรมครู กคน.

2. แนะนำแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนมากครูประจำกลุ่มจะแนะนำให้ค้นคว้าที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัด อำเภอ โรงเรียน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และแหล่งความรู้รองลงมาครูจะแนะนำให้ส่งรายการวิทยุเพื่อการศึกษา คู่มือทัศนเพื่อดูข่าวประจำวัน และแนะนำให้ถามผู้รู้ แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ และให้รู้จักคัดอ่านวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ตามลำดับ

3. ให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาแบบเรียนไม่เพียงพอ ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่ได้แนะนำให้ใช้บริการยืม - อ่านที่ห้องสมุด รองลงมาแนะนำให้ขอบริจาคจากนักศึกษาเก่าที่เรียนวิชาเหล่านั้นแล้ว ยืมเพื่อนในกลุ่มที่อยู่บ้านใกล้ ๆ กันอ่านก่อนไปพบกลุ่ม ข้อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และสุดท้ายครู ทำบรรยายสรุปให้ ตามลำดับ

ตอนที่ 2.6 บทบาทด้านการวัดผลประเมินผล

ครูประจำกลุ่ม มีหน้าที่ในการให้คะแนนเก็บระหว่างภาคเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละวิชา ในที่นี้มี 3 ข้อคำถาม คือ คำถามเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลประเมินผลความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละวิชา การให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจัดสอบระหว่างภาค คำตอบแสดงในตาราง 11 ต่อไปนี้

ตาราง 11 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทของด้านการวัดผลประเมินผลของครูประจำกลุ่ม

บทบาทด้านการวัดผลประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
1. <u>เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลประเมินผล</u>		
- การมาพบกลุ่ม การร่วมกิจกรรม ความสนใจ	30	100.00
- งานที่มอบหมายให้ทำ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ	30	100.00
- คะแนนสอบระหว่างภาค	30	100.00

ตาราง 11 (ต่อ)

บทบาทด้านการวัดผลประเมินผล	จำนวน	ร้อยละ
2. ความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละวิชา	30	100.00
1) เหมาะสม	25	83.33
เพราะ - กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด		
- มีสัดส่วนที่เหมาะสมแล้ว คือ 40:60		
2) ไม่เหมาะสม	5	16.67
เพราะ - สัดส่วนคะแนนควรจะเป็น 50:50		
- เป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษายินยอมพบกลุ่ม		
และตั้งใจเรียนมากขึ้น		
3. การให้ศูนย์ฯ จัดสอบระหว่างภาค	30	100.00
1) เห็นด้วย	17	56.67
เพราะ - นักศึกษาจะได้สอบข้อสอบชุดเดียวกันพร้อมกัน		
- ได้ทดลองสอบ เตรียมตัวสอบ ก่อนสอบปลายภาค		
2) ไม่เห็นด้วย	13	43.33
เพราะ - ออกข้อสอบไม่ตรงจุดประสงค์		
- สิ้นเปลืองงบประมาณค่าคุมสอบ		
- เพิ่มภาระให้เจ้าหน้าที่สายสามัญ		

จากตาราง 11 บทบาทด้านการประเมินผล สรุปผลได้ดังนี้

1. เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลประเมินผล จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 คน แสดงความคิดเห็นเรื่องเกณฑ์การวัดผลประเมินผล มีการให้คะแนนที่ตายตัว และเป็นไปในแนวเดียวกัน

แบ่งเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

- การมาพบกลุ่ม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มแต่ละครั้ง ความสนใจ ความตั้งใจเรียน 15%
 - งานที่มอบหมายให้ทำ ได้แก่ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ รายงานกลุ่ม และรายงานบุคคล 10%
 - คะแนนสอบระหว่างภาคเรียน ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจัดสอบเอง 15%
- สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนนี้ กรรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้กำหนดอย่างชัดเจน จึงเป็นแนวให้ครูปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

2. ความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละวิชา ครูประจำกลุ่มส่วนมากจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ให้ความเห็นว่าการให้คะแนนเก็บแต่ละวิชานั้นมีความเหมาะสม และที่เหลืออีก 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ให้ความเห็นว่ายังไม่เหมาะสม

เหตุผลที่ครูส่วนมากบอกว่าเหมาะสมแล้ว คือ เป็นเกณฑ์ที่กรรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด และคะแนนเก็บส่วนใหญ่ 40:60 หมายถึง ครูให้คะแนนเก็บได้ 40 คะแนนตามข้อ 1 ข้างบน ส่วนอีก 60 คะแนน เป็นคะแนนสอบปลายภาคแล้วจึงตัดเกรดตามปกติ ส่วนครูที่บอกว่าไม่เหมาะสม ให้เหตุผลว่า คะแนนเก็บควรจะเป็น 50:50 เพราะจะได้เป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษาย้ายมาพบกลุ่ม และตั้งใจเรียนมากขึ้น

3. การให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดสอบระหว่างภาค ครูประจำกลุ่มจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 เห็นด้วยกับการที่ศูนย์ฯ จัดสอบระหว่างภาค และอีก 13 คนคิดเป็นร้อยละ 43.33 ตอบว่าไม่เห็นด้วย

เหตุผลที่ครูจำนวน 17 คนเห็นด้วย เพราะนักศึกษาจะได้สอบข้อสอบชุดเดียวกัน และสอบพร้อมกัน และนักศึกษาได้ทดลองสอบ เตรียมตัวก่อนสอบปลายภาค ส่วนเหตุผลที่ครูอีก 13 คนไม่เห็นด้วยกับการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดสอบระหว่างภาค เพราะข้อสอบออกไม่ตรงจุดประสงค์ และการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดสอบเองทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการคุมสอบ และเป็นการเพิ่มภาระงานให้เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สายสายสามัญ

ตอนที่ 2.7 บทบาทด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน

ครูประจำกลุ่ม เมื่อทำการพบกลุ่มเสร็จในแต่ละเดือน ต้องรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้เกี่ยวข้องภายนอกโรงเรียนจังหวัดทราบ ตามระยะเวลาที่กำหนด ในที่มี 3 ข้อคำถาม คือ รายงานผลการปฏิบัติงานบ่อยเพียงใด สิ่งที่ต้องรายงานผลแต่ละครั้ง วิธีการส่งรายงาน ค่าตอบแทนในตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 ค่าตอบแทนเกี่ยวกับบทบาทด้านการรายงานผลการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม

บทบาทด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. รายงานผลการปฏิบัติงานบ่อยเพียงใด	30	100.00
- เดือนละครั้ง	15	50.00
- 2 เดือนครั้ง	8	26.67
- ภาคเรียนละครั้ง	4	13.33
- ไม่แน่นอน	3	10.00
2. สิ่งที่ต้องรายงานผลแต่ละครั้ง*	94	100.00
- จำนวนนักศึกษาที่มาพบกลุ่ม	27	28.72
- วันเวลาที่ครูทำการพบกลุ่ม	27	28.72
- รายการเบิกเงินค่าตอบแทนแต่ละเดือน	27	28.72
- รายงานความก้าวหน้ากิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน (กบช.)	13	13.84
3. วิธีการส่งรายงาน	30	100.00
- ส่งด้วยตัวเอง	15	50.00
- ผากเพื่อนครูกลุ่มเดียวกัน	6	20.00
- ผากผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ผปอ.)	5	16.67
- ผาก ครูอาสาสมัครฯ	4	13.33

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 12 บทบาทด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน สรุปได้ดังนี้

1. รายงานผลการปฏิบัติงานบ่อยเพียงใด ครูประจำกลุ่มจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตอบว่ารายงานเดือนละครั้ง รองลงมาจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 รายงานผล 2 เดือนครั้ง นอกจากนี้มีครูประจำกลุ่ม 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ได้รายงานผลการปฏิบัติงานภาคเรียนละครั้ง คือ ส่งเดือนแรกของแต่ละเทอมทั้ง 5 เดือนเลย และอีก 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตอบว่าได้รายงานผลการปฏิบัติงานไม่แน่นอน บางครั้งส่งเดือนละครั้ง บางครั้งลืมส่งก็รอส่ง 2 เดือนบ้างเพราะอยู่ไกล บางเดือนไม่มีเวลาไปส่งรายงานก็ฝากผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ (สพอ.) บ้าง และครูอาสาสมัครฯ บ้าง
2. สิ่งที่ต้องรายงานผลแต่ละครั้ง เนื่องจากแต่ละศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ได้จัดทำแบบฟอร์มการรายงานผลการปฏิบัติไว้ ซึ่งเป็นการสะดวกต่อครูประจำกลุ่มเป็นอย่างมาก ในการรายงานผลการปฏิบัติงานแต่ละครั้ง ครูได้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ คือ จำนวนนักศึกษาที่มาพบกลุ่มในแต่ละครั้ง วันเวลาที่ครูทำการพบกลุ่ม รายการเบิกเงินค่าตอบแทนแต่ละเดือน และรายงานผลความก้าวหน้ากิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน (กบช.)
3. วิธีการส่งรายงานแต่ละครั้ง จากครูประจำกลุ่มจำนวน 30 คนนั้น มีครูจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่งรายงานผลการปฏิบัติงานแต่ละครั้งด้วยตัวเอง รองลงมาจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ฝากเพื่อนครูกลุ่มเดียวกันส่ง นอกจากนี้ครูจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ฝากผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ (สพอ.) ส่ง และอีก 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ฝาก ครูอาสาสมัครฯ ที่อยู่ในอำเภอเดียวกันช่วยส่งให้

ตอนที่ 2.8 บทบาทด้านงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ครูประจำกลุ่ม นอกจากจะมีบทบาท 7 ด้านดังกล่าวแล้ว เมื่อศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดมอบหมายงานอื่น ๆ ให้ทำต้องให้ความร่วมมือด้วย ในที่นี้มี 3 ข้อคำถาม คือ เคยได้รับมอบหมายงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่หรือไม่ การให้ความร่วมมือ และบทบาทที่ได้รับมอบหมาย ค่าตอบแสดงในตาราง 13 ต่อไปนี้

ตาราง 13 คำตอบเกี่ยวกับบทบาทอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายของครูประจำกลุ่ม

บทบาทด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย	จำนวน	ร้อยละ
1. เคยได้รับมอบหมายงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่หรือไม่	30	100.00
1) เคย	20	66.67
เพราะ - ช่วยทำงานที่ศูนย์ฯ อยู่แล้ว		
- มีเวลาเพียงพอไม่ได้ทำงานที่อื่น		
- สามารถปฏิบัติงานนั้นได้		
2) ไม่เคย	10	33.33
เพราะ - ไม่ค่อยได้เข้ามาติดต่อที่ศูนย์ฯ		
- อยู่ไกลการคมนาคมไม่ค่อยสะดวก		
- ถ้าเป็นวันจันทร์-ศุกร์จะตรงกับเวลาที่ต้องทำงานประจำ		
- เพิ่งเข้ามาเป็นครู ทอมแรก		
2. การให้ความร่วมมือ	30	100.00
1) ร่วมมือทุกครั้ง	11	36.67
เพราะ - เป็นหน้าที่และปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแก่นักศึกษา		
- ถือว่าเป็นความร่วมมือ ความสามัคคี ของครูประจำกลุ่ม		
- ทำงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน		
2) ร่วมมือเป็นบางครั้ง	19	63.33
เพราะ - ติดงานประจำถ้าเป็นวันจันทร์-ศุกร์		
- การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก อยู่ไกล		
- บางครั้งไม่ค่อยทราบข่าว ข่าวสารถึงช้า		
3) ไม่เคยร่วมมือ	0	0.00

ตาราง 13 (ต่อ)

บทบาทด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย	จำนวน	ร้อยละ
3. บทบาทที่ได้รับมอบหมาย	30	100.00
- เป็นผู้ประสานงานระหว่างศูนย์ฯ กับนักศึกษา	11	36.67
- เป็นตัวอย่างให้นักศึกษาปฏิบัติตามด้านความร่วมมือ	10	33.33
ทำกิจกรรมต่าง ๆ		
- เป็นผู้นำกลุ่มนักศึกษาในการให้ความร่วมมือกับ	9	30.00
ศูนย์ฯ ทำกิจกรรม		

จากตาราง 13 บทบาทด้านงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย สรุปได้ดังนี้

1. เคยได้รับมอบหมายงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่ จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คน มีครูจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ตอบว่า เคยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่ และมีครูอีก 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ที่ยังไม่เคยได้รับมอบหมายงานอื่น

เหตุผลที่มีครูจำนวน 20 คน เคยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานดังกล่าว เพราะครูเหล่านั้นส่วนมากได้ช่วยทำงานที่ศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียน มีเวลาเพียงพอไม่ได้ทำงานที่อื่น และสามารถปฏิบัติงานนั้นได้ ส่วนครูอีก 10 คนที่ยังไม่เคยหรือไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติงาน เพราะไม่ค่อยได้เข้ามาติดต่อกับศูนย์การศึกษาเอกโรงเรียนจังหวัด อยู่ไกล การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก วันจันทร์ - ศุกร์ตรงกับเวลาที่ต้องทำงานประจำ และเพิ่งเข้ามาเป็นครูเทอมแรก สอนได้เพียง 1 เดือนกว่าจึงยังไม่ได้รับโอกาสนี้

2. การให้ความร่วมมือ ครูส่วนใหญ่จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 ตอบว่า ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นบางครั้ง และครูอีก 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 ตอบว่า ให้ความร่วมมือทุกครั้ง

เหตุผลที่ครูจำนวน 11 คน ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานทุกครั้ง เพราะถือเป็นหน้าที่

การปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแก่นักศึกษา ถือเป็นส่วนร่วมมือ ความสามัคคีของครูประจำกลุ่ม และครูทำงานอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ส่วนเหตุผลที่ครูจำนวน 20 คน ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นบางครั้ง เพราะติดงานประจำถ้าเป็นวันจันทร์ - ศุกร์ การคมนาคมติดต่อกันไม่ค่อยสะดวก อยู่ไกล และบางครั้งไม่ค่อยทราบข่าว และข่าวสารถึงช้า

3. บทบาทที่ได้รับมอบหมาย ครูประจำกลุ่มจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 จะเป็นตัวประสานงานระหว่างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด กับนักศึกษา ส่วนครูจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เป็นตัวอย่างให้นักศึกษาปฏิบัติตามด้านความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ และอีก 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 เป็นผู้นำกลุ่มนักศึกษาในการให้ความร่วมมือกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

ตอนที่ 3 ความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่ม

ครูประจำกลุ่ม เป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นผู้ประสานงานในการหากลุ่มผู้เรียน ทำการพากลุ่มผู้เรียน ตลอดจนเป็นผู้อธิบาย ให้ความแนะนำแก่ผู้สนใจทั่วไปที่มาขอคำปรึกษาด้านการเรียน ซึ่งเป็นงานหนึ่งที่ช่วยให้ผู้พลาดโอกาสเรียนจบและไม่มีโอกาสเรียนในระบบโรงเรียน ให้ได้มีโอกาสเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในขณะที่สามารถประกอบอาชีพไปในวันเดียวกันได้ด้วย

การที่ครูประจำกลุ่ม จะทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นได้ ต้องมีความเข้าใจในงานและบทบาทหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อความถามเพิ่มเติมซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ให้อาจารย์ประจำกลุ่มได้พิจารณาประเมินตนเองว่ามีความเข้าใจในงานและบทบาทเหล่านี้มาก-น้อยเพียงใด โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ เข้าใจน้อย เข้าใจปานกลาง และเข้าใจดี ซึ่งมีน้ำหนักคะแนนของค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ดังนี้

0.00 - 0.66	หมายถึง	มีความเข้าใจน้อย
0.67 - 1.33	หมายถึง	มีความเข้าใจปานกลาง
1.34 - 2.00	หมายถึง	มีความเข้าใจดี

ตาราง 14 ความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่ม

เรื่อง	ความถี่ในการตอบ			ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
	เข้าใจดี	ปานกลาง	เข้าใจน้อย	
1. การขึ้นทะเบียนของนักศึกษา	27	3	-	1.90
2. การลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา	29	1	-	1.96
3. วิธีเรียนแบบทางไกล	28	2	-	1.93
4. โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาสายสามัญ	25	5	-	1.83
5. แผนการเรียนประจำตัวนักศึกษา	17	13	-	1.56
6. การเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ	4	25	1	1.10
7. การเทียบโอนผลการเรียนสายอาชีพ	4	23	3	1.03
8. เกณฑ์การวัดผลประเมินผล	20	8	2	1.60
9. การจัดกลุ่มผู้เรียน	21	8	1	1.66
10. การพบกลุ่มผู้เรียน	22	8	-	1.73
11. การทำกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต	12	18	-	1.40
12. ทะเบียนประวัตินักศึกษา	7	22	1	1.20
13. การเบิกเงินค่าตอบแทน	13	17	-	1.33
14. การแนะแนวการศึกษา	17	13	-	1.57
15. การแนะแนวด้านอาชีพ	7	20	3	1.13
16. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียน	11	18	1	1.33
17. การรายงานผลการปฏิบัติงาน	14	15	1	1.43
18. การย้ายสถานศึกษา	7	21	2	1.17
19. การรักษาสถานภาพการเป็นนักศึกษา	19	11	-	1.63
20. การจบหลักสูตร	23	7	-	1.77
เฉลี่ยทุกข้อ	327	258	15	1.50

คำตอบในตาราง 14 พบว่าค่าเฉลี่ยของความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่มอยู่ระหว่าง 1.03 - 1.96 คือ อยู่ในระดับ "เข้าใจปานกลาง" จนถึง "เข้าใจดี" และค่าเฉลี่ยรวมของทุกข้อเท่ากับ 1.50 ซึ่งอยู่ในระดับ "เข้าใจดี"

ข้อที่ครูประจำกลุ่มตอบว่า "เข้าใจดี" ($\bar{X} = 1.34 - 2.00$) มี 13 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ การลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา, วิธีเรียนแบบทางไกล, การขึ้นทะเบียนของนักศึกษา, โครงสร้างของหลักสูตรสายสามัญ, การจบหลักสูตร, การพบกลุ่มผู้เรียน, การจัดกลุ่มผู้เรียน, การรักษาสภาพการเป็นนักศึกษา, เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลประเมินผล, การแนะแนวการศึกษา, แผนการเรียนประจำตัวนักศึกษา, การรายงานผลการปฏิบัติงาน และการทำกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ข้อที่ครูประจำกลุ่มตอบว่า "เข้าใจปานกลาง" ($\bar{X} = 0.67 - 1.33$) มี 7 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียน, การเบิกเงินค่าตอบแทน, ทะเบียนประวัตินักศึกษา, การย้ายสถานศึกษา, การแนะแนวด้านอาชีพ, การเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ และการเทียบโอนผลการเรียนสายอาชีพ

ตอนที่ 4 รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม

ในการวิเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มในงานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเอาช่วงเวลาของการปฏิบัติงานเป็นกรอบของการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา
2. การปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน
3. การปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง

ในแต่ละช่วงเวลามีการปฏิบัติกิจกรรมหลัก ๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถสรุปให้เห็นภาพรวมได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 4.1 การปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญที่ใช้อยู่มี 3 หลักสูตร คือ

1. หลักสูตรระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 เรียน 1 ปี 6 เดือน
2. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 เรียน 2 ปี
3. หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2530 เรียน 2 ปี

สำหรับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตร 2 ปี ได้แบ่งออกเป็น 4 ภาคเรียน ครูต้องวางแผนการลงทะเบียนของนักศึกษาไว้ให้ตรงตามที่หลักสูตรกำหนดคือ จะต้องสอบได้วิชาบังคับ 4 หมวดวิชา และวิชาเลือกอย่างน้อย 3 หมวดวิชา รวมเป็น 7 หมวดวิชา เฉลี่ยเรียนเทอมละ 2 หมวดวิชา ดังตัวอย่างแผนการเรียนในตาราง 15 ต่อไปนี้

ตาราง 15 ตัวอย่างแผนการเรียนตลอดหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ปีการศึกษา 2535			ปีการศึกษา 2536	
หมวดวิชา	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2
บังคับ	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	โลกของงานอาชีพ	ส่งเสริมคุณภาพชีวิต
เลือก	คณิตศาสตร์ 1	วิทยาศาสตร์ 1	ภาษาอังกฤษ 1	-

อาศัยแผนการเรียนดังตาราง 15 ครูประจำกลุ่มจึงต้องทำแผนการเรียนไว้อย่างชัดเจนแน่นอน และต้องรู้ว่านักศึกษากลุ่มของตนเข้าเรียนภาคเรียนใด และจะจบในภาคเรียนใด เช่น นักศึกษาเข้าเรียนภาคเรียนที่ 1/2535 จะจบภาคเรียนที่ 2/2536 ยกเว้นมีการเทียบโอนอื่น ๆ จึงอาจจบก่อนแผนที่กำหนดได้

ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ครูประจำกลุ่ม ครูประจำกลุ่มได้ยกตัวอย่างการปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2535 เป็นภาพรวมตลอดปีการศึกษาว่าได้ปฏิบัติงานอะไรบ้าง โดยสรุปได้ดังตาราง 16 ต่อไปนี้

ตาราง 16 สรุปกิจกรรมการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มในปีการศึกษา 2535

กิจกรรมการปฏิบัติงาน	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
1. ทำการพบกลุ่มนักศึกษา	30	100.00
2. กรอกคะแนนลงสมุดประเมินผล	30	100.00
3. รายงานผลการปฏิบัติงาน	30	100.00
4. ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่นักศึกษา	24	80.00
5. ช่วยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดรับสมัครนักศึกษา	20	66.67
6. ติดต่อประสานงานกับครูประจำกลุ่ม	14	46.67
7. ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษา	11	36.67
8. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย	11	36.67
- งานประจำปีของจังหวัด (งานกาชาด)		
- ขายบัตรวันงานการศึกษานอกโรงเรียน (8 กันยายน)		
- หาสปอนเซอร์งานกีฬาสี		
9. ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	11	36.67
10. รวบรวมรายงานเพื่อเบิกเงินค่าตอบแทน	4	13.33

จากตาราง 16 สรุปกิจกรรมการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มในปีการศึกษา 2535 ได้เป็น 10 กิจกรรม โดยเรียงตามลำดับความถี่ของการตอบได้ดังต่อไปนี้ คือ ทำการพบกลุ่มนักศึกษา, กรอกระแนงส่งสมุดประเมินผล, รายงานผลการปฏิบัติงาน, ให้คำปรึกษา แนะนำแก่นักศึกษา, ช่วยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดรับสมัครนักศึกษา, ติดต่อประสานงานกับครูประจำกลุ่ม, ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษา, ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย, ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และรวบรวมรายงานเพื่อเบิกเงินค่าตอบแทน

ตอนที่ 4.2 การปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน

ตามที่กำหนดในหลักสูตร นักศึกษาจะต้องเรียน 4 ภาคเรียน หรือ 2 ปีการศึกษา จึงจะจบตามหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (เทียบชั้น ม.3) จากการสัมภาษณ์ครูประจำกลุ่มถึงการปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน โดยครูประจำกลุ่มได้ยกตัวอย่างการปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2535 โดยแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 2 ภาคเรียน คือ ภาคเรียนที่ 1 เริ่ม 16 พฤษภาคม - 11 ตุลาคม และภาคเรียนที่ 2 เริ่ม 1 พฤศจิกายน - 30 มีนาคม ซึ่งกิจกรรมการปฏิบัติงานทั้ง 2 ภาคเรียน จะเป็นไปในแนวเดียวกัน ที่ต่างกันก็คือ วิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนเท่านั้น ในตาราง 17 เป็นตัวอย่างกิจกรรมการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม ในภาคเรียนที่ 2/2535 ที่ประมวลได้จากการสัมภาษณ์ มีดังนี้

ตาราง 17 กิจกรรมการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มใน 1 ภาคเรียนโดยถือภาคเรียนที่ 2/2535 เป็นตัวอย่าง

เดือน	กิจกรรมการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม
ตุลาคม	บชส.รับสมัครนักศึกษา รับสมัคร นศ. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
พฤศจิกายน	จัดกลุ่มนักศึกษา ประมุขิเทศนักศึกษา พบกลุ่มนักศึกษา ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
ธันวาคม	ทำการพบกลุ่มนักศึกษา ส่งรายงานการปฏิบัติงานเดือน พ.ย. สอบกลางภาค ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
มกราคม	ทำการพบกลุ่มนักศึกษา ส่งรายงานการปฏิบัติงานเดือน ธ.ค. สอบกลางภาค ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายทำการ
กุมภาพันธ์	ทำการพบกลุ่มนักศึกษา ส่งรายงานการปฏิบัติงานเดือน ม.ค. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายทำการ
มีนาคม	ทำการพบกลุ่มนักศึกษา ส่งรายงานการปฏิบัติงานเดือน ก.พ. และ มี.ค. สอบปลายภาค ปิดเทอม และวางแผนการพบกลุ่มภาคเรียนต่อไป

จากกิจกรรมการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มในภาคเรียนที่ 2/2535 สามารถนำมา
สรุปเป็นแผนการปฏิบัติงานได้ดังตาราง 18 ต่อไปนี้

ตาราง 18 แผนการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม ในภาคเรียนที่ 2/2535

เดือน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม
กิจกรรม						
1. ประชุมสัมมนาผู้บริหารนักศึกษา	I 1-30 ค.ค. I				I กลาง ก.พ.-ปลาย มี.ค. I	
2. รับสมัครนักศึกษา	I 15-30 ค.ค. I					
3. จัดกลุ่มผู้เรียน		I-1-15 พ.ย. -I				
4. ประชุมนิเทศนักศึกษา		I ครั้งที่ 2 30 พ.ย. I				
5. พบกลุ่มนักศึกษา		I-----I พ.ย. - 10 มีนาคม-----I				
6. สอบกลางภาค				I ปลายธ.ค.-ต้นพ.ค. I		
7. ส่งรายงานผลการปฏิบัติงาน			I 5 ค.ค. I	I 5 พ.ค. I	I 5 ก.พ. I	I 5 มี.ค. I
8. สอบปลายภาค						I กลางมี.ค. I
9. ปิดเทอม						I ปลายมี.ค. I
10. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย	I-----I	I-----I	I-----I	I-----I	I-----I	I-----I

จากตาราง 18 แสดงผลการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มว่าในภาคเรียนที่ 2/2535 ได้ปฏิบัติงานอะไรบ้าง โดยแยกเป็นเดือนตั้งแต่ตุลาคม - มีนาคม สรุปผลได้ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษา ให้การประชาสัมพันธ์ในช่วงต้นเดือนตุลาคมถึงสิ้นเดือนตุลาคม (1 - 30 ตุลาคม)
2. รับสมัครนักศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และสถานที่พบกลุ่มของนักศึกษาตามจุดนัดในอำเภอต่าง ๆ ตั้งแต่วันที่ 15 - 30 ตุลาคม
3. จัดกลุ่มผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดแต่ละระดับ ดังนี้
 ประถมศึกษา นักศึกษา 50 คน ต่อครู 1 คน
 มัธยมศึกษาตอนต้น นักศึกษา 50 คน ต่อครู 1 คน
 มัธยมศึกษาตอนปลาย นักศึกษา 35 คน ต่อครู 1 คน
4. ประชุมนิเทศนักศึกษา หลังรับสมัครนักศึกษาเสร็จ และจัดกลุ่มเรียบร้อยแล้ว จัดประชุมนิเทศประมาณวันเสาร์สัปดาห์ที่ 2 หรือ 3 ของเดือนพฤศจิกายน
5. พบกลุ่มนักศึกษา ตั้งแต่เปิดภาคเรียน 1 พฤศจิกายน จนปิดภาคเรียน 10 มีนาคม
6. สอบกลางภาค ประมาณปลายเดือนธันวาคมถึงต้นเดือนมกราคม (สอบเฉพาะวันเสาร์ - อาทิตย์)
7. ส่งรายงานผลการปฏิบัติงาน ทุกวันที่ 5 ของเดือนถัดไป เช่น พบกลุ่มเดือนพฤศจิกายน ส่งรายงานอย่างช้าไม่ควรเกิน 5 ธันวาคม เพราะเกี่ยวข้องกับการเบิกเงินค่าตอบแทน
8. สอบปลายภาค กลางเดือนมีนาคม (เฉพาะวันเสาร์ - อาทิตย์)
9. ปิดเทอม เดือนมีนาคม ครูต้องวางแผนการเรียนภาคเรียนต่อไป
10. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย ไม่นานแล้วแต่ทางศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จะมอบหมายงานให้ ตั้งแต่เปิดภาคเรียนจนปิดภาคเรียน

ตอนที่ 4.3 การปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง

เมื่อครูประจำกลุ่มวางแผนการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้แล้ว จากตอนที่ 4.1 และ 4.2 ดังกล่าวข้างต้น ต่อไปต้องวางแผนการพบกลุ่มในแต่ละครั้งว่าต้องทำอะไรบ้าง จากคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูประจำกลุ่ม จำนวน 30 คน สรุปได้ดังตาราง 19 ต่อไปนี้

ตาราง 19 กิจกรรมการปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง

กิจกรรมการปฏิบัติงานในการพบกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	30	100.00
ก. ก่อนการพบกลุ่ม		
1) พูดคุยกับนักศึกษา	20	66.67
- เรื่องทั่วไป		
- เรื่องการเรียนรู้		
2) ดูแลสภาพแวดล้อม บริเวณสถานที่พบกลุ่ม	18	60.00
- ห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้		
- ห้องน้ำ		
3) นำเข้าสู่บทเรียนโดยครู	13	43.33
- เล่านิทาน		
- ข่าวจากหนังสือพิมพ์/วารสาร/นิตยสาร		
- ข่าวจากโทรทัศน์/วิทยุ		
4) นำเข้าสู่บทเรียนโดยนักศึกษา	7	23.33
- เสนอข่าวที่น่าสนใจในปัจจุบันหน้าชั้นเรียน		

ตาราง 19 (ต่อ)

กิจกรรมการปฏิบัติงานในการพบกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
ข. ระหว่างการพบกลุ่ม		
1) แก้ปัญหาการเรียน	22	73.33
- ให้นักศึกษาอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนพบกลุ่ม		
- วิชาที่ยาก เช่น คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ		
ต้องสอนให้นักศึกษาเข้าใจ		
2) กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต	20	66.67
- ให้ประเด็นปัญหากับนักศึกษา		
- แบ่งกลุ่มย่อย		
- ส่งตัวแทนรายงานต่อกลุ่มใหญ่		
- ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุป		
3) กิจกรรมนันทนาการ	19	63.33
- เล่นเกมส์		
- ร้องเพลง		
ค. หลังการพบกลุ่ม		
1) กิจกรรมต่อเนื่อง	30	100.00
- มอบหมายงานให้ไปค้นคว้า ทำรายงาน		
มีทั้งกลุ่ม และเดี่ยว		
- เตรียมอ่านบทเรียนล่วงหน้าก่อนการพบกลุ่ม		
- เชื้อื่อนักศึกษาที่มาพบกลุ่ม		
- รวบรวมงานที่นักศึกษาทำมาส่ง		
2) นัดหมายการพบกลุ่มครั้งต่อไป	30	100.00
3) สรุปผลที่ได้จากการพบกลุ่ม	25	83.33
- นำปัญหาที่พบในครั้งนี้อยู่เพื่อพัฒนาการพบกลุ่ม		
ครั้งต่อไป		

จากตาราง 19 แบ่งกิจกรรมการปฏิบัติงานในการพบกลุ่มออกเป็น 3 ช่วง คือ (1) ก่อนการพบกลุ่ม (2) ระหว่างการพบกลุ่ม และ (3) หลังการพบกลุ่ม แต่ละช่วง สรุปรูปแบบการดำเนินกิจกรรมได้ดังนี้

1. ก่อนการพบกลุ่ม แยกได้เป็น 4 กิจกรรม คือ

- 1) พูดคุยกับนักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปและเรื่องการเรียนรู้
- 2) ดูแลสภาพแวดล้อม บริเวณสถานที่พบกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ และห้องน้ำ ให้พร้อมและสะดวกให้มากที่สุด
- 3) นำเข้าสู่บทเรียนโดยครู ส่วนใหญ่เป็นการเล่านิทาน พูดคุยเกี่ยวกับข่าวจากหนังสือพิมพ์/วารสาร/นิตยสาร และข่าวจากโทรทัศน์/วิทยุ
- 4) นำเข้าสู่บทเรียนโดยนักศึกษา โดยให้นักศึกษาเสนอข่าวที่น่าสนใจในปัจจุบันหน้าชั้นเรียน

2. ระหว่างการพบกลุ่ม แยกได้เป็น 3 กิจกรรม คือ

- 1) แก้ปัญหาการเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับให้นักศึกษาอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนพบกลุ่ม และวิชาที่ยาก เช่น คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ต้องสอนให้นักศึกษาเข้าใจ
- 2) กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่เป็นการให้ประเด็นปัญหาให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อย, ส่งตัวแทนรายงานต่อกลุ่มใหญ่ และครูและนักศึกษาช่วยกันสรุป
- 3) กิจกรรมนันทนาการ ส่วนใหญ่เป็นการเล่นเกมส์ และร้องเพลง

3. หลังการพบกลุ่ม แยกได้เป็น 3 กิจกรรม คือ

- 1) กิจกรรมต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นการมอบหมายงานให้ไปค้นคว้า ทำรายงานให้ทั้งกลุ่มและเดี่ยว ให้นักศึกษาเตรียมอ่านบทเรียนล่วงหน้าก่อนการพบกลุ่ม, เช็ชื่อนักศึกษาที่มาพบกลุ่ม และรวบรวมงานที่นักศึกษานำมาส่ง
- 2) นัดหมายการพบกลุ่มครั้งต่อไป
- 3) สรุปผลที่ได้จากการพบกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาที่พบในครั้งนี้อยู่ เพื่อพัฒนาการพบกลุ่มครั้งต่อไป

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม

ครูประจำกลุ่มแต่ละคน เข้ามาทำงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้ความช่วยเหลือ นักศึกษา ที่สมัครเรียนหลักสูตรการศึกษาทางไกล เป็นการทำงานที่อาสาสมัคร เป็นลูกจ้างชั่วคราวของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยได้รับเงินค่าตอบแทนตามจำนวนนักศึกษา และระดับที่สอน ซึ่งมีเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตายตัวเหมือนกันทั่วประเทศ แต่การทำงานของครูแต่ละคน จะมีการยืดหยุ่น เป็นไปตามสภาวะแวดล้อม แต่ละกลุ่ม แต่ละพื้นที่ ซึ่งผู้เรียนมีความต้องการแตกต่างกันไป จากการสัมภาษณ์ครูประจำกลุ่ม วิธีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเล ตะวันออก จำนวน 30 คน สามารถสรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม ซึ่งแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ตอนย่อย ดังนี้

5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม

รายละเอียดของข้อมูลทั้ง 2 ข้อข้างต้น มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานตามคำตอบของครูประจำกลุ่ม ได้แสดงในตาราง 20 ต่อไปนี้

ตาราง 20 ความคิดเห็นของครูประจำกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. ด้านการประชาสัมพันธ์		
1) ไม่ค่อยมีเวลาทำการประชาสัมพันธ์	19	63.33
- เป็นข้าราชการประจำต้องสอนวันจันทร์-ศุกร์		
- ต้องประกอบอาชีพส่วนตัว		
2) เอกสารมีน้อย	17	56.67
- ได้จากเจ้าหน้าที่ที่ออกไปนิเทศ		
- ได้จากผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ผบอ.)		
- ได้จากครูอาสาสมัครฯ		
- ทำขึ้นเอง		
3) ยานพาหนะไม่ค่อยสะดวก	16	53.33
4) ยังไม่เข้าใจงานการศึกษานอกโรงเรียน	5	16.67
- เป็นหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน		
- ทำการพบกลุ่มอย่างเดียว		
2. ด้านธุรการ		
1) ขาดสารถึงล่าช้า	19	63.33
- ครูที่อยู่ต่างอำเภอ การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก		
- ครูที่ไม่ค่อยได้ติดต่อกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน		
2) อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในงานมีไม่พอ	11	36.67
- เครื่องพิมพ์ดีด		
- เครื่องถ่ายเอกสาร		
- เครื่องคอมพิวเตอร์		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
3) มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานน้อย	11	36.67
- งานที่ต้องรับผิดชอบมีมาก		
- เป็นงานที่ละเอียด รอบคอบ		
- ต้องทำงานให้ทันกับเวลา		
3. ด้านการประสานงาน		
1) ไม่ค่อยได้ประสานงานกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน	16	53.33
- ต้องทำงานประจำวันจันทร์-ศุกร์		
- ต้องประกอบอาชีพส่วนตัว		
- อาศัยผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียน (ผบอ.)		
- อาศัยครูอาสาสมัครฯ (ถ้ามี)		
2) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนอยู่ไกลตัวเมือง	16	53.33
- การไปมาติดต่อไม่ค่อยสะดวก		
- เสียค่าใช้จ่ายสูง		
3) ประสบปัญหาในระยะแรก ๆ	14	46.67
- การขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่พบกลุ่ม		
4. ด้านการพบกลุ่ม		
1) เนื้อหาวิชา	20	66.67
- ครูประจำกลุ่มไม่ถนัดทุกวิชา		
- เนื้อหาวิชามีมากเกินไป		
- นักศึกษาไม่ค่อยอ่านหนังสือก่อนพบกลุ่ม		
- นักศึกษาบางคนห่างการเรียนมานาน		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
2) แบบเรียน	17	56.67
- นักศึกษาไม่ค่อยมีหนังสือเรียน		
- มีขายเฉพาะกรุงเทพฯ และในตัวเมืองเท่านั้น		
- หนังสือได้ช้าและไม่ค่อยครบ (กรณีมีหลายเล่ม)		
3) ความสนใจของผู้เรียน	16	53.33
- มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน		
- นักศึกษาไม่สนใจการพบกลุ่ม ชอบชวนเพื่อนคุย		
- นักศึกษาที่มีอายุมากไม่ค่อยมาพบกลุ่ม		
- นักศึกษาขาดความรับผิดชอบในงานที่มอบให้		
4) สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่	10	53.33
- ห้องเรียนแคบ ทำกิจกรรมไม่ค่อยสะดวก		
- เมื่อพบกลุ่มพร้อมกันหลายกลุ่มเสียงจะตึกกันช่วงกิจกรรมนั้นหนาการ		
- ห้องน้ำไม่ค่อยสะดวก เพราะน้ำไม่ค่อยไหล		

5. ด้านการให้คำปรึกษา		
1) นักศึกษาที่มีอายุมากให้ความสนใจขอคำปรึกษาน้อยเกินไป	6	20.00
- วิตกกังวลเรื่องการเรียน		
- ใช้เวลาแต่ละครั้งนานหลายชั่วโมง		
2) ครูมีประสบการณ์งานการศึกษาในโรงเรียนน้อย	4	13.33
- ขาดความมั่นใจ		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
6. ด้านการวัดผลประเมินผล		
1) นักศึกษามีเวลาอ่านหนังสือน้อย	15	50.00
- ต้องทำงานและเรียนด้วย		
- นักศึกษาเตรียมตัวไม่พร้อมสำหรับการพบกลุ่ม		
- คะแนนเก็บได้ไม่ค่อยดี		
2) ครูประจำกลุ่มรู้สึกอึดอัดใจ	10	33.33
- นักศึกษาบางคนต้องลงทะเลเรียนหลายวิชา ในเทอมเดียวกัน		
- นักศึกษาไม่เข้าใจการพบกลุ่ม คิดว่าครูต้องสอน ทุกวิชาที่ลงทะเลเรียนไว้		
3) นักศึกษาทำแบบทดสอบไม่ค่อยได้	10	33.33
- ไม่อ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนพบกลุ่ม		
7. ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน		
1) ครูประจำกลุ่มส่งรายงานช้า	15	50.00
- อยู่ไกล การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก		
2) รายงานบางครั้งมีข้อผิดพลาดต้องรอแก้ไข	15	50.00
- การคิดเงินคำตอบแทนโดยเฉพาะเดือนแรก ของแต่ละเทอม		
3) ครูประจำกลุ่มไม่ค่อยส่งรายงานด้วยตัวเอง	15	50.00
- อยู่ไกล เสียค่าใช้จ่ายสูง		
- การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก		

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
- ผากเพื่อนครูกลุ่มเดียวกันส่ง - ผากผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ (ผปอ.) - ผากครูอาสาสมัครฯ		
8. ด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย		
1) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด แจ้งข่าวซ้ำ	19	63.33
- ครูที่ไกล ๆ ทราบข่าวซ้ำบางครั้งเตรียมตัวไม่ทัน		
2) ไม่ค่อยได้ให้ความร่วมมือ	19	63.33
- ต้องทำงานประจำช่วงวันจันทร์-ศุกร์		

จากตาราง 20 ครูประจำกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกล สรุปได้ดังนี้

1. **ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์** ได้แก่ (1) ไม่ค่อยมีเวลาทำการประชาสัมพันธ์ เนื่องจากเป็นข้าราชการประจำต้องสอนวันจันทร์ถึงศุกร์และต้องประกอบอาชีพส่วนตัว (2) เอกสารมีน้อย ซึ่งเอกสารส่วนใหญ่ได้จากเจ้าหน้าที่ที่ออกไปนิเทศ, ได้จากผู้ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอ (ผปอ.), ได้จากครูอาสาสมัครฯ และทำขึ้นเอง (3) ยานพาหนะไม่ค่อยสะดวก และ (4) ยังไม่เข้าใจงานการศึกษาออกโรงเรียน โดยเห็นว่าเป็นหน้าที่ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน และทำการพบกลุ่มอย่างเดียว

2. **ปัญหาด้านธุรการ** ได้แก่ (1) ข่าวสารถึงล่าช้า เนื่องจากอยู่ต่างอำเภอ การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก และไม่ค่อยได้ติดต่อกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (2) อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในงานมีไม่พอ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด, เครื่องถ่ายเอกสาร และเครื่องคอมพิวเตอร์

และ (3) มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานน้อย แต่งานที่ต้องรับผิดชอบมีมาก, เป็นงานที่ต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ และต้องทำงานให้ทันกับเวลา

3. ปัญหาด้านการประสานงาน ได้แก่ (1) ไม่ค่อยได้ประสานงานกับศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน เนื่องจากต้องทำงานประจำวันจันทร์ถึงศุกร์, ต้องประกอบอาชีพส่วนตัว, ได้อาศัยผู้ประสานงานการศึกษาจากโรงเรียนอำเภอ (ผปอ.) และอาศัยครูอาสาสมัครฯ เป็นผู้ประสานงาน (ถ้ามี) (2) ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนอยู่ไกลตัวเมือง ทำให้การติดต่อไม่ค่อยสะดวก และเสียค่าใช้จ่ายสูง และ (3) ประสบปัญหาในระยะแรก ๆ เช่น การขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่พบกลุ่ม

4. ปัญหาด้านการพบกลุ่ม ได้แก่ (1) เนื้อหาวิชา ส่วนใหญ่ครูให้คำตอบว่า ไม่ถนัดเนื้อหาทุกวิชา, เนื้อหาวิชามีมากเกินไป, นักศึกษาไม่ค่อยอ่านหนังสือก่อนมาพบกลุ่ม และนักศึกษาบางคนทางการเมืองเรียนมานาน (2) แบบเรียน ปัญหาส่วนใหญ่ที่นักศึกษาไม่ค่อยมีหนังสือเรียน, หนังสือมีขายเฉพาะที่กรุงเทพฯ และในตัวเมืองเท่านั้น และหนังสือได้ชำ บางครั้งถ้ามีหลายเล่มจบได้ไม่ค่อยครบ (3) ความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน, นักศึกษาไม่สนใจการพบกลุ่ม ชอบชวนเพื่อนคุย สำหรับนักศึกษาที่มีอายุมากไม่ค่อยมาพบกลุ่ม และนักศึกษาขาดความรับผิดชอบในงานที่มอบให้ และ (4) สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ เนื่องจากห้องเรียนแคบ เมื่อทำกิจกรรมจึงไม่ค่อยสะดวก, เมื่อพบกลุ่มพร้อมกันหลายกลุ่มเสียงจะตึงกันช่วงกิจกรรมนั้นหนาแน่น และห้องน้ำไม่ค่อยสะดวก เพราะน้ำไม่ค่อยไหล

5. ปัญหาด้านการให้คำปรึกษา ได้แก่ (1) นักศึกษาที่มีอายุมากให้ความสนใจขอคำปรึกษาน้อยเกินไป เนื่องจากวิตกกังวลเรื่องการเรียน และนักศึกษาใช้เวลาปรึกษาแต่ละครั้งนานหลายชั่วโมง และ (2) ครูมีประสบการณ์งานการศึกษาจากโรงเรียนน้อย ทำให้ขาดความมั่นใจในการให้คำปรึกษา

6. ปัญหาด้านการวัดผลประเมินผล ได้แก่ (1) นักศึกษามีเวลาอ่านหนังสือน้อย เพราะต้องทำงานและเรียนด้วย, นักศึกษาเตรียมตัวไม่พร้อมสำหรับการพบกลุ่ม คะแนนเก็บจึงได้ไม่ค่อยดี (2) ครูประจำกลุ่มรู้สึกอึดอัดใจ เนื่องจากบางคนต้องลงทะเบียนเรียนหลายวิชาในเทอมเดียวกัน และนักศึกษาไม่เข้าใจการพบกลุ่ม คิดว่าครูต้องสอนทุกวิชาที่ลงทะเบียนไว้ และ (3) นักศึกษาทำแบบทดสอบไม่ค่อยได้ เนื่องจากไม่อ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนการพบกลุ่ม

7. ปัญหาด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ (1) ครูประจำกลุ่มส่งรายงานช้า เนื่องจากอยู่ไกล การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก (2) รายงานบางครั้งมีข้อผิดพลาดต้องรอแก้ไข เช่น การคิดเงินค่าตอบแทนโดยเฉพาะเดือนแรกของแต่ละเทอม และ (3) ครูประจำกลุ่มไม่ค่อยส่งรายงานด้วยตัวเอง เนื่องจากอยู่ไกล เสียค่าใช้จ่ายสูง การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก จึงฝากเพื่อนครูกลุ่มเดียวกันส่งบ้าง ฝากผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ผปอ.) บ้าง และฝากครูอาสาสมัครฯ

8. ปัญหาด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ (1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มักจะแจ้งข่าวช้า ทำให้ครูที่อยู่ไกล ๆ ทราบข่าวช้า บางครั้งเตรียมตัวไม่ทัน และ (2) ครูไม่ค่อยได้ให้ความร่วมมือ เพราะต้องทำงานประจำช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์

ตอนที่ 5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่มในการทำงาน ตามคำตอบของครูประจำกลุ่ม ได้แสดงในตาราง 21 ต่อไปนี้

ตาราง 21 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม

ข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1. ด้านการประชาสัมพันธ์		
1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรออกนิเทศบ่อย ๆ	25	83.33
- นำเอกสาร/วารสารไปแจกที่กลุ่ม		
- ให้ความสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อครูและนักศึกษา		
- เน้นการ บขส. โดยใช้สื่อหลายรูปแบบ		

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
2) ครูประจำกลุ่มควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้	23	76.67
- เป็นตัวแทนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด		
- เป็นที่พึ่งของผู้พลัดโอกาสในชนบท		
- ไม่ควร ปชส. เฉพาะในเมือง		
3) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และครู	20	66.67
ประจำกลุ่มควรช่วยกัน ปชส.		
- ในช่วงใกล้รับสมัคร		
4) ขอความร่วมมือจากผู้นำหมู่บ้าน	18	60.00
- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบล ฯลฯ		
2. ด้านธุรการ		
1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรจัดอุปกรณ์	11	36.67
ที่จำเป็นต้องใช้ในงานให้เพียงพอ		
- ครูต้องช่วยกันรับผิดชอบอุปกรณ์		
2) อุปกรณ์ที่ใช้ในงาน ควรจัดซื้อให้มีคุณภาพ และใช้ให้เป็น	11	36.67
- เครื่องพิมพ์ดีด ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพทำงานล่าช้า		
- เครื่องถ่ายเอกสาร เสียบ่อย ควรมีเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะ		
3) ครูประจำกลุ่ม ไม่ควรสูญเสียงบประมาณ	11	36.67
3. ด้านการประสานงาน		
1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และครู	27	90.00
ประจำกลุ่มควรร่วมกันประสานงาน		
- งานการศึกษานอกโรงเรียนจะได้ก้าวหน้า		
- การพบกลุ่มสะดวกขึ้น		

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
4. ด้านการพบกลุ่ม		
1) ครูประจำกลุ่ม ควรช่วยเหลือนักศึกษาในกรณี ไม่มีหนังสือเรียน	26	86.67
- แนะนำให้อ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนไปพบกลุ่ม		
- แนะนำแหล่งค้นคว้า		
2) ครูประจำกลุ่มควรสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษา อยากมาพบกลุ่ม	23	76.67
- คอยกระตุ้นให้อยากร่วมกิจกรรม		
3) ครูประจำกลุ่มควรเข้าใจภาระของนักศึกษา	20	66.67
- ต้องทำงานและเรียนด้วย		
- ควรเป็นที่พึ่งให้นักศึกษา		
5. ด้านการให้คำปรึกษา		
1) ครูประจำกลุ่มควรให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	25	83.33
- การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ		
- แนะนำการเรียนต่อ		
- การหางานทำ		
2) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรคัดเลือก เจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับงาน	5	16.67
- มีความรู้งานการศึกษาสายสามัญ ฝึกงาน		
- ให้บริการ ช่วยเหลือครูและนักศึกษาเมื่อไปติดต่อที่ศูนย์ฯ		

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
6. ด้านการวัดผลประเมินผล		
1) การออกข้อสอบควรออกให้ตรงจุดประสงค์	19	63.33
- ครูสอนตามจุดประสงค์		
- สอนตามแผนการสอนที่วางไว้		
2) ครูควรทดสอบย่อยบ่อย ๆ	16	53.33
- นักศึกษาจะได้เตรียมพร้อมอยู่เสมอ		
3) ควรบอกคะแนนให้นักศึกษาทราบ	13	43.33
- เป็นแรงกระตุ้นให้มีความตั้งใจในการเรียน		
- เกิดการแข่งขันด้านการเรียน		
7. ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน		
1) ครูควรส่งรายงานด้วยตัวเองที่ศูนย์ฯ จังหวัด	11	36.67
- จะได้รับรู้ข่าวสารจากศูนย์ฯ จังหวัด		
2) ครูไม่ค่อยเสนอปัญหาที่พบจากการพบกลุ่ม	6	20.00
ในแต่ละเดือน		
- ครูอยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากกว่าศูนย์ฯ		
3) ครูควรส่งรายงานเดือนแรกของแต่ละ	4	13.33
ภาคเรียนด้วยตนเอง		
- ป้องกันการผิดพลาดเรื่องการเบิกเงินค่าตอบแทน		
- ช่วยให้เกิดความเคยชินกับศูนย์ฯ จังหวัด		

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
8. ด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย		
1) ครูที่ช่วยงานที่ศูนย์ฯ จังหวัด ให้ความร่วมมือทุกครั้ง	11	36.67
- เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ		
- เป็นตัวอย่างให้นักศึกษา		
2) ครูที่อยู่ต่างอำเภอไม่ควรรขาดการประชุม	11	36.67
- ได้รับรู้ข่าวสารรวดเร็ว และถูกต้อง		
- ได้พบเพื่อนครูอำเภออื่น		
- ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน		

จากตาราง 21 ครูประจำกลุ่มได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทที่ได้จากการปฏิบัติงานสรุปได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ (1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดควรออกนิเทศบ่อย ๆ และควรนำเอกสาร/วารสารไปแจกที่กลุ่ม, ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อครูและนักศึกษา และควรเน้นการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อหลายรูปแบบ (2) ตัวครูประจำกลุ่มควรเน้นการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ เพราะครูประจำกลุ่มเป็นตัวแทนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด, ครูประจำกลุ่มควรเป็นที่พึ่งพาของผู้พลัดโอกาสในชนบท และไม่ควรถวายประชาสัมพันธ์เฉพาะในเมือง (3) ทั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและครูประจำกลุ่มควรร่วมมือกันประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะในช่วงใกล้รับสมัคร และ (4) ควรขอความร่วมมือจากผู้นำหมู่บ้าน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบล เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะด้านธุรการ ได้แก่ (1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรจัดอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้งานให้เพียงพอ และควรต้องช่วยกันรับผิดชอบอุปกรณ์เหล่านั้นด้วย (2) อุปกรณ์ที่ใช้ในงาน ควรจัดซื้อให้มีคุณภาพ และใช้ให้เป็น เช่น เครื่องพิมพ์ดีด ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพทำให้งานล่าช้า และเครื่องถ่ายเอกสารเสียบ่อย ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำเครื่องโดยเฉพาะ และ (3) ครูประจำกลุ่ม ไม่ควรสูญเสียงต้งขณะทำงาน

3. ข้อเสนอแนะด้านการประสานงาน ได้แก่ (1) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดและครูประจำกลุ่มควรร่วมมือกันประสานงาน จะทำให้งานการศึกษานอกโรงเรียนก้าวหน้า และทำให้การพบกลุ่มสะดวกขึ้น

4. ข้อเสนอแนะด้านการพบกลุ่ม ได้แก่ (1) ครูประจำกลุ่มควรช่วยเหลือนักศึกษาในกรณีไม่มีหนังสือเรียน โดยการแนะนำให้นักศึกษาอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนไปพบกลุ่ม และแนะนำแหล่งค้นคว้า (2) ตัวครูประจำกลุ่มควรสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาอยากมาพบกลุ่ม โดยการคอยกระตุ้นให้นักศึกษายากร่วมกิจกรรม และ (3) ครูประจำกลุ่มควรเข้าใจภาระของนักศึกษาว่ามีบางคนต้องทำงานและเรียนด้วย ครูประจำกลุ่มจึงควรเป็นที่พึ่งให้แก่นักศึกษา

5. ข้อเสนอแนะด้านการให้คำปรึกษา ได้แก่ (1) ครูประจำกลุ่มควรให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา โดยการแนะนำวิธีการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ, การเรียนต่อ ตลอดจนการหางานทำ และ (2) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมกับงาน เป็นคนที่มีพื้นฐานการศึกษาสายสามัญ รั้งงาน ให้บริการ ให้ความช่วยเหลือครูและนักศึกษาเมื่อไปติดต่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

6. ข้อเสนอแนะด้านการวัดผลประเมินผล ได้แก่ (1) การออกข้อสอบควรออกให้ตรงจุดประสงค์ เพราะครูสอนตามจุดประสงค์ และสอนตามแผนที่วางไว้ (2) ครูควรทดสอบย่อยบ่อย ๆ เพราะทำให้นักศึกษาได้เตรียมพร้อมอยู่เสมอ และ (3) ควรบอกคะแนนให้นักศึกษาทราบ เพื่อจะได้เป็นแรงกระตุ้น ให้กำลังใจในการเรียน และทำให้เกิดการแข่งขันด้านการเรียน

7. ข้อเสนอแนะด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ (1) ครูควรส่งรายงานด้วยตัวเอง เพราะจะได้รับรู้ข่าวสารจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด (2) ครูไม่ควรเสนอปัญหาที่พบจากการพบกลุ่มในแต่ละเดือน ทั้ง ๆ ที่ครูอยู่ใกล้ชิดนักศึกษามากกว่าศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียนจังหวัด และ (3) ครูควรส่งรายงานเดือนแรกของแต่ละภาคเรียนด้วยตนเอง เพื่อป้องกันการผิดพลาดเรื่องการเบิกเงินค่าตอบแทน และช่วยทำให้เกิดความเคยชินกับศูนย์การศึกษาเอกชนโรงเรียนจังหวัด

8. ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ (1) ครูประจำกลุ่มที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษาเอกชนโรงเรียนจังหวัด ให้ความร่วมมือทุกครั้งเมื่อได้รับมอบหมายงานให้ทำ เพราะถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ และเป็นตัวอย่างให้นักศึกษาปฏิบัติตาม และ (2) ครูประจำกลุ่มที่อยู่ต่างอำเภอไม่ควรขาดการประชุม เพราะได้รับรู้ข่าวสารรวดเร็วและถูกต้อง, ได้พบเพื่อนครูประจำกลุ่มอำเภออื่น และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล เป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพของผู้ที่อยู่ห่างไกล และมีภาระต้องประกอบอาชีพ ไม่มีโอกาสจะเข้าเรียนในโรงเรียนเหมือนนักเรียนทั่วไป ครูประจำกลุ่มเป็นผู้มีความสำคัญยิ่ง เพราะนักศึกษาได้มีโอกาสซักถามปัญหาต่าง ๆ จากครูประจำกลุ่มและเพื่อนร่วมกลุ่ม ครูประจำกลุ่มเป็นผู้อธิบายชี้แจงเนื้อหาการเรียนที่พบจากการทำแบบฝึกหัด และจากชีวิตประจำวันร่วมกับนักศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักปรับตนเองให้สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ครูประจำกลุ่มจึง เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้กระบวนการเรียนการสอน ประสพผลสำเร็จ ดังนั้นคุณภาพของการศึกษาทางไกลจึงขึ้นอยู่กับครูประจำกลุ่มเป็นอย่างมาก

งานวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์หาค่าและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปเป็นแนวทางในการ พัฒนาการดำเนินงานของครูประจำกลุ่มให้เป็นระบบและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปสู่การวิจัย เรื่องบทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานให้กว้างขวางและลึกซึ้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้ได้กำหนดความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่เป็นจริงของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ว่ามีความสอดคล้องกับบทบาทที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดไว้เพียงใด
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ว่ามีลักษณะและรูปแบบการปฏิบัติงานอย่างไรบ้าง

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของครูประจำกลุ่ม เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

พื้นที่สำหรับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่ 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งเรียกว่า กลุ่ม จตุรพัฒนา ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก มีครูประจำกลุ่มทั้งสิ้น 470 คน กระจายกันปฏิบัติงานครอบคลุมพื้นที่ดำเนินการ 26 อำเภอ

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้เลือกมาจากรายชื่อประชากรข้างต้นโดยการจับฉลาก เลือกมาอำเภอละ 1 คน รวม 26 คน และเลือกเพิ่มเติมจากอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด อีกอำเภอละ 1 คน เป็น 4 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 30 คน

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้ คือ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 เป็นหญิง และที่เหลือเพียง 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 เป็นชาย, อายุต่ำสุด 23 ปี และสูงสุด 42 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี, ร้อยละ 93.33 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี, ด้านสภาพการสมรส มีผู้ที่เป็นโสดและแต่งงานแล้ว จำนวนใกล้เคียงกัน, ด้านระยะเวลาของการเป็นครูประจำกลุ่ม ร้อยละ 56.67 เป็นครูประจำกลุ่มมาระหว่าง 3 - 5 ปี รองลงมาร้อยละ 36.67 เป็นครูประจำกลุ่มต่ำกว่า 3 ปี และที่เหลือร้อยละ 6.66 เป็นมานานกว่า 5 ปี, ระดับของกลุ่มที่ทำการพบ ร้อยละ 43.34 พบกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 30 พบกลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเพียงร้อยละ 10 พบกลุ่มระดับประถมศึกษา ที่เหลือพบกลุ่มมากกว่า 1 ระดับ, ด้านการอบรมการเป็นครูประจำกลุ่ม ส่วนใหญ่ร้อยละ 86.67 ผ่านการอบรมมาแล้ว มีเพียง 4 ราย หรือร้อยละ 13.33 ยังไม่ผ่านการอบรม

เหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม เรียงตามลำดับความถี่ในการตอบ คือ ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ อยากช่วยเหลือผู้พลัดโอกาส ต้องการหาประสบการณ์ ชอบอาชีพครูเพื่อหารายได้ และต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต

แผนการประกอบอาชีพในอนาคตของครูประจำกลุ่ม เรียงตามลำดับความถี่ในการตอบ คือ ร้อยละ 56.67 ตอบว่า ยังคงเป็นครูประจำกลุ่มต่อไป รองลงมาร้อยละ 30 ตอบว่า ลาออกเมื่อสบโอกาสดีกว่า และอื่น ๆ คือ ร้อยละ 10 จะสอนเพียงกลุ่มเดียวถ้าสอบงานใหม่ได้ และร้อยละ 3.33 ตอบว่า ไม่แน่แล้วแต่สถานการณ์ ถ้าพอใจก็เป็นต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้ครูประจำกลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ได้ปฏิบัติจริงตามกรอบที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด 8 ด้าน พร้อมทั้งรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มแต่ละคน เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured interview) แบ่งข้อความออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัวของครูประจำกลุ่ม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม ทั้ง 8 ด้าน พร้อมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่ได้จากการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม โดยยึดกรอบเวลาเป็น 3 ช่วง คือ การปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา การปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน และการปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่สายสามัญ ทั้ง 4 จังหวัด เพื่อนัดแนะกับครูประจำกลุ่มเกี่ยวกับสถานที่ วัน เวลา เพื่อความสะดวกในการ

เก็บข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์ครูประจำกลุ่มเป็นรายบุคคล ตามรายชื่อที่ได้คัดเลือกไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างและการสัมภาษณ์ได้กระทำเมื่อครูประจำกลุ่มเข้ามาประชุมหรือมาติดต่อราชการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแต่ละแห่ง ส่วนครูประจำกลุ่มที่ไม่ได้เข้ามาติดต่อราชการในช่วงนั้น ได้ประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษาอกโรงเรียนอำเภอ (ผปอ.) และครูอาสาสมัครฯ จึงสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบทั้ง 30 คน ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม ถึง วันที่ 25 สิงหาคม 2536

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งส่วนที่เป็นเชิงปริมาณ และที่เป็นเชิงคุณภาพ ได้ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่ม ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าได้ทำการวิเคราะห์ โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เป็นรายข้อและค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อคำถามที่เป็นแบบเลือกตอบ เติมข้อความ และคำตอบจากแบบสอบถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงคำตอบออกตามเนื้อหา แจกแจงความถี่ แล้วแปลงเป็นค่าร้อยละ และจัดนำเสนอโดยเรียงความตามลำดับความถี่

สรุปผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์บทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. บทบาทที่เป็นจริงของครูประจำกลุ่มการศึกษาอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล มีความสอดคล้องกับบทบาทที่กรมการศึกษาอกโรงเรียนกำหนดไว้ เมื่อแยกพิจารณาบทบาทต่าง ๆ รวม 8 ด้าน สรุปได้ ดังนี้

1.1 ด้านการประชาสัมพันธ์ งานที่ครูประจำกลุ่มปฏิบัติ มีดังนี้

1) การหากลุ่มผู้เรียน ครูประจำกลุ่มมีวิธีการหากลุ่มผู้เรียนโดยวิธีการเรียงตามลำดับความถี่ ดังนี้ คือ แจกเอกสาร/สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แก่กลุ่มเป้าหมาย, พูดคุยปากต่อปาก, ติดโปสเตอร์ตามสถานที่ต่าง ๆ และให้บริการเสียงตามสายของหมู่บ้าน ของวัด และที่ตลาด

2) เวลาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ครูประจำกลุ่มร้อยละ 66.67 ตอบว่า ทำการประชาสัมพันธ์ไปเรื่อย ๆ ตลอดเวลา โดยเน้นช่วงใกล้รับสมัครแต่ละภาคเรียน และที่เหลือร้อยละ 33.33 ตอบว่า ประชาสัมพันธ์ประมาณ 1 - 2 เดือน ก่อนเปิดเรียน

3) กลุ่มเป้าหมายที่ประชาสัมพันธ์ เรียงตามลำดับความถี่ของการตอบ ดังนี้ คือ ประชาชนทั่วไป, นักเรียน/นักศึกษา มุ่งไปที่ผู้เรียนจบในระบบโรงเรียนแล้วไม่ได้เรียนต่อ, คนที่ทำงานตามสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ ในโรงงาน ตามบ้าน และร้านอาหาร และคนที่พลัดโอกาสต่าง ๆ ได้แก่ คนที่อยู่ห่างไกล และเด็กเร่ร่อน

4) ความเพียงพอของการประชาสัมพันธ์ ครูประจำกลุ่ม จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70 ตอบว่า ยังไม่เพียงพอ เพราะ การประชาสัมพันธ์น้อย ทำให้กระจายข่าวไม่ค่อยทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย, ไม่ค่อยมีเวลาประชาสัมพันธ์ต้องทำงานประจำ และยังมีคนที่พลัดโอกาสในชนบทอีกมากที่ไม่ทราบข่าว และร้อยละ 23.33 ตอบว่า ประชาสัมพันธ์เพียงพอแล้ว เพราะนักศึกษาในกลุ่มเกินเป้าหมายแล้ว และนักศึกษาให้ความร่วมมือช่วยประชาสัมพันธ์ด้วย

1.2 ด้านธุรการ งานที่ครูประจำกลุ่มปฏิบัติ มีดังนี้

1) การช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ครูประจำกลุ่ม จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 ตอบว่า ไม่ได้ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เพราะส่วนหนึ่งเป็นข้าราชการประจำอยู่ในหน่วยงานอื่น และอีกส่วนหนึ่งประกอบอาชีพส่วนตัว ใช้เวลามาเป็นครูประจำกลุ่มเพียงกลุ่มเดียว และอีกร้อยละ 36.67 ตอบว่า ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เพราะได้สอนนักศึกษา 2 กลุ่ม

2) เฉพาะผู้ที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนั้น ครูประจำกลุ่มร้อยละ 72.73 ตอบว่า ช่วยงานสัปดาห์ละ 4 วัน คือ วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี รองลงมา

ร้อยละ 18.18 ช่วยงานสัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ พุธ และพฤหัสบดี และมีเพียงร้อยละ 9.09 ช่วยงานทั้ง 5 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์

3) งานที่ได้รับมอบหมายสำหรับผู้ที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ งานธุรการทั่วไป เช่น พิมพ์งาน ถ่ายเอกสาร และจัดเรียงเอกสาร งานสายสามัญ เช่น การเบิกเงินค่าตอบแทน และช่วยรับสมัครนักศึกษา งานทะเบียน-วัดผล เช่น ช่วยงานเทียบโอน กรอกข้อมูลผลการเรียน และอื่น ๆ เช่น แบบเรียนที่นักศึกษาสั่งซื้อ และดูแลมณเฑาะว์ เป็นต้น

1.3 ด้านการประสานงาน

1) ต้องทำหน้าที่ประสานงานหรือไม่ ครูจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 ตอบว่า ต้องทำหน้าที่ประสานงานเพราะให้ความสะดวกในการพบกลุ่ม และเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ และอีก 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ตอบว่า ไม่ต้องทำหน้าที่ประสานงานในการพบกลุ่มเพราะมีคนรับผิดชอบเรื่องนี้อยู่แล้ว และพบกลุ่มนักศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

2) เรื่องที่ประสานงาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 70 เป็นการประสานงานเพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้อาคารสถานที่เพื่อพบกลุ่มนักศึกษาทางไกล รองลงมาร้อยละ 20 ตอบว่า กระจายข่าวสารให้ครูประจำกลุ่มและนักศึกษาราย และร้อยละ 10 ตอบว่า ขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่สำหรับปฐมนิเทศนักศึกษา

3) ผู้ที่ประสานงานด้วย ร้อยละ 58.82 ตอบว่า ประสานงานกับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองลงมาร้อยละ 23.53 ประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และร้อยละ 17.65 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน

4) ความบ่อยของการประสานงาน ครูประจำกลุ่ม จำนวน 14 คน ที่ต้องทำหน้าที่ประสานงาน หรือร้อยละ 71.43 ตอบว่า ประสานงานภาคเรียนละครั้ง รองลงมา ร้อยละ 21.43 ประสานงานไม่แน่นอน อาจจะเดือนละครั้ง ภาคเรียนละครั้ง หรือประสานงานครั้งแรกเท่านั้นต่อไปไม่ต้อง เพราะได้รับความไว้วางใจ ความเชื่อถือจากเจ้าของสถานที่แล้ว และร้อยละ 7.14 ได้ประสานงานเดือนละครั้ง โดยประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด หรือเจ้าของสถานที่พบกลุ่ม เพื่อให้การดำเนินการพบกลุ่มเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

1.4 ด้านการพบกลุ่ม

- 1) ระยะเวลาสำหรับวางแผนการพบกลุ่มล่วงหน้า เรียงตามลำดับความถี่ในการตอบได้ ดังนี้ วางแผนการพบกลุ่มล่วงหน้า 1 - 2 สัปดาห์, 1 เดือนก่อนเปิดภาคเรียนและ 1 ภาคเรียน ตามลำดับ
- 2) การใช้เวลาเตรียมตัวสำหรับวางแผนการพบกลุ่มแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.67 ใช้เวลาในการเตรียมตัวแต่ละครั้งนาน 1 สัปดาห์ นอกจากนั้นเตรียมตัวไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความถนัดของแต่ละวิชา โดยใช้เวลาประมาณ 1 - 4 วัน
- 3) ร่วมวางแผนด้วย ร้อยละ 50 วางแผนการพบกลุ่มด้วยตนเอง โดยศึกษาจากคู่มือครู จากจุดประสงค์แต่ละวิชา รองลงมาร้อยละ 33.33 ปรึกษาเพื่อนครูประจำกลุ่มในกลุ่มเดียวกัน และร้อยละ 16.67 ปรึกษาเจ้าหน้าที่/หัวหน้างานสายสามัญ
- 4) พบกลุ่มอย่างไร ครูประจำกลุ่มทั้ง 30 คน ได้ทำการพบกลุ่มเหมือนกันทั้งหมด คือ พบกลุ่มสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง
- 5) วันเวลาที่พบกลุ่ม ร้อยละ 80 พบกลุ่มทุกวันเสาร์ เวลา 09.00 - 12.00 น. นอกจากนั้นพบกลุ่มทุกวันเสาร์ เวลา 13.00-16.00 น., ทุกวันอาทิตย์ เวลา 09.00-12.00 น. และทุกวันอังคาร เวลา 09.00-12.00 น. ตามลำดับ
- 6) แหล่งอุปกรณ์การสอน ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 37.33 ตอบว่า หามาเอง จัดทำเอง และบางครั้งต้องซื้อเอง รองลงมาร้อยละ 29.33 ให้นักศึกษานำมาเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล รองลงมาร้อยละ 18.67 ยืมมาจากโรงเรียน จากเพื่อนครูกลุ่มเดียวกัน และร้อยละ 17.67 เบิกจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
- 7) การมาพบกลุ่มของนักศึกษา ค่าตอบส่วนใหญ่ร้อยละ 76.67 ตอบว่า นักศึกษามาพบกลุ่มทุกครั้งที่มีการพบกลุ่ม และมีเพียง 23.33 ตอบว่า นักศึกษาบางคนนาน ๆ จะขาดการพบกลุ่มสักครั้ง
- 8) ความจำเป็นในการพบกลุ่ม ครูประจำกลุ่มร้อยละ 93.33 ตอบว่า จำเป็นต้องมีการพบกลุ่ม เพราะนักศึกษาได้แสดงออกโดยทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน ๆ และนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้กับเพื่อนและครู และมีครูประจำกลุ่มเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตอบว่า ไม่มีความจำเป็นในการพบกลุ่ม เพราะบางครั้งนักศึกษาไม่ค่อยได้ทำความร่วมมือทำกิจกรรมกลุ่ม และนักศึกษาบางคนชอบชวนเพื่อนคุย

1.5 ด้านการให้คำปรึกษา

1) โอกาสในการให้คำปรึกษา ร้อยละ 86.67 ตอบว่า เคยมีโอกาสให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษา โดยให้คำปรึกษาในเรื่องการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น, การค้นหาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ, การเรียนแบบทางไกล, การลงทะเบียนเรียน, การเตรียมเอกสารเพื่อขอจบหลักสูตร และการเทียบโอนวิชาชีพ และมีเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ตอบว่า ยังไม่มีโอกาสให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเพราะเพิ่งสอนเทอมแรกยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับงานการศึกษาของโรงเรียนมากนัก

2) การแนะนำแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เรียงตามลำดับความถี่ในการตอบ ได้ดังนี้ คือ ร้อยละ 42.10 ตอบว่า แนะนำให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัด/อำเภอ, โรงเรียน, ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และแหล่งความรู้ประจำหมู่บ้าน รองลงมา ร้อยละ 28.07 ตอบว่า ให้ฟังรายการวิทยุเพื่อการศึกษา, ดูโทรทัศน์ นอกจากนั้นได้แนะนำให้ถามผู้รู้, แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ และอ่านหนังสือจากวารสาร, นิตยสาร หรือ หนังสือพิมพ์

3) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาแบบเรียนไม่เพียงพอ เรียงตามลำดับความถี่ในการตอบ ได้ดังนี้ คือ แนะนำให้ใช้บริการยืม-อ่านที่ห้องสมุด ขอบริจาคจากนักศึกษาเก่า ยืมเพื่อนในกลุ่มอ่านก่อนการพบกลุ่ม ชื่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และครูทำบรรยายสรุปให้

1.6 ด้านการวัดผลประเมินผล

1) เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลประเมินผล ครูประจำกลุ่มทั้ง 30 คน แสดงความคิดเห็นเรื่องเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลประเมินผลว่ามีการให้คะแนนที่ตายตัวและเป็นไปในแนวเดียวกัน โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

- การมาพบกลุ่มของนักศึกษา ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการพบกลุ่มแต่ละครั้ง ความสนใจเรียน ความตั้งใจเรียน 15 เปอร์เซ็นต์
- งานที่มอบหมายให้ทำ ได้แก่ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ รายงาน การค้นคว้ามีทั้งกลุ่มและรายบุคคล 10 เปอร์เซ็นต์

- คะแนนสอบระหว่างภาคเรียน ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดจัดสอบ 15 เปอร์เซ็นต์

สำหรับการให้คะแนนนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้กำหนดอย่างชัดเจน
จึงเป็นแนวทางให้ครูปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

2) ความเหมาะสมของการให้คะแนนแต่ละวิชา ครูประจำกลุ่ม
ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.33 ตอบว่า การให้คะแนนเก็บแต่ละวิชานั้นมีความเหมาะสมแล้ว
เพราะกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้กำหนด และคะแนนเก็บมีสัดส่วนที่เหมาะสมแล้ว คือ
40:60 หมายความว่า ครูประจำกลุ่มให้คะแนนเก็บได้ 40 คะแนน (รายละเอียดตามข้อ 1)
ส่วนอีก 60 คะแนนเป็นคะแนนสอบปลายภาคเรียน และมีเพียงร้อยละ 16.67 ตอบว่า ยังไม่
เหมาะสม เพราะคะแนนเก็บควรจะเป็น 50:50 จะได้เป็นแรงกระตุ้นให้นักศึกษายึดภาพกลุ่ม
และตั้งใจเรียนมากขึ้น

3) การให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดสอบระหว่างภาค ครู
ประจำกลุ่มร้อยละ 56.67 ตอบว่า เห็นด้วยกับการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จัดให้
มีการสอบระหว่างภาคเรียน เพราะนักศึกษาจะได้สอบข้อสอบชุดเดียวกัน สอบพร้อมกัน และ
นักศึกษาได้ทดลองสอบเตรียมตัวสอบก่อนสอบปลายภาค และอีกร้อยละ 43.33 ตอบว่า
ไม่เห็นด้วย เพราะการออกข้อสอบไม่ค่อยออกตรงจุดประสงค์ สิ้นเปลืองงบประมาณค่าคุมสอบ
และเป็นการเพิ่มภาระงานให้เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่
สายสามัญ

1.7 ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน

1) รายงานผลการปฏิบัติงานบ่อยเพียงใด ครูประจำกลุ่ม ร้อยละ 50
ตอบว่า รายงานผลการปฏิบัติงานเดือนละครั้ง รองลงมาร้อยละ 26.67 รายงานผล 2
เดือนครั้ง นอกจากนั้นรายงานผลภาคเรียนละครั้งคือ ส่งเดือนแรกของแต่ละภาคเรียนทั้ง 5
เดือนเลย และไม่แน่นอน คือ บางครั้งส่งเดือนละครั้ง บางครั้งมีธุระลืมส่งก็รวมส่ง 2 เดือน
บ้าง เพราะอยู่ไกล การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก บางเดือนไม่มีเวลาไปส่งรายงานก็ฝากผู้
ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ผบอ.) บ้าง และครูอาสาสมัครฯ บ้าง

2) สิ่งที่ต้องรายงานผลแต่ละครั้ง เนื่องจากแต่ละศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้จัดทำแบบฟอร์มการรายงานผลการปฏิบัติงานไว้ ซึ่งเป็นความสะดวกต่อครูประจำกลุ่มเป็นอย่างมาก เรื่องที่ต้องรายงานส่วนใหญ่จึงคล้ายกัน คือ จำนวนนักศึกษาที่มาพบกลุ่มแต่ละครั้ง วันเวลาที่ครูทำการพบกลุ่ม รายการเบิกเงินค่าตอบแทนแต่ละเดือน และบางคนได้รายงานผลความก้าวหน้าการทำการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชน (กบช.)

3) วิธีการส่งรายงาน ครูประจำกลุ่มร้อยละ 50 ส่งรายงานด้วยตัวเอง นอกจากนั้นฝากเพื่อนครูประจำกลุ่มที่สอนกลุ่มเดียวกันส่ง, ฝากผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (สพอ.) และฝากครูอาสาสมัครฯ ตามลำดับ

1.8 ด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

1) เคยได้รับมอบหมายงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่หรือไม่ ครูประจำกลุ่มร้อยละ 66.67 ตอบว่า เคยได้รับมอบหมายงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่ เพราะครูประจำกลุ่มเหล่านั้นได้ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอยู่แล้ว มีเวลาเพียงพอไม่ได้ทำงานอื่น และสามารถช่วยงานนั้น ๆ ได้ ส่วนครูอีกร้อยละ 33.33 ตอบว่า ยังไม่เคยหรือยังไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติงาน เพราะไม่ค่อยได้เข้ามาติดต่อกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อยู่ไกล การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก ถ้าเป็นวันจันทร์ถึงศุกร์ จะตรงกับเวลาที่ต้องทำงานประจำ และเพิ่งเข้ามาเป็นครูเทอมแรก สอนได้เพียงเดือนกว่าจึงยังไม่ได้รับโอกาสนี้

2) การให้ความร่วมมือ ครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.33 ตอบว่า ให้ความร่วมมือเป็นบางครั้ง เพราะติดงานประจำถ้าเป็นวันจันทร์ถึงศุกร์ การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก อยู่ไกล และบางครั้งไม่ค่อยทราบข่าว ข่าวสารถึงช้า และร้อยละ 36.67 ตอบว่า ให้ความร่วมมือทุกครั้ง เพราะเป็นหน้าที่และปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแก่นักศึกษา ถือเป็นความร่วมมือ ความสามัคคีของครูประจำกลุ่ม และทำงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอยู่แล้ว

3) บทบาทที่ได้รับมอบหมาย เรียงตามลำดับความถี่ในการตอบ ได้ดังนี้ คือ เป็นผู้ประสานงานระหว่างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกับนักศึกษา เป็นตัวอย่างให้นักศึกษาได้ปฏิบัติตามด้านความร่วมมือในการทำการกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นผู้นำกลุ่มนักศึกษาในการให้ความร่วมมือกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนทำการกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

2. ความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่ม จากผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

2.1 ประเมินโดยเฉลี่ยทุกข้อ มีค่าเฉลี่ย 1.50 ซึ่งอยู่ในระดับ "เข้าใจดี"

2.2 ข้อที่ครูประจำกลุ่มตอบว่า "เข้าใจดี" ($\bar{X} = 1.34 - 2.00$) มี 13 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ การลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา, วิธีเรียนแบบทางไกล, การขึ้นทะเบียนของนักศึกษา, โครงสร้างของหลักสูตรสายสามัญ, การจบหลักสูตร, การพบกลุ่มผู้เรียน, การจัดกลุ่มผู้เรียน, การรักษาสภาพภาพของการเป็นนักศึกษา, เกณฑ์ใช้ในการวัดผลประเมินผล, การแนะแนวการศึกษา, แผนการเรียนประจำตัวนักศึกษา, การรายงานผลการปฏิบัติงาน และการทำกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต

2.3 ข้อที่ครูประจำกลุ่มตอบว่า "เข้าใจปานกลาง" ($\bar{X} = 0.67 - 1.33$) มี 7 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียน, การเบิกเงินค่าตอบแทน, ทะเบียนประวัตินักศึกษา, การย้ายสถานศึกษา, การแนะแนวด้านอาชีพ, การเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ และ การเทียบโอนผลการเรียนสายอาชีพ

3. รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาวิธีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก มีลักษณะและรูปแบบการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ดังนี้

3.1 การปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา กิจกรรมที่ครูประจำกลุ่มปฏิบัติ เรียงตามลำดับความถี่ของการตอบได้ดังนี้ คือ พบกลุ่มนักศึกษา, กรอกระแนลงสมุดประเมินผล, รายงานผลการปฏิบัติงาน, ให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา, ช่วยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดรับสมัครนักศึกษา, ติดต่อประสานงานกับครูประจำกลุ่ม, ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษา, ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย, ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และรวบรวมรายงานเพื่อเบิกเงินค่าตอบแทน

3.2 การปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน ใช้กิจกรรมในภาคเรียนที่ 2/2535 เป็นตัวอย่าง ในการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้ คือ

ตุลาคม	ประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษา รับสมัครนักศึกษา และปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
พฤศจิกายน	จัดกลุ่มนักศึกษา ประเมินเทคนิคนักศึกษา พบกลุ่มนักศึกษา และปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
ธันวาคม	ทำการพบกลุ่มนักศึกษา ส่งรายงานการปฏิบัติงานเดือน พ.ย. สอบกลางภาค (ปลายเดือนเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
มกราคม	ทำการพบกลุ่มนักศึกษา ส่งรายงานการปฏิบัติงานเดือน ธ.ค. สอบกลางภาค (ต้นเดือน เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์) และปฏิบัติงานอื่น ๆ และที่ได้รับมอบหมาย
กุมภาพันธ์	ทำการพบกลุ่มนักศึกษา ส่งรายงานปฏิบัติงานเดือน ม.ค. และปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
มีนาคม	ทำการพบกลุ่มนักศึกษา ส่งรายงานการปฏิบัติงานเดือน ก.พ. และ มี.ค. สอบปลายภาคเรียน ปิดเทอม และวางแผนการพบกลุ่มภาคเรียนต่อไป

3.3 การปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง ครูประจำกลุ่ม ได้แบ่งกิจกรรม

การปฏิบัติงานในการพบกลุ่มออกเป็น 3 ช่วง คือ

- 1) ก่อนการพบกลุ่ม กิจกรรมส่วนใหญ่ มีดังนี้ คือ พูดคุยกับนักศึกษา, ดูแลสภาพแวดล้อม บริเวณสถานที่พบกลุ่ม, นำเข้าสู่บทเรียนโดยครู และนำเข้าสู่บทเรียนโดยนักศึกษา
- 2) กิจกรรมระหว่างการพบกลุ่ม กิจกรรมส่วนใหญ่มีดังนี้ คือ แก้ปัญหาการเรียน, ทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และทำกิจกรรมนันทนาการ
- 3) กิจกรรมหลังการพบกลุ่ม กิจกรรมส่วนใหญ่ มีดังนี้ คือ กิจกรรมต่อเนื่อง เช่น มอบหมายงานให้ไปค้นคว้า, ทำรายงานทั้งกลุ่มและเดี่ยว, เตรียมอ่านบทเรียนล่วงหน้าก่อนการพบกลุ่ม, เช็ชื่อนักศึกษาที่มาพบกลุ่ม และรวบรวมงานที่นักศึกษาทำมาส่ง นอกจากนี้ยังมีการนัดหมายการพบกลุ่มครั้งต่อไป และสรุปผลที่ได้จากการพบกลุ่ม เพื่อนำปัญหาที่พบในครั้งนี้เพื่อพัฒนาการพบกลุ่มครั้งต่อไป

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิถีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัด ชายฝั่งทะเลตะวันออก สรุปได้ดังนี้

4.1 ปัญหา และอุปสรรค

4.1.1 ด้านการประชาสัมพันธ์ ไม่ค่อยมีเวลาทำการประชาสัมพันธ์ เพราะเป็นข้าราชการประจำต้องสอนวันจันทร์ถึงศุกร์ และบางส่วนต้องประกอบอาชีพส่วนตัว, เอกสารมีน้อย ส่วนมากได้จากเจ้าหน้าที่ที่ออกไปนิเทศ ได้จากผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (สพอ.) ได้จากครูอาสาสมัครฯ และจัดทำขึ้นเอง, ยานพาหนะไม่ค่อยสะดวก และยังไม่ค่อยเข้าใจงานการศึกษานอกโรงเรียน เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และทำการพบกลุ่มอย่างเดียว

4.1.2 ด้านธุรการ ข้าราชการประจำ โดยเฉพาะครูที่อยู่ต่างอำเภอ การคมนาคมไม่ค่อยสะดวก และครูที่ไม่ค่อยได้ติดต่อกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อุปกรณ์ที่จำเป็นและใช้ในงานมีไม่พอ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องถ่ายเอกสาร และมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานน้อย แต่งานที่ต้องรับผิดชอบมีมาก เป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ และต้องทำงานให้ทันกับเวลา เพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนนั่นเอง

4.1.3 ด้านการประสานงาน ไม่ค่อยได้ประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพราะต้องทำงานประจำช่วงวันจันทร์ถึงศุกร์, ต้องประกอบอาชีพส่วนตัว อาศัยผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (สพอ.) และอาศัยครูอาสาสมัครฯ (ถ้ามี) เนื่องจาก ครูอาสาสมัครฯ ยังมีไม่ครบทุกพื้นที่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอยู่ไกลตัวเมือง ทำให้การไปมาติดต่อไม่ค่อยสะดวก และเสียค่าใช้จ่ายสูง และประสบปัญหาในระยะแรก เช่น การขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่พบกลุ่ม

4.1.4 ด้านการพบกลุ่ม ร้อยละ 66.67 มีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เช่น ครูประจำกลุ่มไม่ถนัดทุกวิชาแต่ต้องสอนทุกวิชาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน เนื้อหาวิชามีมากเกินไปนักศึกษาไม่ค่อยอ่านหนังสือก่อนมาพบกลุ่ม และนักศึกษาบางคนทางการเมืองมานาน รองลงมาร้อยละ 56.67 มีปัญหาเรื่องแบบเรียน เช่น นักศึกษาไม่ค่อยมีหนังสือเรียน แบบเรียนมีขายเฉพาะที่กรุงเทพฯ และในตัวเมืองเท่านั้น และนักศึกษาได้รับหนังสือช้าและไม่ค่อยครบ

(กรณีหลายเล่มจบ) ร้อยละ 53.33 มีปัญหาเรื่องความสนใจของผู้เรียน เช่น มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน นักศึกษาไม่สนใจการพบกลุ่มชอบชวนเพื่อนคุยและนักศึกษาขาดความรับผิดชอบในงานที่มอบให้ และร้อยละ 53.33 มีปัญหาสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียนแคบ ทำให้ทำกิจกรรมไม่ค่อยสะดวก เมื่อพบกลุ่มพร้อมกันหลายกลุ่มเสียงจะตึกกันช่วงทำกิจกรรมนั้นพบการ และห้องน้ำไม่ค่อยสะดวกเพราะน้ำไม่ค่อยไหล

4.1.5 ด้านให้คำปรึกษา นักศึกษาที่มีอายุมากให้ความสำคัญขอคำปรึกษาน้อยเกินไป เพราะติดกังวลเรื่องการเรียน และใช้เวลาแต่ละครั้งนานหลายชั่วโมง และครูมีประสบการณ์งานการศึกษานอกโรงเรียนน้อย จึงทำให้ขาดความมั่นใจในการให้คำปรึกษา

4.1.6 ด้านการพัฒนาผลประเมินผล นักศึกษามีเวลาอ่านหนังสือน้อย เพราะต้องทำงานและเรียนด้วย นักศึกษาเตรียมตัวไม่พร้อมสำหรับการพบกลุ่ม และทำคะแนนเก็บได้ไม่ค่อยดี รองลงมาร้อยละ 33.33 มีปัญหารู้สึกอึดอัดใจ เพราะนักศึกษาบางคนต้องลงทะเบียนเรียนหลายวิชาในภาคเรียนเดียวกัน และนักศึกษาไม่เข้าใจการพบกลุ่ม คิดว่าครูต้องสอนทุกวิชาที่ลงทะเบียนเรียนไว้ และนักศึกษาทำแบบทดสอบไม่ค่อยได้ เพราะไม่อ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนมาพบกลุ่ม

4.1.7 ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ครูประจำกลุ่มส่งรายงานช้า เพราะอยู่ไกลการคมนาคมไม่ค่อยสะดวก รายงานบางครั้งมีข้อผิดพลาดต้องรอแก้ไข เช่น การคิดเงินค่าตอบแทนโดยเฉพาะเดือนแรกของแต่ละเทอม และไม่ค่อยส่งรายงานด้วยตัวเองเพราะอยู่ไกล เสียค่าใช้จ่ายสูง การคมนาคมไม่ค่อยสะดวกจึงฝากเพื่อนครูกลุ่มเดียวกันส่งบ้าง ฝากผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ (ผปอ.) และฝากครูอาสาสมัครฯ เป็นต้น

4.1.8 ด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ปัญหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแจ้งข่าวช้า เช่น ครูที่อยู่ไกลทราบข่าวช้า บางครั้งเตรียมตัวไม่ทันและไม่ค่อยได้ให้ความร่วมมือ เพราะต้องทำงานประจำช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ด้านการประชาสัมพันธ์ ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 83.33 ตอบว่า ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนควรออกนิเทศบ่อย ๆ โดยการนำวารสาร เอกสารไปแจกที่กลุ่มฯ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อครูและนักศึกษา และควรเน้นการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อหลายรูปแบบ รองลงมาร้อยละ 76.67 ตัวครูประจำกลุ่มควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ เพราะเป็นตัวแทนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด เป็นที่พึ่งของผู้ขาดโอกาสในชนบท และไม่ควรมีประชาสัมพันธ์เฉพาะในเมือง รองลงมาร้อยละ 66.67 ทั้งศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และครูประจำกลุ่มควรช่วยกันประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะในช่วงใกล้รับสมัคร และร้อยละ 60 ควรขอความร่วมมือจากผู้นำหมู่บ้าน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบล เป็นต้น

4.2.2 ด้านธุรการ เฉพาะครูที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดทั้ง 11 คน ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ คือ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดควรจัดอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในงานให้เพียงพอ และครูต้องช่วยกันรับผิดชอบอุปกรณ์เหล่านั้นด้วย อุปกรณ์ที่ใช้ในงานควรจัดซื้อให้คุณภาพ และผู้ใช้ควรใช้ให้เป็น เช่น เครื่องพิมพ์ดีด ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพทำให้เกิดความล่าช้าและผิดพลาดได้ และเครื่องถ่ายเอกสาร มักจะเสียบ่อยเพราะมีเครื่องเดียวต่างคนต่างถ่ายควรมีเจ้าหน้าที่ประจำเครื่องโดยเฉพาะ และครูประจำกลุ่มไม่ควรคุ้ยเสี่ยงดังขณะทำงาน เป็นการรบกวนสมาธิผู้ร่วมงานคนอื่น

4.2.3 ด้านการประสานงาน ครูร้อยละ 90 ให้ข้อเสนอแนะว่า ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดและครูประจำกลุ่มควรร่วมมือกันประสานงาน เพราะจะทำให้งานการศึกษาออกโรงเรียนก้าวหน้า และทำให้การพบกลุ่มสะดวกมากขึ้น

4.2.4 ด้านการพบกลุ่ม ครูมีข้อเสนอแนะ เรียงตามลำดับความถี่ในการตอบได้ดังนี้ ครูประจำกลุ่มควรช่วยเหลือนักศึกษาในกรณีไม่มีหนังสือเรียน เช่น แนะนำให้ยืมเพื่อนอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนไปพบกลุ่ม และแนะนำแหล่งค้นคว้าอ่านหนังสือเพิ่มเติม ครูประจำกลุ่มควรสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาอยากมาพบกลุ่ม โดยการคอยกระตุ้นให้อยากร่วมกิจกรรม และครูควรเข้าใจภาระของนักศึกษา เพราะนักศึกษาบางคนต้องทำงานและเรียนด้วย และครูควรเป็นที่พึ่งให้นักศึกษา

4.2.5 ด้านการให้คำปรึกษา ร้อยละ 83.33 ให้ข้อเสนอแนะว่า ตัวครูประจำกลุ่มควรให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เช่น การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ แนะนำการเรียนต่อและการหางานทำ และอีกเพียงร้อยละ 16.67 ให้ข้อเสนอแนะว่า ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดควรคัดเลือกเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับงาน เช่น ควรเป็นผู้ที่มีความรู้งานการศึกษาสายสามัญ รักงาน ชอบงานบริการ ชอบช่วยเหลือครูและนักศึกษาเมื่อไปติดต่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

4.2.6 ด้านการวัดผลประเมินผล ครูประจำกลุ่มได้ให้ข้อเสนอแนะเรียงตามลำดับความถี่ ในการตอบได้ดังนี้ คือ การออกข้อสอบควรออกให้ตรงจุดประสงค์ เพราะครูสอนตามจุดประสงค์ และตามแผนที่วางไว้ ครูควรทดสอบย่อยบ่อย ๆ เพราะนักศึกษาจะได้เตรียมพร้อมอยู่เสมอ และครูควรบอกคะแนนให้นักศึกษาทราบเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้มีความตั้งใจในการเรียน จะได้เกิดการแข่งขันด้านการเรียน

4.2.7 ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ร้อยละ 36.67 ให้ข้อเสนอแนะว่าครูควรส่งรายงานด้วยตัวเองที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพราะจะได้รับรู้ข่าวสารจากทางศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน รองลงมาครูไม่ค่อยเสนอปัญหาที่พบจากการพบกลุ่มในแต่ละเดือน ซึ่งครูอยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากกว่าศูนย์ฯ และครูควรส่งรายงานเดือนแรกของแต่ละภาคเรียนด้วยตนเอง เพื่อป้องกันการผิดพลาดเรื่องการเบิกเงินค่าตอบแทน และช่วยทำให้เกิดความเคยชินกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดด้วย

4.2.8 ด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย จากข้อเสนอแนะของครูที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ คือ เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นตัวอย่างให้นักศึกษา และครูที่อยู่ต่างอำเภอไม่ควรขาดการประชุม เพราะได้รับรู้ข่าวสารรวดเร็วและถูกต้อง ได้พบเพื่อนครูอำเภออื่นและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การอภิปรายผล

จากการนำเสนอผลการวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่ควรหยิบยกขึ้นมาพิจารณา มีดังต่อไปนี้

1. การมาเป็นครูประจำกลุ่ม
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม
3. ความเข้าใจในงานและบทบาท
4. รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม
5. ปัญหา และอุปสรรคของครูประจำกลุ่ม
6. ข้อเสนอแนะของครูประจำกลุ่ม

1. การมาเป็นครูประจำกลุ่ม

ครูประจำกลุ่มแต่ละคน มีเหตุผลในการมาเป็นครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล แตกต่างกัน ดังนี้ คือ (1) ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยมีเหตุผลใกล้เคียงกัน เช่น ตีกว่าตงงาน, ตีกว่าอยู่เฉย ๆ, อยากมีงานทำ, ยังหางานอื่นทำไม่ได้ และเพื่อนครูวิชาชีพชวนมา (2) อยากช่วยเหลือผู้พลัดโอกาส โดยมีเหตุผลใกล้เคียงกัน เช่น อยากให้เด็กในชนบทได้รับการศึกษา อยากให้เด็กได้เรียนสูง ๆ อยากให้เยาวชน/ประชาชนทำงานด้วยเรียนด้วย และตั้งใจอยากช่วยเหลือผู้พลัดโอกาสในชนบทให้มากที่สุด (3) ต้องการหาประสบการณ์ในการทำงานการศึกษานอกโรงเรียน (4) ชอบอาชีพครู เนื่องจากต้องการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษา กศน. ต้องการใช้ความรู้ที่เรียนมาทำประโยชน์ให้แก่สังคม และชอบผลิตสื่อการสอน (5) ต้องการมีรายได้สำหรับคนที่ยังไม่หางานทำ และต้องการมีรายได้เพิ่มสำหรับคนที่หางานมาแล้ว และ (6) ต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยต้องการยกระดับจิตใจของเยาวชนที่สูงขึ้น เพื่อให้เป็นคนทันสมัยในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลของครูที่เข้ามาเป็นครูประจำกลุ่ม พบว่า ครูแต่ละคนมีจุดประสงค์แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การทำงานของครูประจำกลุ่ม เป็นการทำงานกึ่งอาสาสมัคร เป็นเพียง

ลูกจ้างชั่วคราว การทำงานจึงไม่มีกำหนดที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความพอใจของตัวครูเองว่าจะสอนต่อไปเรื่อย ๆ หรือจะลาออก เนื่องจากไม่มีการทำสัญญาผูกมัดอะไรกับทางศูนย์ การศึกษาเอกโรงเรียน ดังนั้น ครูประจำกลุ่มส่วนหนึ่ง จึงคิดว่าเป็นการมาทำงานเพียงชั่วคราว เป็นคล้ายที่ฝึกหัดเท่านั้น จึงมีความกระตือรือร้นเฉพาะช่วงแรก ๆ ที่ได้สัมผัสงานใหม่ แต่พอทำไปนาน ๆ จะเกิดความเบื่อหน่ายและหมดกำลังใจเพราะการเป็นครูประจำกลุ่มจะไม่ได้รับสวัสดิการใด ๆ เลยได้รับเฉพาะเงินค่าตอบแทน ซึ่งได้รับเงินตรงบ้างไม่ตรงบ้าง เพราะกรมการศึกษานอกโรงเรียน โอนเงินให้เป็นงวด ๆ จึงมีปัญหาสำหรับครูที่ไม่มีรายได้จากที่อื่น ๆ แต่สำหรับครูอีกส่วนหนึ่งที่งานประจำทำอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นงานราชการหรืองานส่วนตัว แต่ก็ถือว่ายังมีเงินสำรองใช้ไปก่อนจนกว่าจะได้รับเงินดังกล่าว จึงไม่มีความกังวลในเรื่องเงินมากนัก ดังนั้น การทำงานของครูส่วนนี้จึงเป็นการทำงานที่มีคุณภาพ มีอุดมการณ์ และอยากจะทำงานไปให้นาน ๆ เพราะไม่มีความคิดที่จะไปทำงานที่อื่นแล้ว ดังนั้น ในช่วงที่เป็นครูประจำกลุ่ม จึงเปรียบเสมือนคล้าย ๆ กับเป็นช่วงของการทดลองงาน กรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด น่าจะใช้โอกาสนี้เป็นแนวคิดเพื่อหาหนทางสำหรับจัดระบบสำหรับคัดคนที่ดีเข้าไปเป็นข้าราชการประจำ เช่นเดียวกับการคัดเลือกครูอาสาสมัครฯ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ได้จัดดำเนินการไปแล้วส่วนหนึ่งจะได้คนที่มีคุณภาพ เคยผ่านการทำงาน มีประสบการณ์ ดีกว่าที่จะจัดให้มีการเปิดสอบแข่งขันทั่วไป ซึ่งจะต้องมาเริ่มตั้งแต่เรียนรู้งานกันใหม่อีก

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูประจำกลุ่ม

บทบาทของครูประจำกลุ่มในการปฏิบัติงาน มีครูส่วนหนึ่ง ได้แก่ ผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นใด ต้องไปช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และอีกส่วนหนึ่งซึ่งมีอาชีพอยู่แล้ว เช่น เป็นข้าราชการในสังกัดหน่วยงานอื่น หรือประกอบอาชีพส่วนตัว จึงไม่ได้ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ในการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนครูประจำกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นว่าการประชาสัมพันธ์เป็นงาน ๆ หนึ่งที่มีความสำคัญมาก ที่จะมีส่วนทำให้คนทั่วไปได้รู้จักการศึกษานอกโรงเรียน ได้รับความสนใจ และช่วยกระจายข่าวไปยังท้องถิ่นชนบทห่างไกลสมควรมุ่งหมายการประชาสัมพันธ์จะให้ได้ผลดี ครูร้อยละ 66.67 ตอบว่า ต้องทำการประชาสัมพันธ์อยู่เรื่อย ๆ

ตลอดเวลา และเน้นให้เต็มที่อีกครั้งช่วงใกล้รับสมัคร โดยใช้สื่อหลายรูปแบบเท่าที่โอกาส วัสดุ และอุปกรณ์จะเอื้ออำนวย ทั้งเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา ควรให้ความร่วมมือช่วยกระจายข่าวไปยังกลุ่มเป้าหมาย เช่น โดยการแจกเอกสาร/สื่อสิ่งพิมพ์ ต่าง ๆ แก่กลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป ผู้ปกครอง ผู้นำหมู่บ้าน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สำหรับนักเรียน/นักศึกษา มุ่งไปที่ผู้ที่เรียนจบในระบบโรงเรียนแล้วไม่ได้เรียนต่อ ซึ่งยังมีคนที่พลาดโอกาสในชนบทอีกมากที่ไม่ทราบข่าวเพราะมีการประชาสัมพันธ์น้อย กระจายข่าว ไม่ค่อยทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย

เมื่อครูประจำกลุ่ม ได้ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองแล้ว ต่อไปงานการศึกษา นอกโรงเรียน จะมีความเจริญก้าวหน้า สามารถให้ความช่วยเหลือผู้พลาดโอกาสในชนบทที่ไม่มี โอกาส หรือไม่มีเวลาเรียนในระบบโรงเรียนได้มากขึ้น ช่วยลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ และเป็นการช่วยยกระดับการศึกษาของชุมชนให้สูงขึ้นด้วย

3. ความเข้าใจในงานและบทบาท

ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่มีความเข้าใจในงานและบทบาทอยู่ในระดับ "เข้าใจปานกลาง" จนถึง "เข้าใจดี" และค่าเฉลี่ยรวมของทุกข้อเท่ากับ 1.05 ซึ่งอยู่ในระดับ "เข้าใจดี"

ข้อที่ครูประจำกลุ่มตอบว่า "เข้าใจดี" ($\bar{X} = 1.34 - 2.00$) มี 13 ข้อ เรียงตามลำดับดังนี้ คือ การลงทะเบียนเรียนของนักศึกษา, วิธีเรียนแบบทางไกล, การขึ้นทะเบียนของนักศึกษา, โครงสร้างของหลักสูตรสายสามัญ, การจบหลักสูตร, การพบกลุ่มผู้เรียน, การจัดกลุ่มผู้เรียน, การรักษาสถานภาพการเป็นนักศึกษา, เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลประเมินผล, การแนะแนวการศึกษา, แผนการเรียนประจำตัวนักศึกษา, การรายงานผลการปฏิบัติงาน และการทำกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ข้อที่ครูประจำกลุ่มตอบว่า "เข้าใจปานกลาง" ($\bar{X} = 0.67 - 1.33$) มี 7 ข้อ เรียงตามลำดับ ดังนี้ คือ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียน การเบิกเงินค่าตอบแทน, ทะเบียนประวัตินักศึกษา, การย้ายสถานศึกษา, การแนะแนวด้านอาชีพ, การเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ และการเทียบโอนผลการเรียนสายอาชีพ

จากคำตอบของครูประจำกลุ่ม แสดงว่าโดยภาพรวมครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่มีความเข้าใจในงาน และบทบาทอยู่ในระดับ "เข้าใจปานกลาง" จนถึง "เข้าใจดี" ตามคำตอบข้างต้นดังกล่าว มีคำตอบที่น่าสนใจ คือ คำตอบที่ครูประจำกลุ่มตอบว่ามีความเข้าใจระดับปานกลางนั้น มีจำนวนถึง 7 ข้อ แสดงว่างานที่ครูประจำกลุ่มเข้าใจน้อยที่สุด คือ การเทียบโอนผลการเรียน สายอาชีพ รองลงไปเป็นการเทียบโอนสายสามัญ, การแนะแนวด้านอาชีพ, การย้ายสถานการศึกษา, การทำทะเบียนประวัตินักศึกษา, การคิดเงินค่าตอบแทน และการประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งงานดังกล่าวถ้าครูประจำกลุ่มได้เข้าไปช่วยงานที่ศูนย์การศึกษาของโรงเรียนจะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะต้องทำงาน ได้ศึกษางานแต่ละอย่าง และได้ปฏิบัติงานจริง แต่ขึ้นอยู่กับครูคนนั้นว่าจะมีความสนใจงานเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด ถ้าสนใจก็จะมีผลเข้าใจดี ถ้าไม่สนใจก็จะแค่พอรู้ผ่าน ๆ เท่านั้น แต่ถ้าครูที่ไม่ได้ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษาของโรงเรียน และไม่ค่อยได้เข้าไปติดต่อที่ศูนย์การศึกษาของโรงเรียนจังหวัดเลยก็จะไม่ค่อยรู้งาน การศึกษาของโรงเรียน และอาจจะไม่เข้าใจในงานและบทบาทอย่างแท้จริง

ดังนั้น ผู้ที่เข้ามาเป็นครูประจำกลุ่ม ไม่ใช่เพียงว่ามีหน้าที่สอน/ทำการพบบกลุ่มนักศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ควรศึกษางานการศึกษาของโรงเรียนสายสามัญที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่นักศึกษาของกลุ่มของตนพึงจะได้รับด้วย เช่น การเทียบโอน ถ้าครูไม่เข้าใจต้องอ่านคู่มือการเทียบโอนทั้งสายอาชีพ และสายสามัญ เมื่ออ่านแล้วไม่เข้าใจก็ปรึกษาเพื่อนครูประจำกลุ่มที่สอนกลุ่มเดียวกัน ถ้าไม่รู้ทั้งคู่ก็ปรึกษาเจ้าหน้าที่สายสามัญที่ศูนย์การศึกษาของโรงเรียนจังหวัดได้ทุกเรื่องไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องการเทียบโอนเท่านั้น การคิดเงินค่าตอบแทน/การเบิกเงินค่าตอบแทน มีเกณฑ์ในการคิดแตกต่างกัน ครูต้องแยกให้ได้ว่าจะคิดเงินค่าตอบแทนระดับใดมีทั้งระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีเกณฑ์ในการคิดที่แน่นอนเหมือนกันทั่วประเทศ แต่เมื่อครูตอบว่ายังคิดเงินค่าตอบแทนไม่เป็น แสดงว่าไม่ค่อยได้คิดเอง อาจจะขอให้เพื่อนครูประจำกลุ่มในกลุ่มเดียวกันคิดให้ ซึ่งเป็นความคิดที่ผิด เพราะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของตัวเอง เพราะถ้าส่งมาผิดก็ต้องรอแก้ไขให้ถูกต้องซึ่งอาจทำให้เสียเวลา ถ้าครูคนนั้นอยู่ไกล และไปมาติดต่อไม่ค่อยสะดวกก็อาจจะไม่ได้รับเงินค่าตอบแทนในเดือนนั้นไปโดยปริยายก็ต้องรอรวบรวมกับเดือนต่อไป ส่วนงานอื่น ๆ ก็เช่นกัน ตัวครูต้องให้ความสนใจเอง คือ ถ้ารู้ว่ายังไม่เข้าใจงานใดบ้าง ก็ต้องขอความช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุด จึงจะเป็นครูที่สมบูรณ์

สำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดฝึกอบรมครูประจำกลุ่มอาจใช้ข้อมูลในส่วนนี้ คือ จากคำตอบที่ครูประจำกลุ่มตอบว่ามีความเข้าใจในงานและบทบาทอยู่ในระดับเข้าใจปานกลาง จำนวน 7 ข้อ ดังกล่าวข้างต้น โดยการแนะนำให้ครูมีความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น มีการทดสอบ ต่อไปครูประจำกลุ่มจะมีความเข้าใจและมีความมั่นใจในงาน และบทบาทของตนเอง มากขึ้น

4. รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม

ครูประจำกลุ่มส่วนใหญ่มีการปฏิบัติกิจกรรมหลัก ๆ คล้ายคลึงกัน ซึ่งก่อนทำการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้คาดคะเนไว้ว่า ครูประจำกลุ่มแต่ละคนได้กระจายกันปฏิบัติงานตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งจังหวัดได้มีการวางแผนการพบกลุ่ม จัดเวลา สถานที่ในการพบกลุ่ม หากกลุ่มผู้เรียนด้วยตัวเอง เป็นต้น ดังนั้น ครูประจำกลุ่มจึงน่าจะมีรูปแบบการปฏิบัติงานที่หลากหลาย น่าสนใจ จึงได้ทำการวิจัยดังกล่าว แต่ปรากฏว่าโดยภาพรวมทั่ว ๆ ไปแล้ว ครูมีรูปแบบการปฏิบัติงานกิจกรรมหลัก ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีประสบการณ์ในการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น ได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันบ่อย ๆ ได้มีการปรับปรุงโดยนำส่วนที่คิดว่าเหมาะสมกับกลุ่มของตนไปใช้ รูปแบบการปฏิบัติงานจึงมีส่วนคล้ายคลึงกัน

รูปแบบการปฏิบัติงานที่ครูได้วางแผนไว้ มี 3 ส่วน คือ (1) การปฏิบัติงานตลอดปี การศึกษา (2) การปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน และ (3) การปฏิบัติงานในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง โดยที่ครูได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบ โดยมีหลักเกณฑ์ว่าเมื่อนักศึกษาได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนแล้ว นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนวิชาอะไรบ้าง ใช้เวลาเรียนตลอดหลักสูตรกี่ปี ใช้เวลาเรียนกี่ภาคเรียน ต้องทำกิจกรรมอะไรเพิ่มเติมบ้าง นักศึกษาจะจบหลักสูตรก่อนกำหนดได้เมื่อไหร่ ต้องทำอย่างไรบ้าง และในการพบกลุ่มแต่ละครั้ง ครูต้องเตรียมการสอนอย่างไร และนักศึกษาต้องปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับการเป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนโดยสมบูรณ์

5. ปัญหาและอุปสรรคของครูประจำกลุ่ม

ครูประจำกลุ่มที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานว่า ปัญหาทั่วไปที่พบ คือ อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในงานมีไม่เพียงพอ เช่น เครื่องพิมพ์ดีดมีจำนวน 2-3 เครื่อง แต่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ พิมพ์งานได้ไม่ค่อยสะดวก ทำให้ผิดพลาดได้ง่าย และช้า ส่วนเครื่องถ่ายเอกสารมีเพียง 1 เครื่อง เมื่อเครื่องเสียก็มักต้องไปถ่ายเอกสารในเมือง/ในตัวจังหวัดทำให้ไม่คล่องตัวในการทำงานถ้าเป็นงานเร่งด่วน และเครื่องคอมพิวเตอร์ ปัจจุบันมีเกือบทุกศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด อย่างน้อย ๆ ก็มี 1 เครื่อง แต่เจ้าหน้าที่ที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นนั้นมีน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากำลังอยู่ในช่วงของการฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ในงานโดยเฉพาะ เช่น ฝ่ายทะเบียนและวัดผลใช้ในการเก็บประวัติ ข้อมูล เกี่ยวกับนักศึกษาที่เข้ามาและจบการศึกษาในแต่ละภาคเรียน ต่อไปในอนาคตเมื่อเจ้าหน้าที่มีความชำนาญงานบริการในด้านข้อมูลจะสะดวกมากที่สุด ปัญหาต่าง ๆ จะค่อย ๆ ลงไปเรื่อย ๆ ตามลำดับ

สำหรับครูประจำกลุ่มที่ไม่ได้ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานว่า โดยภาพรวมกว้าง ๆ แล้ว ไม่ค่อยมีปัญหาที่ชัดเจนนักซึ่งต่างจากในอดีตมาก อาจเป็นเหตุผลที่ว่าเมื่อก่อนครูประจำกลุ่มยังใหม่ต้องงานและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนก็ยังบริหารงานได้ไม่คล่องตัวเท่าที่ควร ปัจจุบันเวลาผ่านไปช่วยกันคิดช่วยกันปรับปรุง ได้ช่วยกันหาหนทางแก้ไขประกอบกับมีประสบการณ์มากขึ้น ครูมีจำนวนเพิ่มขึ้นและได้มีครูส่วนหนึ่งเข้าไปช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ครูเหล่านั้นจึงเริ่มมีความเข้าใจว่าทำไมจึงมีปัญหาในนั้นบ้าง ปัญหาในบ้าง เมื่อได้ปฏิบัติงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนได้เห็นภาพจริง ๆ ที่ปรากฏต่อสายตาก็จะหลุดต่อ ๆ กันไป ครูที่อยู่ต่างอำเภอไกล ๆ เมื่อรับทราบปัญหาต่าง ๆ ก็เริ่มเข้าใจ ไม่ตีความตีความเพราะความไม่เข้าใจอีกต่อไป ตัวอย่างเช่น ครูที่อยู่ต่างอำเภอไกล ๆ และไม่ค่อยได้เข้าไปติดต่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จะไม่ค่อยทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหว จึงมักมีข้ออ้างว่าข่าวสารถึงช้าบ้าง ติดงานประจำไม่สามารถไปร่วมงานได้บ้าง ซึ่งความจริงแล้วเหตุผลเหล่านั้นบางครั้งก็ไม่ใช่ความสำคัญนัก ถ้าคิดย้อนนึกทางกลับกันว่าข่าวสารถึงช้าเพราะเหตุใด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนส่งข่าวช้า หรือไปรษณีย์ส่งข่าวช้า และตัวครูเองแก่งัดไม่สนใจ อดต่างหาก

ปัญหาและอุปสรรคของครูประจำกลุ่มดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นครูที่เข้ามาช่วยงานที่ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนหรือไม่ก็ตาม ถ้ามีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีเรื่องอะไรปรึกษากัน ปัญหาต่าง ๆ จะไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยมาก

6. ข้อเสนอแนะของครูประจำกลุ่ม

ครูประจำกลุ่ม จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 ที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานว่า เพื่อนครูที่อยู่ต่างอำเภอไม่ควรขาดการประชุม เพราะส่วนมากประชุมในวันเสาร์ หรืออาทิตย์ไม่ควรมีข้ออ้าง การมาประชุมทำให้ได้รับรู้ข่าวสารรวดเร็วและถูกต้อง ได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนครูที่อยู่ต่างอำเภอ และได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สำหรับครูที่ช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ไม่มีโอกาสเดียวการประชุม หรือปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ศูนย์การศึกษาขอความร่วมมือเลยสักครั้ง เพราะถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ

ถ้าครูประจำกลุ่มมีความคิดเห็น เช่นเดียวกับครูที่เข้ามาช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ต่อไปงานการศึกษานอกโรงเรียนจะก้าวไปข้างหน้าด้วยความมั่นคง และช่วยเหลือผู้พลาดโอกาสในชนบทให้มีโอกาสเรียนในระดับสูงขึ้นตามความสามารถและความต้องการของแต่ละคนได้มากยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อปฏิบัติ

1. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ควรสร้างแรงจูงใจให้ครูประจำกลุ่ม โดยทำการประเมินผลการปฏิบัติงานทุกปี ครูที่มีผลงานอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด อาจได้รับโอกาสในการคัดเลือกเป็นข้าราชการ หรือลูกจ้างประจำ ดีกว่าที่มีการเปิดรับสมัครสอบแข่งขันทั่วไปที่ปฏิบัติกันอยู่

2. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ควรออกนิเทศให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษา และให้คำแนะนำแก่ครูและนักศึกษาที่อยู่อำเภอไกล ๆ ที่ไม่ค่อยมีโอกาสหรือไม่มีความสะดวกเข้าไปติดต่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

3. ครูประจำกลุ่ม ควรเป็นที่พึ่งให้นักศึกษา เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่พลาดโอกาสหรือไม่มีโอกาสเรียนในระบบโรงเรียนเหมือนนักเรียนทั่ว ๆ ไป เนื่องจากมีภาระต้องทำงานช่วยเหลือครอบครัว ถ้าเป็นไปได้ครูประจำกลุ่มควรศึกษาภูมิหลังของนักศึกษาแต่ละคนในกลุ่มของตน เพื่อจะได้หาทางช่วยเหลืออย่างน้อยเป็นที่พึ่งทางจิตใจ คอยกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ไม่ใช่สอนอย่างเดียว พยายามให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาที่เป็นกันเอง นักศึกษาจะได้มีความรู้สึกว่ามีคนรัก ยังมีคนสนใจ สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้มีความอยากเรียน อยากร่วมการพบกลุ่ม และประสบผลสำเร็จในชีวิต

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยภาพรวม ๆ เกี่ยวกับบทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ดังนั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตลอดจนมหาวิทยาลัยที่เปิดสอน เกี่ยวกับสาขาการศึกษาผู้ใหญ่/การศึกษานอกโรงเรียน ควรเน้นการดำเนินงานวิจัยให้เฉพาะเจาะจง เน้นจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง เพราะแต่ละจังหวัดแม้ว่าจะอยู่ใกล้กัน/ติดกัน แต่ก็มี ความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ และความต้องการของแต่ละชุมชน

2. ควรให้การสนับสนุนการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะผู้วิจัยเป็นผู้สัมผัสกับสภาพชุมชนที่แท้จริงโดยปกติอยู่แล้วทำให้มีความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ดีว่าการวิจัยที่ใช้เพียงแบบสอบถามเท่านั้น

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา ในระดับจังหวัดหรือระดับภาคอื่น ๆ เช่น ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือทั้งประเทศ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกพรณ สุวรรณพิทักษ์. สมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิธีเรียนทางไกล ตามทัศนะของผู้ดำเนินงาน
ครูประจำกลุ่ม และนักศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. คู่มือครูประจำกลุ่มการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2529.
- _____. คู่มือดำเนินการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พ.ศ. 2530. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.
- _____. คู่มือนักศึกษาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับประถมศึกษา กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- _____. คู่มือนักศึกษาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- _____. คู่มือนักศึกษาการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- _____. รู้จักกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2535. เอกสารฝ่ายประชาสัมพันธ์สำนักงาน
เลขาธิการกรม กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป.
- การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตราด, ศูนย์. แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2536.
เอกสารหมายเลข 1/2536 ฝ่ายแผนงานและโครงการ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดตราด, 2536. อัดสำเนา.
- การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก, ศูนย์. คู่มือการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มตามหลักสูตรการ
ศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2532 ระยอง :
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออก, 2532. อัดสำเนา.

การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ศูนย์. แบบนิเทศติดตามผลการศึกษานอกโรงเรียนภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ เอกสารทางวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2531.

กาญจนา สุขประเสริฐ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จาริพรณ รุ่งช่วง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดระยอง เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2536.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชมนตรี. แผน

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529). กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2524.

จันทิรา บุญช่วย. การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูประจำกลุ่มที่ส่งเสริมการอภิปรายของ

ผู้เรียน ในโครงการการศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์ของศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อุดลำนเา.

จารีต สุขประเสริฐ. "การดำเนินงานจัดตั้งกลุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ, วารสารตะวันออกเฉียงเหนือ. 1 : 14 ; มิถุนายน-กันยายน 2533.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. "ระบบการสอนทางไกลกับการศึกษาระบบเปิด," วารสารการศึกษานอก

โรงเรียน. 21(120) : 18; มิถุนายน-กรกฎาคม 2527.

เขียรศรี วิวิธศิริ. การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน : เทคโนโลยีทางการศึกษา.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อุดลำนเา.

ทวี นาคบุตร. "การศึกษานอกโรงเรียนกับชีวิต," วารสารลาน้อย. 15(2) : 2530.

ทวีป อภิสิทธิ์. "การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาเพื่อตอบสนองการเพิ่มจำนวนผู้เรียนต่อ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของคนในชนบท, วารสารมิตรครู. 30(11) : ปักข์แรก ;

มิถุนายน 2531.

เทคโนโลยีทางการศึกษา, ศูนย์. การศึกษาทางไกล 32-34 กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยี

ทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2534. อุดลำนเา.

_____. คู่มือการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา การเรียนทางไกล.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

เทคโนโลยีทางการศึกษา, ศูนย์. คู่มือครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ :

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2534. อัดสำเนา.

นิตย วิจารณ์พริ. พฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียนผู้ใหญ่ว่าตามทัศนะของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบ

เบ็ดเสร็จระดับ 3-4 ในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

เบญจพร วัชเฑียรศิลป์. บทบาทที่คาดหวังและที่ปฏิบัติจริงของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ด

เสร็จระดับที่ 3-4 ตามทัศนะของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน

และนักศึกษาผู้ใหญ่ ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

บาเพ็ญ แสงดี. การให้การศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนไทยบริเวณชายแดนจังหวัดสุรินทร์.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

อัดสำเนา.

บรม นิตมานนท์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร,

2528.

ไพฑูรย์ วชิราโชติพล. การให้การศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนไทยบริเวณชายแดนจังหวัด

ปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

ระหัน แสงจง. "สมรรถภาพของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4,"

วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. 21 : 14-15 ; ตุลาคม-พฤศจิกายน 2527.

วารี ดันติเสาวภาพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จาริพร รุ่งช่วง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศูนย์การศึกษานอก

โรงเรียนจังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2536.

วารีทิพย์ อินบัว. การศึกษาปัญหาและความต้องการบริการของศูนย์การเรียนของศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียนจังหวัดในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหา

วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

วิเชียร ประยูรชาติ. พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอน

ของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหา

วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

วิรัช กุมพาศ. รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2535.

สมบัติ พรหมศิริ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จาริพรรณ รุ่งช่วง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตราด เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2535.

สิรินาฏ ราชเดิม. การศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 3. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

สุณี พุดกลาง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จาริพรรณ รุ่งช่วง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตราด เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2535.

สุพิน เปรมศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จาริพรรณ รุ่งช่วง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2536.

สุนทร โคตรบรรเทา. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์, 2524.

สุเทพ อ่วมเจริญ. การปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2529. อัดสำเนา.

สำราญ คำพรม. คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ในจังหวัดอุดรธานี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

เหรียญ แก้วประการ. บทบาทของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่ครูสอน และนักศึกษาผู้ใหญ่ ในเขตการศึกษา 8. ปริญญาโท กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526. อัดสำเนา.

อนันต์ ศรีอนันต์. ความต้องการการพบกลุ่มของผู้เรียนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531. อัดสำเนา.

อุ้นตา นพคุณ. การเรียนการสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2527.

อุบล ทัศนวิทย์. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการพบกลุ่ม
ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ทางวิทยและปรัชญ์ ในเขตการศึกษา
นอกโรงเรียนภาคกลาง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

อุบลรัตน์ ชูพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จาริพรณ รุ่งช่วง เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2536.

อุษา เทียนทอง. ลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่
3-4 ทางวิทยและปรัชญ์ ในเขตภาคกลาง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

Beder, Harold W. and Gordon G. Darkenwald. "Differences Between
Teaching Adult and Pre-adults : Some Propositions and
Findings," in Adult Education. 32(3) : 169 ; 1982.

Grotelueschen, Arden D. and others. Evaluation in Adult Basic
Education, How and Why. Illionois : The Interstate Printer's
Publishers, Inc., 1973.

Kidd. J.R. How Adults Learn. New York : Association Press, 1973.

Knowles, Malcom S. The Modern Practical of Adult Education
Andragoay Versus Pedagogy. New York : Association Press, 1972.

Kothbantau, Sunthorn. Method and Techniques of Teaching English to
Adult Learners in Thailand. Southeast Asian Ministers of
Education Organization Regional Language Center, 1987.

_____. Adult Education in Thailand : A Needs Assesment. A Ph.D
Dissertation, Oregon : University of Oregon, 1978.

Purvis, June. "Some Problems of Teaching and Learning within the Open
University," Education Research. 21(3) : 163-175 ; July, 1980.

Simpson. J.A. Today and Tomorrow in European Adult Education. Paris :
Concil of Europe Stracbourg, 1972.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

วิเคราะห์หัตถบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และ
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม แบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งปัญหา อุปสรรค
และข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3 รูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม

แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ.....ปี
3. วุฒิทางการศึกษา.....
4. สถานภาพการสมรส.....
5. เป็นครูประจำกลุ่มเมื่อภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....
6. พบกลุ่มระดับ

☐ ประถมศึกษา	จำนวนนักศึกษา.....คน
☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	จำนวนนักศึกษา.....คน
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย	จำนวนนักศึกษา.....คน
7. สถานที่พบกลุ่ม.....
8. ผ่านการอบรมการเป็นครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา
ก่อนทำการสอนแล้วหรือไม่

☐ ผ่านแล้ว ชื่อหลักสูตร.....ปี พ.ศ.....
☐ ยังไม่ได้ผ่านการอบรม เพราะ.....
9. แผนการประกอบอาชีพในอนาคต

☐ เป็นต่อไป
☐ ลาออกเมื่อได้งานใหม่ที่คิดว่าดีกว่า
☐ อื่น ๆ
10. เหตุผลในการเป็นครูประจำกลุ่ม

1.
2.
3.

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทการเป็นครูประจำกลุ่ม การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา ทั้ง 8 ด้าน

ด้านการประชาสัมพันธ์

1. วิธีการประชาสัมพันธ์เพื่อหาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ท่านใช้วิธีใดบ้าง
 1.
 2.
 3.
 4.
2. เวลาที่ท่านใช้ในการประชาสัมพันธ์เพื่อหากลุ่มผู้เรียน

.....

.....
3. กลุ่มเป้าหมายที่ท่านทำการประชาสัมพันธ์ คือ ใครบ้าง
 1.
 2.
 3.
 4.
4. ท่านคิดว่าท่านได้ประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียนเพียงพอแล้วหรือยัง

[] เพียงพอแล้ว เพราะ.....

.....

[] ยังไม่เพียงพอ เพราะ.....

.....
5. ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะในการประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียน มีอะไรบ้าง
 1.
 2.
 3.
 4.

ด้านธุรการ

6. ท่านช่วยงานสายสามัญที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพราะเหตุใด

1.
2.
3.
4.

7. ทางศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้มอบหมายงานอะไรให้ท่านรับผิดชอบบ้าง

1.
2.
3.
4.

8. ท่านช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เฉลี่ยสัปดาห์ละ.....วัน

9. ในกรณีที่ท่านเป็นครูประจำกลุ่ม แต่ไม่ได้ช่วยทำงานที่ศูนย์ฯ เพราะเหตุใด

1.
2.

10. ท่านคิดว่าด้านงานธุรการของสายสามัญมีปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอนะอะไรบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.

ด้านการประสานงาน

11. ก่อนทำการพบกลุ่มผู้เรียน ท่านต้องทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นหรือไม่
 - [] ต้องทำ เพราะ.....
 -
 - โดยประสานงานกับใครบ้าง.....
 - [] ไม่ต้องทำ เพราะ.....
 -
 -
12. ท่านประสานงานบ่อยเพียงใด
 -
 -
13. ส่วนมากเป็นการติดต่อประสานงานในเรื่องใด
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.
14. ท่านพบปัญหา อุปสรรค อะไรบ้างในการติดต่อประสานงานแต่ละครั้ง พร้อมข้อเสนอแนะ
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.

ด้านการพบกลุ่ม

15. ในการพบกลุ่มผู้เรียน ท่านได้วางแผนการเรียนการสอนร่วมกับใคร อย่างไร
 1.
 2.
 3.
 4.
16. การทำแผนการสอนทำล่วงหน้านานเพียงใด

.....

.....
17. ในการสอนหรือการพบกลุ่มแต่ละครั้งท่านเตรียมล่วงหน้านานเพียงใด

.....

.....
18. ท่านทำการพบกลุ่มอย่างไร

.....

.....
19. วัน เวลา ที่ท่านทำการพบกลุ่ม

.....

.....
20. ความถี่ในการมาพบกลุ่มของนักศึกษา

.....

.....
21. ท่านคิดว่าการพบกลุ่มมีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

22. อุปกรณ์การเรียนการสอนส่วนมากได้มาอย่างไร

1.
2.
3.
4.
5.

23. ท่านคิดว่าสิ่งเหล่านี้มีปัญหาในกระบวนการจัดการเรียนการสอน/การพบกลุ่มหรือไม่ อย่างไร

[] แบบเรียน

[] มี เพราะ.....

[] ไม่มี เพราะ.....

[] สิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่

[] มี เพราะ.....

[] ไม่มี เพราะ.....

[] ความสนใจของผู้เรียน

[] มี เพราะ.....

[] ไม่มี เพราะ.....

[] เนื้อหาวิชาการเรียน

[] มี เพราะ.....

[] ไม่มี เพราะ.....

ด้านการให้คำปรึกษา

24. ท่านเคยให้คำปรึกษา คำแนะนำ การเรียนการสอน/การพบกลุ่ม บ้างหรือไม่

[] เคย โดยให้คำปรึกษาในเรื่อง.....

.....

.....

[] ไม่เคย เพราะ.....

.....

.....

25. ท่านแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งใดบ้าง

1.

2.

3.

4.

5.

26. ถ้าผู้เรียนมาปรึกษาเรื่องหนังสือ แบบเรียน ไม่เพียงพอ ท่านจะให้คำปรึกษา หรือแนะนำ แก่ผู้เรียนอย่างไร

1.

2.

3.

4.

5.

27. ท่านมีปัญหาและข้อเสนอแนะอย่างไรบ้างในด้านการให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน

1.

2.

3.

ด้านการวัดผลประเมินผล

28. การวัดผลประเมินผลผู้เรียนท่านใช้เกณฑ์ใดบ้าง อย่างไร

1.
2.
3.
4.
5.

29. ท่านคิดว่าเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละวิชามีความเหมาะสมหรือไม่

- [] เหมาะสม เพราะ.....
-
- [] ไม่เหมาะสม เพราะ.....
-

30. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดสอบระหว่างภาคเรียน

- [] เห็นด้วย เพราะ.....
-
- [] ไม่เห็นด้วย เพราะ.....
-

31. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการประเมินผลการเรียนรู้การสอน

1.
2.
3.
4.
5.

ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน

32. การรายงานผลการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งท่านรายงานเรื่องใดบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.

33. ท่านรายงานผลการปฏิบัติงานบ่อยแค่ไหน

-
-

34. ท่านมีวิธีส่งรายงานอย่างไร

-
-

35. ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการรายงานผล มีอะไรบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.

ด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

36. ท่านเคยได้รับมอบหมายงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่หรือไม่

[] เคย เพราะ.....

.....

[] ไม่เคย เพราะ.....

.....

37. เมื่อได้รับมอบหมายงานแต่ละครั้ง ท่านให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ อย่างไร

[] ร่วมมือทุกครั้ง เพราะ.....

.....

[] ร่วมมือเป็นบางครั้ง เพราะ.....

.....

[] ไม่เคยร่วมมือ เพราะ.....

.....

38. งานที่ได้รับมอบหมายแต่ละครั้ง ท่านมีบทบาทอย่างไร

.....

.....

.....

.....

39. ท่านพบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายอย่างไรบ้าง

1.

2.

3.

4.

5.

40. ท่านเข้าใจเรื่องต่อไปนี้เพียงใด

เนื้อหา	เข้าใจดี	ปานกลาง	เข้าใจน้อย
1. การขึ้นทะเบียนของนักศึกษา 2. การลงทะเบียนเรียน 3. วิธีการเรียนแบบทางไกล 4. โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาสายสามัญ 5. แผนการเรียนประจำตัวนักศึกษา 6. การเทียบโอนผลการเรียนสายสามัญ 7. การเทียบโอนผลการเรียนสายอาชีพ 8. เกณฑ์การวัดผลประเมินผล 9. การจัดกลุ่มผู้เรียน 10. การพบกลุ่มผู้เรียน 11. การทำกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต 12. ทะเบียนประวัตินักศึกษา 13. การเบิกเงินค่าตอบแทน 14. การแนะแนวการศึกษา 15. การแนะแนวด้านอาชีพ 16. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียน 17. การรายงานผลการปฏิบัติงาน 18. การย้ายสถานศึกษา 19. การรักษาสภาพภาพการเป็นนักศึกษา 20. การจบหลักสูตร			

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจารีพรณ รุ่งช่วง
วัน เดือน ปี เกิด	16 กันยายน 2508
สถานที่เกิด	อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	400/324 หมู่บ้านวังทองธานี หมู่ที่ 8 ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12130
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตราด 405 หมู่ที่ 6 ถนนสุขุมวิท ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด 23000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 1 ระดับ 3
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	ประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) จากโรงเรียนวัดดอนวาส อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) จากโรงเรียนสวนศรีวิทยา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) จากโรงเรียนสวนศรีวิทยา อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร
พ.ศ. 2531	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.การศึกษานอกระบบโรงเรียน) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2536	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพฯ
ประวัติการรับราชการ	15 มิถุนายน 2532 - ปัจจุบัน ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตราด อำเภอเมือง จังหวัดตราด

การวิเคราะห์บทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่ม
การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล
ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก

บทคัดย่อ

ของ

จารีพรรณ รุ่งสว่าง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ธันวาคม 2536

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์บทบาทและรูปแบบการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิธีเรียนทางไกล ใน 4 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก คือ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด กลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยเป็นครูประจำกลุ่มซึ่งเลือกมาอำเภอละ 1 คน รวมเป็น 30 คน

การเก็บข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำกลุ่ม ข้อมูลมีทั้งส่วนที่เป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์โดยจำแนกตามเนื้อหา แล้วนำเสนอในรูปแบบความถี่และอัตราร้อยละ

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. เหตุผลการเข้ามาเป็นครูประจำกลุ่ม ได้แก่ ต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์, อยากช่วยเหลือผู้พลัดโอกาส, ต้องการหาประสบการณ์ และต้องการมีรายได้ สำหรับแผนการในอนาคต ผู้ตอบร้อยละ 57 ตอบว่า จะยังคงเป็นครูประจำกลุ่มต่อไป ที่เหลือตอบว่าจะไปทำงานอย่างอื่นเมื่อมีโอกาสดีกว่า

2. บทบาทของครูประจำกลุ่ม จำแนกได้ดังนี้

1) การประชาสัมพันธ์ ที่สำคัญ คือ การทาบทามผู้เรียน ด้วยการแจกเอกสาร หุตคุยกปากต่อปาก ติดใบสเตอร์ และใช้เสียงตามสาย เวลาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ คือ ทั่วไปเรื่อย ๆ โดยเน้นช่วงใกล้รับสมัครแต่ละภาคเรียน ผู้ตอบร้อยละ 70 เห็นว่าการประชาสัมพันธ์ยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

2) งานธุรการ ได้แก่ การช่วยงานที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เช่น พิมพ์งาน ถ่ายเอกสาร จัดเรียงเอกสาร การเบิกเงินค่าตอบแทน รับสมัครนักศึกษา งานทะเบียน-วัดผล และดูแลมุมแนะแนว

3) การประสานงาน ได้แก่ การติดต่อขอใช้สถานที่พบกลุ่ม และการกระจายข่าวสารไปยังครูประจำกลุ่มและนักศึกษา

4) การพบกลุ่ม ส่วนใหญ่ใช้เวลาเตรียมตัวล่วงหน้า 1 สัปดาห์ และทำการพบกลุ่ม สัปดาห์ละครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง ส่วนใหญ่พบกลุ่มในวันเสาร์ เวลา 09.00 - 12.00 น.

5) การให้คำปรึกษา ให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาในเรื่องการเรียนในระดับที่สูงขึ้น, การค้นคว้าเพิ่มเติม, วิธีเรียนทางไกล, การลงทะเบียนเรียน และการเทียบโอนวิชาชีพ

6) การวัดผลประเมินผล ส่วนใหญ่ร้อยละ 83 เห็นว่าเกณฑ์การประเมินผลโดยอัตราส่วนระหว่างคะแนนเก็บกับคะแนนสอบปลายภาค เป็น 40:60 มีความเหมาะสมแล้ว กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 57 เห็นว่า ควรให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจัดสอบระหว่างภาคโดยใช้ข้อสอบชุดเดียวกัน และสอบพร้อมกัน ส่วนร้อยละ 43 ไม่เห็นด้วย เพราะการออกข้อสอบไม่ตรงจุดประสงค์ สิ้นเปลืองและเพิ่มภาระให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

7) การรายงานผลการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่รายงานเดือนละครั้ง ตามแบบฟอร์มที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกำหนด

8) งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ เป็นผู้ประสานงานระหว่างศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกับนักศึกษา

3. ความเข้าใจในงานและบทบาทของครูประจำกลุ่ม โดยส่วนรวมครูประจำกลุ่มเข้าใจบทบาทของตนในระดับ "ดี" เรื่องที่เข้าใจยังไม่ค่อยดี ได้แก่ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียน, การเบิกเงินค่าตอบแทน, ทะเบียนประวัตินักศึกษา, การย้ายสถานศึกษา, การแนะแนวด้านอาชีพ และการเทียบโอนผลการเรียน

4. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานที่สำคัญ ได้แก่ ไม่ค่อยมีเวลาทำการประชาสัมพันธ์, ข่าวดังถึงช้า, ไม่ค่อยมีเวลาไปติดต่อกับศูนย์ฯ จังหวัด, บางวิชาไม่ถนัดแต่ต้องสอนทุกวิชา, นักศึกษามีอายุจะวัดกั่วงวลเรื่องการเรียน, นักศึกษามีเวลาอ่านหนังสือน้อย, สถานที่ปฏิบัติงานอยู่ไกลทำให้ส่งรายงานล่าช้า และไม่คอยได้รับข่าวสารจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

5. ข้อเสนอแนะของครู ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนควรออกนิเทศบ่อย ๆ, จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ, การประสานงานระหว่างศูนย์ฯ จังหวัดควรมีมากขึ้น และการออกข้อสอบควรออกให้ตรงจุดประสงค์การเรียน.

14

AN ANALYSIS OF ROLES AND WORKING PATTERNS
OF THE TEACHER ORGANIZERS IN THE DISTANCE LEARNING GROUPS
IN THE FOUR EASTERN-SEA PROVINCES

AN ABSTRACT
BY
JAREEPAN ROONG-CHUANG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master degree of Education in Adult Education
at Srinakharinwirot University
December 1993

The purpose of this study was to analyze the roles and the working patterns of the teacher organizers in distance learning groups in the four eastern-sea provinces, namely, Choburi, Rayong, Chantaburi and Trat. The sample consisted of 30 teachers organizers, selected from each of the thirty districts.

The structured interview was applied in the data collection in an attempt to survey the opinions of the teacher organizers. The data were collected in both quantitative and qualitative forms which were analyzed using arithmetic means and frequency tabulations respectively.

The findings were as follows :

1. Reasons for Joining the Groups. Included the following ; spending the time usefully, wishing to help the misfortune, gaining experience and making extra incomes. For their future plan, 57% reported that they would stay as organizers while the rest would switch to another job when they had a chance.

2. Roles of the Organizers. Their roles were as follows :

- 1) Public Relations. This included recruiting new students by giving out information through leaflets as well as posters and broadcasting through closed-circuit system. This was done when application was coming close. About 70% of the teachers reported that the public relation work did not cover the whole prospective learners.

- 2) Office Work. This included typing, photocopying, other paper work, receiving applications, record keeping and looking after guidance corners.

- 3) Cooperation. This included making reservation of conference rooms, giving out information and news to other teachers and students.

- 4) Group Meeting. This included 1 week preparation, spending 3 hours a week with the group normally on Saturdays, from 9-12.

- 5) Giving Advice. This included giving advice and guidance to the students concerning their learning activities, personal reading, long-distance learning technique, registration and transfer of credits.

6) Evaluation. 80% of the respondents reported that the ratio of 40:60 between the in-class activity and final exam scores is suitable. About 57% reported that the Provincial Nonformal Education Center should be responsible in administering the tests - the same tests to be administered at the same time while 43% did not agree with this, reasoning that the test would not cover the objectives, it was a waste of time and adding more burdens to the Center.

7) Work Report. It was reported once a month by using the form prescribed by the Center.

8) Others. This included working as a coordinator for the students.

3. Job Understanding. The majority of the teachers understood the role "well". Some areas, however, were not clear to them. This included public relations of the nonformal education work, reimbursement procedure, students record, student transfer, vocational guidance and credit transfer.

4. Problems and Obstacles. These included lack of time for public relation, delay of message/information, no time to contact Provincial Center, teaching the courses which were not their expertise, senior students often worrying about. Their learning, insufficient time for reading, work place in remote area resulting in delay in sending reports, interruption in receiving news/information from the Provincial Nonformal Education Center.

5. Suggestion. The following suggestions and recommendations were: more frequent visitation by staff from the Center, provision of additional equipment, affective cooperation and coordination with the Center, the test items be relevant to the content and objectives.